

SANTUOKA IR ŠEIMOS SANTYKIAI

MOKYTOJO VADOVĖLIS

SANTUOKA IR ŠEIMOS SANTYKIAI

MOKYTOJO VADOVĖLIS

Išleido
Pastarųjų Dienų Šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčia
Solt Leik Sitis, Juta

Pastabos ir pasiūlymai

Būsime dėkingi už Jūsų pastabas ir pasiūlymus, susijusius su šiuo vadovėliu. Prašome juos siųsti šiuo adresu:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150-3200
JAV (USA)

El. paštas: cur-development@ldschurch.org

Prašome užrašyti Savo vardą, pavardę, adresą, apylinkę ir kuolą. Nepamirškite užrašyti vadovėlio pavadinimo. Tada išdėstykite savo pasiūlymus ir pastabas apie šio vadovėlio stipriąsias puses bei ką siūlote jame pagerinti.

©2007 by Intellectual Reserve, Inc.

Visos teisės saugomos
Išspausdinta Vokietijoje

Originalas anglų kalba patvirtintas 8/97

Vertimas patvirtintas 8/97

Marriage and Family Relations: Instructors Manual vertimas
Lithuanian

BENDRI NURODYMAI

Kaip derėtų naudoti Santuokos ir šeimos santykių kursą?

Šis kursas skirtas padėti Bažnyčios nariams stiprinti santuoką ir šeimą bei rasti džiaugsmą savo šeimos santykiuose. Vyskupija ar skyriaus prezidentūra atsakinga, kad kursas būtų dėstomas efektyviai.

Kadangi Bažnyčios narių šeimyninės aplinkybės ir jų poreikiai yra skirtingi, kursas suskirstytas į dvi dalis. A dalis „Santuokos stiprinimas“ ypač naudinga sutuoktinių poroms ir tuoktis besiruošiantiems Bažnyčios nariams. B dalis „Gimdytojų pareigos stiprinant šeimą“ padeda tėvams ir seneliams „auklėti [vaikus], drausminant ir mokant Viešpaties vardu“ (Efeziečiams 6:4). Kursą lankantys nariai turėtų suprasti, kad gali lankyti pamokas pagal savo individualius poreikius. Pavyzdžiui, neturinti vaikų sutuoktinių pora gali pasirinkti lankyti A dalies pamokas, bet nebelankyti B dalies. Vienišas gimdytojas gali pasirinkti lankytis tik B dalies pamokose.

Apylinkės ir skyriaus vadovai gali lanksčiai naudoti šį kursą, pagal Dvasios nurodymus ir atskirų narių poreikius. Jiems vertėtų apgalvoti šias idėjas:

- Vyskupija ir skyriaus prezidentūra gali šį kursą suplanuoti kaip atskirą Sekmadieninės mokyklos klasę. Dvasios vedami, vadovai gali pakviesti tam tikrus narius lankyti šią klasę.
- Aukštųjų kunigų grupės vadovai, vyresniųjų kvorumo prezidentūra ir Paramos bendrijos prezidentūra gali panaudoti atskiras šio vadovėlio pamokas mokyti savo organizacijų narius kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį. Jie gali naudoti tas pamokas tinkamoms dvasinėms vakaronėms ir kitiems mokymo renginiams, vykstantiems darbo dienų vakarais ar šeštadieniais.
- Vyskupija ir skyriaus prezidentūra gali atskiras vadovėlio pamokas panaudoti bendruose Melchizedeko kunigystės ir Paramos bendrijos susirinkimuose penktąjį mėnesio sekmadienį. Šias pamokas jie gali panaudoti ir per vaikinų ir merginų vakarones.
- Aarono kunigystės bei Merginų organizacijų patarėjai gali naudoti šį vadovėlį kaip mokymo priemonę per tų organizacijų bendrosios veiklos vakarus. Jie gali naudoti vadovėlio pamokas mokydami vaikus ir merginas kartu arba atitinkamose jų organizacijose.
- Atskiri asmenys ir sutuoktinių poros gali studijuoti šį kursą savarankiškai.

Kas turėtų gauti šio kurso medžiagą?

Kiekvienas čia išvardytas apylinkės ar skyriaus narys turėtų gauti po vieną *Santuokos ir šeimos santykių mokytojo vadovėlio* ir *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* egzempliorių. Tai:

Vyskupas arba skyriaus prezidentas
Aukštųjų kunigų grupės vadovas
Vyresniųjų kvorumo prezidentas

Vaikinų organizacijos prezidentas
Paramos bendrijos prezidentė
Merginų organizacijos prezidentė

Santuokos ir šeimos santykių kurso mokytojas

TURINYS

Bendri nurodymai	iii
„Šeima. Pareiškimas pasauliui“	viii
Įvadas	ix
Šio kurso tikslas	ix
Jūsų, kaip mokytojo, pareigos	ix
Rimtų šeimyninių problemų sprendimas	xi
Kokia mokymo medžiaga turėtumėte naudotis	xi
Papildomi šaltiniai	xii
 A DALIS. SANTUOKOS STIPRINIMAS	
1. „Šeima yra Kūrėjo plano šerdis“	3
Pastarųjų dienų pranašai skelbia amžinąją santuokos ir šeimos svarbą	3
Amžinoji santuoka gali teikti džiaugsmo ir dideles palaimas šiam gyvenime ir visą amžinybę	4
Santuokos ir šeimos santykių kursas skirtas padėti mums rasti džiaugsmo savo šeimos santykiuose	6
Mūsų namai gali būti „truputis dangaus“, jei statome „ant mūsų Išpirkėjo uolos“	7
2. Vienybės santuokoje stiprinimas	9
Viešpats įsakė vyrams ir žmonoms būti viena	9
Vyrai ir žmonos turi vertinti vienas kitą kaip lygiaverčius partnerius	9
Vyrai ir žmonos turėtų leisti vienas kitą papildyti savo individualiomis savybėmis ir sugebėjimais	10
Vyrai ir žmonos privalo būti vienas kitam ištikimi	11
3. Meilės ir draugystės santuokoje puoselėjimas	13
Vyrai ir žmonos turi puoselėti meilę vienas kitam	13
Meilės jausmų ir geranoriškumo parodymas palaiko meilę bei draugystę santuokoje	13
Deramas intymumas santuokoje yra meilės išraiška	14
Santuoktiniai turėtų siekti tikrosios meilės, tyros Kristaus meilės	16

4. Sunkumų santuokoje įveikimas	18
Visos sutuoktinių poros susidurs su sunkumais.	18
Vyrai ir žmonos gali įveikti bet kokią sunkumą, jei į santuoką žiūri kaip į sandorą	19
Iškilus sunkumams, galime pasirinkti į juos atsakyti kantrybe ir meile, o ne susierzinimu ar pykčiu.	19
5. Sunkumų įveikimas pozityviu bendravimu.	23
Kiekviena sutuoktinių pora susidurs su nuomonių skirtumais.	23
Vyrai ir žmonos turėtų ieškoti pasigėrėtinų vienas kito savybių.	23
Pozityvus bendravimas padeda išvengti sunkumų ir juos įveikti	24
6. Santuokos stiprinimas tikėjimu ir malda.	27
Vyrai ir žmonos turėtų bendradarbiauti stiprindami savo tikėjimą į Jėzų Kristų	27
Jei vyrai ir žmonos meldžiasi drauge, ant jų liejasi palaimos	29
7. Gydanti atleidimo galia.	31
Atleidumo dvasia tarp vyro ir žmonos padeda sukurti ramybę ir pasitikėjimo bei saugumo jausmą	31
Vyrai ir žmonos turėtų prašyti vienas kito atleidimo už savo netobulumus ir nuoširdžiai stengtis pasitaisyti	32
Vyrai ir žmonos turėtų stengtis atleisti vienas kitam	33
8. Šeimos finansų tvarkymas.	35
Kad santuoka būtų laiminga, būtinas teisingas finansų tvarkymas	35
Vyrai ir žmonos turėtų bendradarbiauti laikydamiesi pagrindinių finansų tvarkymo principų	36
B DALIS. GIMDYTOJŲ PAREIGOS STIPRINANT ŠEIMĄ	
9. „Vaikai – Viešpaties dovana“	43
Dangiškasis Tėvas patiki savo dvasinius vaikus žemiškiesiems gimdytojams.	43
Gimdytojai turėtų stengtis patenkinti individualius kiekvieno vaiko poreikius	44
Vaikai turi teisę į meilę pagrįstus santykius su savo gimdytojais	45
Smurtas prieš vaikus yra nusikaltimas prieš Dievą	46
Vaikai atneša daug džiaugsmo į savo gimdytojų gyvenimą	47
10. Šventi tėvo ir motinos vaidmenys (Pirma dalis: tėvo vaidmuo)	49
Tėvai ir motinos turėtų bendradarbiauti, kad kiekvienam vaikui parūpintų tikėjimo skydą	49
Tėvas turi pirmininkauti su meile ir teisumu	50
Tėvas turi aprūpinti savo šeimą tuo, kas būtina pragyvenimui, ir apsaugoti ją	52

11. Šventi tėvo ir motinos vaidmenys (Antra dalis: motinos vaidmuo) . . .	54
Motinos dalyvauja Dievo darbe	54
Motinos visų pirma atsako už savo vaikų ugdymą	55
Tėvai ir motinos turi padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai	56
12. Mokykite vaikus pavyzdžiu ir pamokymu	58
Gimdytojai įpareigoti mokyti savo vaikus.	58
Gimdytojai, mokydami savo vaikus, gali gauti įkvėpimą	59
Gimdytojai moko pavyzdžiu ir pamokymu.	60
13. Mokykite vaikus evangelijos principų (Pirma dalis)	63
Gimdytojų mokymai gali padėti vaikams išlaikyti tvirtą tikėjimą	63
Gimdytojai turi mokyti savo vaikus pirmųjų evangelijos principų ir apeigų	64
Gimdytojai turėtų „mokyti savo vaikus melstis ir teisiai vaikščioti priešais Viešpatį“	65
14. Mokykite vaikus evangelijos principų (Antra dalis)	67
Gimdytojai parodo meilę savo vaikams mokydami juos	67
Gimdytojai privalo mokyti vaikus užuojautos ir tarnavimo.	68
Gimdytojai privalo mokyti vaikus sąžiningumo ir pagarbos kitų nuosavybei.	68
Gimdytojai privalo mokyti vaikus apie sąžiningo darbo atnešamą atpildą	69
Gimdytojai privalo mokyti vaikus moralinio tyrumo.	70
15. Nukreipkite vaikus, kai jie priima sprendimus	73
Reikia nukreipti vaikus, kai jie priima sprendimus	73
Gimdytojai gali padėti vaikams teisiai naudoti savo valios laisvę	74
Gimdytojai turėtų leisti vaikams pasimokyti iš neišmintingų sprendimų pasekmių.	77
Gimdytojai turėtų rodyti neišsenkančią meilę savo nuklydusiems vaikams.	77
16. Šeimos malda, bendras Raštų studijavimas ir šeimos namų vakaras . . .	80
Šeimos malda ir bendras Raštų studijavimas bei šeimos namų vakaras turi užimti svarbią vietą kiekvienoje pastarųjų dienų šventųjų šeimoje	80
Jei šeimos meldžiasi drauge, ant jų liejasi didelės palaimos	81
Bendras Raštų studijavimas padeda šeimoms priartėti prie Dievo	81
Šeimos namų vakaras padeda šeimoms atsilaikyti prieš pasaulio įtaką	83

PAREIŠKIMAS PASAULIUI

PASTARŪJŲ DIENŲ ŠVENTŪJŲ JĖZAUS KRISTAUS BAŽNYČIOS
PIRMOJI PREZIDENTŪRA IR DVYLIKOS APAŠTALŲ TARYBA

*M*es, Pastarųjų Dienų Šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčios Pirmoji prezidentūra ir Dvylikos apaštalu taryba, iškilmingai pareiškiame, kad santuoka tarp vyro ir moters yra paskirta Dievo ir kad šeima yra Kūrėjo plano jo vaikų amžinajam likimui šerdis.

Visos žmogiškos esybės – vyrai ir moterys – sukurti pagal Dievo atvaizdą. Kiekvienas yra mylimas dvasinis dangiškųjų tėvų sūnus ar dukra, ir, kaip toks, kiekvienas turi dievišką prigimtį ir paskirtį. Lytis yra esminė asmens ikimirtingojo, mirtingojo ir būsimą amžinojo savitumo bei paskirties charakteristika.

Ikimirtingojoje karalystėje dvasiniai sūnūs ir dukterys pažinojo ir garbino Dievą kaip savo Amžinąjį Tėvą ir priėmė jo planą, kurio dėka jo vaikai gali gauti fizinį kūną ir įgyti žemiškos patirties, kad galėtų tobulėti ir galų gale realizuoti savo, kaip amžinojo gyvenimo paveldėtojų, dieviškąją paskirtį. Dievo laimės planas įgalina, kad šeimos tarpusavyje santykiai anapus kapo ribos tęstųsi amžinai. Šventose šventyklose vykdomos šventos apeigos ir sudaromos sandoros suteikia žmonėms galimybę grįžti Dievo akivaizdon ir šeimoms būti amžinai suvienytoms.

Pirmas Dievo įsakymas Adomui ir Ievai yra susijęs su jų, kaip vyro ir žmonos, galimybe būti tėvais. Skelbiame, kad Dievo įsakymas savo vaikams daugintis ir pripildyti žemę tebegalioja. Be to, skelbiame, jog Dievas įsakė, kad šventos dauginimosi galios būtų panaudojamos tik tarp vyro ir moters, kurie oficialiai sutuokti kaip vyras ir žmona.

Skelbiame, kad priemonės, kuriomis kuriama mirtingoji gyvybė, yra nustatytos Dievo. Tvirtiname, kad gyvybė yra šventa ir kad Dievo amžinajame plane ji yra nepaprastai svarbi.

Vyras ir žmona turi šventą atsakomybę mylėti ir rūpintis vienas kitu bei savo vaikais. „Vaikai yra

Viešpaties dovana“ (Ps. 127:3). Tėvų šventa pareiga – išauklėti savo vaikus su meile ir teisumu, patenkinti jų fizinius bei dvasinius poreikius, mokyti juos mylėti ir tarnauti vienas kitam, laikytis Dievo įsakymų ir būti įstatymus gerbiančiais piliečiais, kur jie begyventų. Vyrai ir žmonos – motinos ir tėvai – turės atsakyti prieš Dievą už šių pareigų vykdymą.

Šeimą įsteigė Dievas. Santuoka tarp vyro ir moters yra esminė jo amžinojo plano dalis. Vaikams duota teisė gimti santuokoje ir būti auklėjamiems tėvo ir motinos, kurie ištikimai gerbia savo santuokos įžadus. Laimė šeimyniniame gyvenime geriausiai pasiekama, kai ji pagrįsta Viešpaties Jėzaus Kristaus mokymais. Laimingos santuokos ir šeimos sukuriamos ir palaikomos, remiantis tikėjimo, maldos, atgailos, atlaidumo, pagarbos, meilės, užuojautos, darbo ir pilnaverčio poilsio principais. Pagal dievišką planą tėvai turi pirmininkauti savo šeimoms su meile ir teisumu, būti atsakingi už aprūpinimą viskuo, kas būtina pragyvenimui, ir savo šeimų apsaugą. Motinos visų pirma atsako už savo vaikų ugdymą. Vykdamas šias šventas pareigas, tėvai ir motinos yra įpareigoti padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai. Nedarbingumas, mirtis ar kitos aplinkybės gali priversti atitinkamai prisitaikyti. Esant reikalui turi padėti giminės.

Įspėjame, kad asmenys, kurie pažeidžia skaiстыbės sandoras, šiurkščiai elgiasi su sutuoktiniu ar vaikais, arba nevykdo savo šeimyninių pareigų, vieną dieną turės atsakyti prieš Dievą. Be to, įspėjame, kad šeimos ardymas atneš asmenims, bendruomenėms ir tautoms dideles nelaimes, išpranašautas senovės ir šiuolaikinių pranašų.

Kviečiame atsakingus piliečius ir vyriausybės pareigūnus visur paremti šiuos principus, skirtus palaikyti ir sustiprinti šeimą – pagrindinį visuomenės padalinį.

Šis pareiškimas yra prezidento Gordono B. Hinklio pranešimo, perskaityto Paramos bendrijos visuotiniame susirinkime, įvykusiam 1995 metų rugsėjo 23 dieną Solt Leik Sityje, dalis.

ĮVADAS

Šio kurso tikslas Santuokos ir šeimos santykių kursas skirtas padėti Bažnyčios nariams stiprinti santuoką ir šeimą bei rasti džiaugsmą savo šeimos santykiuose. Jis suskirstytas į dvi dalis. A dalis „Santuokos stiprinimas“ ypač naudinga sutuoktinių poroms ir tuoktis besiruošiantiems Bažnyčios nariams. B dalis „Gimdytojų pareigos stiprinant šeimą“ padeda gimdytojams ir seneliams „auklėti [vaikus], drausminant ir mokant Viešpaties vardu“ (Efeziečiams 6:4).

Kursas pagrįstas doktrinomis ir principais, kurių moko Raštai bei pastarųjų dienų pranašai ir apaštalai. Jame ypatingai pabrėžiamas dokumentas „Šeima. Pareiškimas pasauliui“, kuris pridėtas viii šio vadovėlio puslapyje.

Jūsų, kaip mokytojo, pareigos

Mąstydamas (-a) apie amžinąją santuokos bei šeimos svarbą ir apie didelę būtinybę stiprinti santuoką ir šeimą, pradėsite suvokti gilią jūsų pašaukimo dėstyti šį kursą svarbą. Jūsų atsidavimas ir pamaldus pasiruošimas pamokoms laimins jus bei jūsų šeimą, taip pat ir šio kurso klausytojus. Stengdamasis (-i) išaukštinti savo pašaukimą, atminkite principus, išdėstytus šiame bei x–xi puslapiuose.

Pasiruoškite mokyti

Jūsų, kaip šio kurso mokytojo (-s), atsakomybė – mokyti evangelijos doktrinų Šventosios Dvasios galia. Jums nebūtina turėti specialų išsilavinimą šeimos konsultavimo srityje; taip pat neprivalote būti pajėgus (-i) išspręsti visas šeimose galinčias iškilti problemas. Bendros diskusijos turėtų skatinti klausytojus apmąstyti ir melstis savo gyvenimo klausimais, ir stengtis pagerinti savo šeimas.

Pagalbos esminiais evangelijos mokymo klausimais, tokiais kaip asmeninis pasiruošimas, meilė tiems, kuriuos mokote, ir mokymas Dvasia, ieškokite šiuose šaltiniuose:

- „Gospel Teaching and Leadership“, 16 skyrius iš *Church Handbook of Instructions, Book 2: Priesthood and Auxiliary Leaders* (35209 arba 35903).
- *Teaching, No Greater Call* (36123).
- *Mokytojų vadovėlis* (34595 156).

Prisiminkite platų kurso kontekstą

Prieš dėstydamas (-a) pirmąją vadovėlio pamoką, peržvelkite visą kursą. Tai padės jums pamatyti, kaip pamokos papildo viena kitą, kad stiprintų santuoką bei šeimą.

Ruošiantis kiekvienai pamokai, pravartu peržvelgti turinį (v–vii p.), kuris pateikia kurso apžvalgą. Peržvelkite, ko jau mokėte ir išmokote, bei apmąstykite, kaip kiekvienos pamokos doktrinos ir principai palaiko šio kurso visumą.

Pradėkite ruoštis pamokai iš anksto

Pasiruošite geriau, jei kiekvienai pamokai pradėsite ruoštis gerokai iš anksto. Išdėstęs (-čiusi) vieną pamoką, iš karto peržiūrėkite kitą. Žinodamas (-a) ko mokysite, per savaitę galėsite apgalvoti pamoką. Tai gali padėti jums geriau suprasti, kokius principus turėtumėte akcentuoti, kokius metodus galite panaudoti ir kokius patyrimus verta papasakoti.

Atrinkite tą pamokos medžiagą, kuri geriausiai tenkina klausytojų poreikius

Atidžiai išstudijuokite kiekvienos pamokos doktrinas ir principus, siekdamas (-a) Dvasios nurodymų, kad padėtų jums atrinkti tą pamokos medžiagą, kuri geriausiai tenkina klausytojų poreikius. Atminkite, kad pamokos sėkmė matuojama pagal tai, kokią įtaką ji padarė jūsų mokiniams (*Teaching, No Greater Call* [1999], 103).

Nuspręskite, kaip dėstysite pamokas

Apsisprendus, ko ketinate mokyti per pamoką, taip pat svarbu nuspręsti, kaip to mokysite. Visuomet turėtumėte stengtis mokyti taip, kad paskatintumėte klausytojus pritaikyti išmoktas doktrinas ir principus.

Šio kurso pamokos turėtų būti vedamos kaip diskusijos, o ne kaip paskaitos. Padėkite nariams prasmingai dalyvauti aptariant jūsų dėstomas doktrinas ir principus. Viešpaties patarimas dėl klasės diskusijų yra užrašytas Doktrinos ir Sandorų 88:122: „Paskirkite tarp savęs mokytoją; ir tegul ne visi kalba vienu metu; bet tegul vienu metu kalba vienas, ir tegul visi klausosi jo žodžių, kad visiems pasisakius, visi visų būtų ugdomi, ir kad kiekvienas žmogus turėtų vienodą privilegiją.“ Patarimų, kaip vesti diskusijas, rasite knygos *Teaching, No Greater Call* 63–70 p.

Kad padėtumėte klausytojams išmokti ir suprasti pamokose aptariamus principus, naudokite įvairius tinkamus mokymo metodus. Pavyzdžiui, stenkitės svarbius dalykus užrašyti lentoje, naudokite vaizdines priemones, rodykite paveikslėlius. Kaip naudoti šiuos ir kitus metodus, aprašyta knygos *Teaching, No Greater Call* 159–184 p.

Kvieskite klausytojus pritaikyti tai, ko išmoko

Kaip evangelijos mokytojas (-a), neturite pasitenkinti vien informacijos skelbimu, net jeigu tai darote originaliai ir patraukliai. Jūsų tikslas – padėti kitiems gyventi pagal jų išmoktas doktrinas ir principus. Prezidentas Haroldas B. Li, 11-asis Bažnyčios prezidentas, patarė:

„Visi evangelijos principai ir apeigos tam tikra prasme yra tik kvietimai mokytis evangelijos, praktiškai pritaikant jos mokymus. Joks žmogus neišmano dešimtinės principo, kol nemoka dešimtinės. Niekas neišmano Išminties Žodžio principo, kol nesilaiko Išminties Žodžio. Vaikas ar net suaugęs žmogus neatsiverčia dešimtinės, Išminties Žodžio, šabo dienos šventimo ar maldos atžvilgiu tik girdėdamas kokį žmogų kalbant apie šiuos principus. Evangelijos išmokstame gyvendami pagal ją...“

...Mes niekada nieko tikrai nežinome apie evangelijos mokymus, kol nesame patyrę palaimų, išliejamų gyvenant pagal kiekvieną principą.“ (*Stand Ye in Holy Places* [1974], 215.)

Bažnyčios žurnaluose dažnai yra įkvepiančių pasakojimų, iliustruojančių, kaip Bažnyčios nariai laiminami, kai gyvena pagal evangeliją. Galite susirasti pasakojimų, mokančių tam tikrų doktrinų ir principų, ieškodami pagal žurnalų indeksus. Apgalvokite, kurias istorijas vertėtų papasakoti klasėje.

Kiekvienos pamokos pabaigoje kvieskite kurso klausytojus pritaikyti tai, ko išmoko. Palikite pakankamai laiko kvietimui, kuris įkvėptų juos imtis veiksmų. Planuokite, kaip pakviesite narius tai daryti. Pavyzdžiui, po 9-ios pamokos, kuri vadinasi „Vaikai – Viešpaties dovana“, galėtumėte apžvelgti pagrindinius pamokos principus ir tada pakviesti kurso klausytojus išipareigoti praleisti tam tikrą laiką atskirai su kiekvienu savo vaiku.

Skatinkite klausytojus naudotis kurso klausytojo vadovėliu

Ruošdamiesi kiekvienai pamokai, turėtumėte peržvelgti atitinkamą *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* (36357 156) medžiagą. Suplanuokite, kaip skatinsite klausytojus 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje, ir 2) perskaityti kiekvienai pamokai skirtą straipsnį arba straipsnius. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Kurso klausytojai turėtų atsinešti savo vadovėlius į kiekvieną pamoką.

Atsižvelkite į poreikius žmonių, esančių neįprastoje šeimyninėje padėtyje

Atsižvelkite į tai, jog kai kurie kurso klausytojai gali neturėti šeimos, būti našliai ar našlės, išsiskyrę arba kitokiose sudėtingose šeimyninėse aplinkybėse. Prisiminkite tokį prezidento Spencerio V. Kimbolo, 12-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį:

„Mes... ir toliau laikomės Pastarųjų dienų šventųjų šeimos idealo. Tai, kad kai kurie neturi privilegijos šiuo metu gyventi tokioje šeimoje, nėra pakankama priežastis nustoti apie tai kalbėti. Vis dėlto mes diskutuojame šeimyninio gyvenimo tema, stengdamiesi išlikti taktiški, kadangi suvokiame, kad daugelis... šiuo metu neturi privilegijos priklausyti tokiai šeimai ar sukurti jos. Bet mes negalime atmesti šios normos, kadangi nuo jos priklauso tiek daug kitų dalykų.“ (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball [1982], 294–295.)

Rimtų šeimyninių problemų sprendimas

Skatindami diskusiją, įsitikinkite, kad kurso klausytojai supranta, jog nedera viešinti rimtų šeimyninių problemų smulkmenų. Jei klausytojams reikia pasikonsultuoti dėl rimtų sunkumų, švelniai paskatinkite juos asmeniškai pasikalbėti su vyskupu. Jis galės jiems duoti naudingų patarimų. Jis taip pat galės rekomenduoti konsultantus iš Pastarųjų dienų šventųjų šeimos tarnybos ar iš kitų visuomeninių organizacijų, kurios teikia Bažnyčios normas atitinkančią pagalbą.

Kokia mokymo medžiaga turėtumėte naudotis

Bažnyčia išleido pakankamai šaltinių, padėsiančių Jums mokyti teisingų doktrinų bei principų apie santuoką ir šeimą. Kai ruošiatės pamokoms ar mokymo metu, prašytume nesinaudoti komerciniais tikslais išleista medžiaga. Pagrindiniai šaltiniai šiam kursui dėstyti yra Raštai, šis vadovėlis bei *Santuokos ir šeimos santykių*

kurso klausytojo vadovėlis. Šio kurso medžiagai paruošti buvo skirta daug apmąstymų ir maldų.

-
- Papildomi šaltiniai** Papildomos informacijos šiame kurse aptariamomis temomis rasite šiuose Bažnyčios išleistuose leidiniuose. Juos galite įsigyti per Bažnyčios paskirstymo centrus. Siūlome skatinti kurso klausytojus naudoti šiuos leidinius savo šeimose (jie išvardinti *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* vi puslapyje).
- *Šeimos vadovėlis* (31180 156). Šis vadovėlis aprašo šeimos organizaciją, pateikia informacijos apie evangelijos mokymą namuose bei išdėsto kunigystės apeigų ir palaiminimų procedūras.
 - Straipsniai apie santuoką ir šeimą Bažnyčios žurnaluose.
 - *Family Home Evening Resource Book* (31106). Ši knyga padeda tėvams ir vaikams paruošti pamokėles šeimos namų vakarui (3–160; 173–232). Joje pateikti patarimai, kaip sėkmingai surengti šeimos namų vakarą (163–170) ir patarimai, kaip vaikus mokyti kai kurių principų bei pareigų (235–262). Joje taip pat yra idėjų šeimos veikloms organizuoti (265–340).
 - *Teaching, No Greater Call* (36123). Šioje knygoje pateikiami principai ir praktiški patarimai, padedantys Bažnyčios nariams tobulinti evangelijos mokymo igūdžius. Tėvams ypač naudinga D dalis, pavadinta „Teaching in the Home“ (Mokymas namuose) (125–148 p.).
 - *Mokytojų vadovėlis* (34595 156). Šiame vadovėlyje pateikti patarimai, kaip pagerinti evangelijos dėstymą bei mokymąsi.
 - *Jaunimo stiprybės vardan* (34285 156 arba 36550 156). Šioje knygelėje išdėstytos Bažnyčios normos pasimatymams, rūbams ir išvaizdai, draugystei, sąžiningumui, kalbai, informacijos priemonių naudojimui, protinei ir fizinei sveikatai, muzikai ir šokiams, seksualiniam tyrumui, sekmadieniniam elgesiui, atgailai, vertumui bei tarnavimui kitiems.
 - *A Parent's Guide* (31125). Šiame vadovėlyje pateikiami pasiūlymai, padedantys tėvams mokyti savo vaikus apie fizinį artumą.
 - *Cornerstones of a Happy Home* (33108). Šioje brošiūroje pateikta Prezidento Gordono B. Hinklio kalba, pasakyta jam tarnaujant antruoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje.
 - „Šeimos finansų vadovas“, 2000 m. balandžio mėn. Liahona. Šiame straipsnyje vyresnysis Marvinas Dž. Eštonas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo pateikė praktinių patarimų, kaip tvarkyti šeimos finansus.

A DALIS SANTUOKOS STIPRINIMAS

„ŠEIMA YRA KŪRĖJO PLANO ŠERDIS“

1
PAMOKA

Tikslas	Pabrėžti amžinąją šeimos svarbą ir padėti kurso klausytojams sužinoti, ką jiems reikia daryti, kad gautų didžiausią Santuokos ir šeimos santykių kurso teikiamą naudą.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (žr. šio vadovėlio ix–xi p.). Apgalvokite, kaip galėtumėte šiuos principus pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokoje aptariamus doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus, siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Su malda išstudijuokite dokumentą „Šeima. Pareiškimas pasauliui“, esantį šio vadovėlio viii p. ir <i>Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio</i> iv p.4. Gaukite po vieną <i>Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio</i> (36357 156) egzempliorių kiekvienam kurso klausytojui. Jį galėtumėte gauti iš Sekmadieninės mokyklos prezidentūros, apylinkės raštininko ar apylinkės raštininko padėjėjo, atsakingo už mokomąją medžiagą.5. Iš anksto paprašykite vieno ar dviejų klausytojų pasiruošti trumpai papasakoti apie tai, kaip jie (ar jos) jautėsi tuokdamiesi šventykloje. Taip pat paprašykite jų, kad pakalbėtų apie šiame gyvenime patirtus džiaugsmą ir palaimas, atėjusius dėl to, kad jie (ar jos) buvo užantspauduoti (-os) su savo sutuoktinėmis (-iais) amžinybei. Spręsdamas (-a), kurių klausytojų turėtumėte paprašyti atlikti šią užduotį, siekite Dvasios vadovavimo.6. Prieš pamoką ant lentos užrašykite šią citatą (iš <i>Stand Ye in Holy Places</i> [1974], 255): <i>Pats svarbiausias Viešpaties darbas, kokį tik jūs ar aš bet kada atliksime, bus tarp mūsų pačių namų sienų.</i> <p style="text-align: right;"><i>Prezidentas Haroldas B. Li 11-asis Bažnyčios Prezidentas</i></p>

**Siūloma
pamokos eiga**

Pastarųjų dienų pranašai skelbia amžinąją santuokos ir šeimos svarbą

Papasakokite šį tikrai įvykusi atsitikimą:

Vienas žmogus per pražūtingą potvynį prarado, atrodo, viską. Jis raudėjo, bet ne dėl savo žemiškų gėrybių netekties, o dėl to, kad negalėjo rasti savo mylimos žmonos ir keturių vaikų. Galėjo būti, kad jie nuskendo. Tačiau netrukus atėjo žinia, kad jie gyvi ir laukia jo prie netoliese esančio greitosios pagalbos punkto. Kokia tai buvo džiaugsminga akimirka, kai šeima vėl susitiko! Jiems besidžiaugiant vyras tarė: „Aš vėl turiu savo šeimą, ir nors likau be jokio žemiško turto,

jaučiuosi kaip milijonierius.“ (Quoted by Robert L. Simpson, žr. Conference Report, Oct. 1980, 11–12; ar *Ensign*, Nov. 1980, 11.)

Trumpai išsakykite savo įsitikinimus ir liudijimą apie santuoką ir šeimą. Jei tai atrodo tinkama proga, išsakykite jausmus, kuriuos jaučiate savo šeimai. Tada perskaitykite šį vyresniojo Boido K. Pakerio iš Dvylikos Apaštalu Kvorumo teiginį:

„Bažnyčios šerdis yra ne kuolo [centras], ne maldos namai... Švenčiausia vieta žemėje nebūtinai turi būti šventykla. Maldos namai, kuolo [centras] ir šventykla yra šventi, kai tarnauja švenčiausios Bažnyčios organizacijos – namų – kūrimui ir švenčiausių santykių Bažnyčioje – šeimos – laiminimui.“ (*That All May Be Edified* [1982], 234–35.)

Kiekvienam kurso klausytojui duokite po vieną *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* egzempliorių. Tegul visi atsiverčia iv puslapį. Paašškinkite, kad 1995 metais Pirmoji prezidentūra ir Dvylikos Apaštalu Kvorumas išleido pareiškimą visam pasauliui dėl santuokos ir šeimos. Šiame kurse bus aptarta daugelis tame pareiškime išdėstytų doktrinų ir principų. Kartu su klausytojais perskaitykite pareiškimą, kviesdamas (-a) klausytojus balsu perskaityti po pastraipą.

- Kokių doktrinų ir principų mokoma šiame pareiškime apie šeimą? (Pagalvokite, ar nevertėtų klausytojų atsakymus užrašyti lentoje). Kodėl pasauliui reikia šio patarimo ir įspėjimo?

Prezidentas Gordonas B. Hinklis, 15-asis Bažnyčios Prezidentas, paašškino: „Kodėl šis pareiškimas apie šeimą atsirado dabar? Todėl, kad šeima patiria puolimą. Visame pasaulyje šeimos griūva. Vieta, kur galime pradėti tobulinti visuomenę, yra namai. Vaikai dažniausiai daro tai, ko buvo mokomi. Mes stengiamės pagerinti pasaulį stiprindami šeimas.“ (*Inspirational Thoughts*, *Ensign*, Aug. 1997, 5.)

- Kaip jus ir jūsų šeimą sustiprino šio pareiškimo patarimų vykdymas?

Amžinoji santuoka gali teikti džiaugsmo ir didžias palaimas šiame gyvenime ir visą amžinybę

Pabrėžkite, kad amžinoji santuoka yra Dangiškojo Tėvo didžiojo laimės plano šerdis. Ji įgalina šeimas rasti tikrąjį džiaugsmą šiame gyvenime ir išlikti bei vystytis visą amžinybę.

- Kokias palaimas galime gauti šiame gyvenime, būdami susituokę amžinybei?

Pakvieskite iš anksto paskirtus klausytojus trumpai papasakoti, kaip jie jautėsi tuokdamiesi šventykloje, bei apie džiaugsmą ir palaimas, kuriuos jie pajuto šiame gyvenime dėl to, kad buvo užantspauduoti su savo sutuoktine (-iu) amžinybei (žr. „Pasiruošimas“, 5 punktas).

Apgalvokite galimybę perskaityti vieną ar daugiau iš šių teiginių:

Prezidentas Džeimsas E. Faustas iš Pirmosios prezidentūros mokė: „Yra daug sandorų, kurios būtinos laimei čia ir po šio gyvenimo. Tarp svarbiausiųjų yra santuokos sandoros, sudaromos tarp vyro ir žmonos. Iš šių sandorų liejasi didžiausi gyvenimo džiaugsmi.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1998, 19; ar *Ensign*, May 1998, 17.)

Vyresnysis Boidas K. Parkeris sakė, kad „romantiški jausmai, meilė, santuoka ir tėvystė“ yra „tyriausi, nuostabiausi ir žaviausi gyvenimo patyrimai.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 28; ar *Ensign*, Nov. 1993, 21.)

Vyresnysis Džozefas B. Virtlinas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo taip kalbėjo: „Malonus bendradarbiavimas amžinojoje santuokoje yra viena didžiausių Dievo suteiktų savo vaikams palaimų. Tikrai, ta daugybė metų, kuriuos pragyvenau kartu su savo nuostabia bendražyge, atnešė man stipriausius gyvenimo džiaugsmus. Nuo pat laiko pradžios santuoka, pagrįsta vyro ir žmonos partneryste, buvo mūsų Dangiškojo Tėvo didžiojo laimės plano pagrindas. Mūsų gyvenimai keičiasi į gerą, abu esame ugdomi ir daromės kilnesni, mėgaudamiesi bendrystės su brangiais šeimos nariais palaimomis.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1997, 42; ar *Ensign*, Nov. 1997, 32.)

Pirmą kartą kreipdamasis, kaip Bažnyčios prezidentas, į visus Bažnyčios narius, prezidentas Gordonas B. Hinklis sakė: „Savo mylimai žmonai, kuriai ši mėnesį sukaks penkiasdešimt aštuoneri, aš reiškiu dėkingumą... Koks esu dėkingas už šią brangią moterį, kuri ėjo šalia manęs ir saulėtomis dienomis, ir per audras. Mes jau nebe tokie aukšti kaip kadaise. Bet mūsų meilė vienas kitam nė kiek nesumažėjo.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1995, 93; ar *Ensign*, May 1995, 70.)

Paaiškinkite, kad daug žmonių tiki, jog santuoka ir šeimyninis gyvenimas yra tik mirtingumo išgyvenimai. Bet būdami Bažnyčios nariai, mes žinome, kad verta pora gali įžengti į šventyklą ir, per šventas kunigystės apeigas, būti amžinybei užantspauduota drauge kaip vyras ir žmona. Kai vyras ir moteris susituokia tokiu būdu, prasideda amžina šeima.

- Kokios amžinosios palaimos pažadėtos susituokusioms poroms, kurios yra užantspauduotos kunigystės galia ir po to išlieka ištikimos savo sandoroms? (Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 131:1–4; 132:19–24, 30–31. Pateiktame sąrašė yra kai kurie galimi atsakymai, kuriuos galėtumėte užrašyti lentoje.)
 - a) Jie bus išaukštinti aukščiausioje celestialinės karalystės srityje kartu su Dangiškuoju Tėvu ir Jėzumi Kristumi (DS 131:1–3; 132:20–24).
 - b) Jie bus drauge „laike ir visoje amžinybėje“ (DS 132:19). Jų vaikai taip pat gali būti jų amžinos šeimos dalis. (Paaiškinkite, kad pažado Šventoji Dvasia, paminėta DS 132:19, yra Šventoji Dvasia. Priklausomai nuo mūsų ištikimybės, Šventoji Dvasia patvirtina, kad mūsų priimtoms kunigystės apeigos ir sudarytos sandoros yra priimtinos Dievui.)
 - c) Jie „paveldės sostus, karalystes, kunigaikštystes ir galias.“ (DS 132:19.)
 - d) Jie ir toliau, visą amžinybę, turės sėklą, arba dvasinius vaikus (DS 132:19, 30–31; taip pat žr. DS 131:4).
- Kaip jums padeda žinojimas, kad šeimos gali būti amžinos?

Nurodykite, kad yra daug ištikimų pastarųjų dienų šventųjų, kurie, ne dėl savo kaltės, neturi galimybės gauti amžinosios santuokos palaiminimų šiame gyvenime. Pabrėžkite, kad Viešpats pažadėjo, jog visi ištikimi šventieji galiausiai gaus šiuos palaiminimus. Jeigu jaučiate, kad būtina padėti klausytojams suprasti šį principą, perskaitykite šį vyresniojo Dalino H. Oukso iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo teiginį:

„Mes žinome, kad daug vertų ir nuostabių pastarųjų dienų šventųjų šiuo metu neturi idealių galimybių ir būtinų sąlygų tobulėti. Vienatvė, vaikų neturėjimas,

mirtis ir skyrybos griauna idealus ir atitolina pažadėtų palaiminimų išsipildymą. Be to, moterys, kurios trokšta visą laiką skirti motinystei ir prižiūrėti namus, buvo tiesiog priverstos dirbti visą darbo dieną. Tačiau šie trukdžiai tik laikini. Viešpats pažadėjo, kad amžinybėse Jo sūnūs ir dukterys, kurie laikosi įsakymų, išlieka ištikimi savo sandoroms ir trokšta to, kas teisu, nepraras nė vienos palaimos.

Daugelis svarbiausių mirtingojo pasaulio netekčių bus atitaisytos Tūkstantmetyje, kuris bus skirtas tam, kad būtų galima atlikti viską, kas dar nebaigta pagal didįjį laimės planą visiems vertiems mūsų Tėvo vaikams. Žinome, kad taip bus su šventyklos apeigomis. Aš tikiu, kad taip bus ir su šeimos santykiais bei patyrimais.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 101; ar *Ensign*, Nov. 1993, 75.)

Atsižvelgdamas (-a) į atskirų kurso klausytojų šeimynines aplinkybes, galite perskaityti vieną ar abu teiginius, esančius „Papildomų medžiagos“ skyrelyje 8 p.

Santuokos ir šeimos santykių kursas skirtas padėti mums rasti džiaugsmą savo šeimos santykiuose

Pakvieskite kurį nors klausytoją balsu perskaityti šiuos žodžius:

Prezidentas Haroldas B. Li, 11-asis Bažnyčios prezidentas, sakė: „Pats svarbiausias Viešpaties darbas, kokį tik jūs ar aš bet kada atliksime, bus tarp mūsų pačių namų sienų.“ (*Stand Ye in Holy Places*, 255.)

- Kuo skirtusi šis pasaulis, jeigu kiekvienas gyventų pagal šį paprastą pareiškimą?

Paaiškinkite, kad šis kursas skirtas padėti mums stiprinti santuoką ir šeimą bei rasti džiaugsmą savo šeimos santykiuose. Pamokos pagrįstos doktrinomis ir principais, kurių moko Raštai bei pastarųjų dienų pranašai.

Pažymėkite, kad pasirinkdami ir lankydami šį kursą, nariai parodė norą stiprinti savo šeimas. Yra trys dalykai, kuriuos jie turi daryti, kad šis kursas būtų jiems visapusiškai naudingas.

1. Dalyvauti klasės diskusijose.

Pažymėkite, kad visi kurso klausytojai gali pasimokyti vieni iš kitų, nepriklausomai nuo jų vedybinės ar vaikų auginimo patirties. Pakvieskite klausytojus liudyti apie aptartas tiesas ir dalintis su pamokos tema glaudžiai susijusiais išgyvenimais.

2. Naudotis *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėliu*.

Tegul klausytojai atsiverčia savo *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* egzempliorius. Nurodykite, kad šiame vadovėlyje kiekvienai pamokai yra skirtos „Pritaikymo idėjos“. Tai pasiūlymai, padedantys klausytojams išmoktas doktrinas ir principus pritaikyti gyvenime. Be to, kiekvienai pamokai yra skirti vienas ar du Bažnyčios visuotinių įgaliotinių straipsniai. Po kiekvienos pamokos kurso klausytojai turėtų įgyvendinti bent vieną iš pasiūlytų idėjų ir išnagrinėti tai pamokai skirtą straipsnį ar straipsnius. Sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga skaityti ir aptarti šiuos straipsnius kartu.

Nurodykite kurso klausytojo vadovėlio 3–7 puslapius. Paskatinkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) įvykdyti bent vieną „Idėjų pritaikymo“ skyrelio pasiūlymą bei 2) išnagrinėti vyresniojo Boido K. Parkerio straipsnį „Laikui ir visai amžinybei“.

Paskatinkite klausytojus į kiekvieną pamoką atsinešti savąjį kurso klausytojo vadovėlį.

3. Stenkitės gyventi pagal pamokose dėstomas doktrinas ir principus.

Pabrėžkite, kad neužtenka vien tik mokytis evangelijos. Kad evangelija duotų vaisių mūsų gyvenime, privalome gyventi pagal tai, ko mokomės. Prezidentas Haroldas B. Li teigė: „Mes niekada nieko tikrai nežinome apie evangelijos mokymus, kol nesame patyrę palaimų, išliejamų gyvenant pagal kiekvieną principą.“ (*Stand Ye in Holy Places*, 215.)

Mūsų namai gali būti „truputis dangaus“, jei statome „ant mūsų Išpirkėjo uolos“

Pabrėžkite, kad šių dienų pasaulyje namai yra viena iš nedaugelio vietų, kur galime rasti ramybę. Tada perskaitykite prezidento Tomo S. Monsono iš Pirmosios prezidentūros teiginį:

„Jei tikrai pasistengsime, mūsų namai gali būti truputis dangaus žemėje. Mūsų puoselėjamos mintys, daromi darbai, tai, kaip mes gyvename, įtakoja ne tik tai, kiek sėkminga bus mūsų žemiškoji kelionė, – tai žymi kelią link mūsų amžinųjų tikslų.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1988, 80–81; ar *Ensign*, Nov. 1988, 69.)

- Kaip namai gali būti „truputis dangaus“?

Klausytojams atsakius į šį klausimą, išsakykite savo įsitikinimus apie tai, kaip namai gali būti truputėlis dangaus. Jei manote, kad tai tinkama proga, papasakokite apie vieną ar du asmeninius išgyvenimus, išsakydami savo liudijimą.

Perskaitykite tokį prezidento Spenserio V. Kimbolo, 12-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį:

„Daugelis socialinių apribojimų, kurie praeityje padėjo stiprinti ir tvirtinti šeimą, silpsta bei nyksta. Ateis laikas, kada tikrai tie, kurie giliai ir aktyviai tikės šeima, bus pajėgūs apsaugoti savo šeimas nuo aplink mus besitelkiančio blogio.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1980, 3; ar *Ensign*, Nov. 1980, 4.)

Drauge su klausytojais perskaitykite Helamano 5:12. Tada perskaitykite šį vyresniojo Džozefo B. Virtlino iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo teiginį:

„Jeigu savo namus statote ant pamatinės mūsų Išpirkėjo ir evangelijos uolos, namai gali būti šventovėmis, kur jūsų šeimos gali būti apsaugotos nuo šėlstančių gyvenimo audrų.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1993, 88; ar *Ensign*, May 1993, 71.)

- Ką jums reiškia statyti savo namus „ant pamatinės mūsų Išpirkėjo uolos“? Kokius galite išvardyti konkrečius dalykus, kuriuos daro šeimos, turinčios Kristumi pagrįstus namus?

Pabrėžkite, kad šiame kurse bus aptariami principai, padedantys stiprinti santuoką ir šeimą. Kad galėtume artintis prie Dangiškojo Tėvo ir Jėzaus Kristaus, turėtume pritaikyti šiuos principus savo namuose. Privalome niekada nepamiršti Gelbėtojo beribio Apmokėjimo, suteikiančio mums galimybę amžinai gyventi su savo šeimomis.

Pabaiga

Išreikškite savo entuziazmą dėl šio kurso ir pasakykite klausytojams, ko jie gali tikėtis iš jūsų, kaip iš mokytojo (-s). Pavyzdžiui, galite juos užtikrinti, kad kiekvienai

pamokai ruošitės dvasiškai ir kad kartu su jais savo gyvenime taikysite šiose pamokose dėstomus principus bei naudositės *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėliu*. Paskatinkite savo mokinius išsipareigoti dalyvauti klasėje, naudotis kurso klausytojo vadovėliu ir išmoktas doktrinas bei principus taikyti gyvenime.

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie didelę šeimos svarbą. Išsakykite dėkingumą už tai, kad žinote, jog jūsų šeima gali būti amžina.

Papildoma medžiaga

Teiginiai, skirti esantiems neišprastoje šeimyninėje padėtyje

Atsižvelgdamas (-a) į klausytoją, kurie yra neišprastoje šeimyninėje padėtyje, aplinkybes, perskaitykite vieną ar abu šiuos teiginius:

Prezidentas Ezra Taftas Bensonas, 13-asis Bažnyčios prezidentas, vienišoms Bažnyčios seserims sakė: „Mes laikome jus gyvybiškai svarbia pagrindinio Bažnyčios kūno dalimi. Meldžiamės, kad tas dėmesys, kurį natūraliai skiriame šeimoms, nepriverstų jūsų jaustis mažiau reikalingomis ar vertingomis Viešpačiui ar Jo Bažnyčiai. Šventi Bažnyčios narystės ryšiai siekia kur kas toliau vedybinės padėties, amžiaus ar dabartinių sąlygų. Jūsų, kaip Dievo dukterų, asmeninė vertė viršija viską.“ (“To the Single Adult Sisters of the Church,” *Ensign*, Nov. 1988, 96.)

Prezidentas Džozefas Fildingas Smitas, 10-asis Bažnyčios prezidentas, mokė: „Jei šventykloje laikui ir amžinybei užantspauduotas vyras ar moteris nusidėtų ir prarastų teisę gauti išaukštinimą celestialinėje karalystėje, jis ar ji negalėtų sustabdyti savo nukentėjusio santuokos bendražygio, kuris išliko ištikimas, pažangos. Kiekvienas bus teisiamas pagal savo paties darbus, ir būtų neteisinga pasmerkti nekaltąjį už kaltojo nuodėmes.“ (*Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 2:177.)

VIENYBĖS SANTUOKOJE STIPRINIMAS

2
PAMOKA

Tikslas Padėti sutuoktinių poroms tapti vieningesnėms ir padėti vienišioms nariams pasiruošti vieningam santuokiniam gyvenimui.

Pasiruošimas

1. Ruošdamasis (-i) mokyti, pagalvokite, kaip galėtumėte laikytis principų, esančių skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (žr. šio vadovėlio ix–xi p.).
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokoje aptariamus doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai apmąstykite, kaip galėtumėte padėti klausytojams šias doktrinas ir principus pritaikyti gyvenime. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
3. Jei galite gauti *Family Home Evening Resource Book* (31106), išnagrinėkite straipsnį „Achieving Oneness in Marriage“ (Siekiant vienybės santuokoje) 239–240 p. Apgalvokite galimybę panaudoti šį straipsnį per pamoką.
4. Į pamoką kiekvienam klausytojui atneškite po popieriaus lapą ir pieštuką.

**Siūloma
pamokos eiga**

Viešpats įsakė vyrams ir žmonoms būti viena

Pradėdami pamoką lentoje užrašykite $1+1=1$.

- Kaip tai apibūdina santuoką?

Klausytojams aptarus šį klausimą, kartu su jais perskaitykite Pradžios 2:24. Pabrėžkite, kad Dievas įsakė vyrams ir žmonoms būti viena.

- Ką reiškia vyrui ir žmonai būti viena?

Tegul klausytojai perskaito šį vyresniojo Henrio B. Airingo iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 7 puslapyje):

„Vyro ir moters sukūrimo metu vienybė santuokoje buvo duota ne kaip viltis; tai buvo įsakymas! „Todėl vyras paliks tėvą ir motiną, glausis prie žmonos, ir jie taps vienu kūnu.“ (Pr 2:24.) Mūsų Dangiškasis Tėvas nori, kad mūsų širdys būtų sujungtos drauge. Ta vienybė meilėje nėra tik idealas. Tai – būtinybė.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1998, 85; ar *Ensign*, May 1998, 66.)

Paaškindite, kad šioje pamokoje aptariama keletas būdų, padedančių vyrams ir žmonoms susivienyti.

Vyrai ir žmonos turi vertinti vienas kitą kaip lygiaverčius partnerius

Paaškindite, jog siekiant vienybės santuokoje, yra svarbu, kad vyrai ir žmonos vertintų vieni kitus kaip lygiaverčius partnerius. Tarnaudamas pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, prezidentas Gordonas B. Hinklis pasakė štai ką:

„Santuoka, savo teisingiausia prasme, yra lygių šalių partnerystė, kur partneriai nenaudoja valdžios vienas kitam, bet vienas kitą padrašina ir padeda visose jo ar jos pareigose bei siekiuose.“ (“I Believe,” *Ensign*, Aug. 1992, 6.)

- Kodėl tam, kad būtų viena, vyrai ir žmonos turi vertinti vienas kitą kaip lygius partnerius?
- Kokius žinote požiūrius ar tradicijas, trukdančius vyrams ir žmonoms santuokoje būti lygiaverčiams partneriams? Ką vyrai ir žmonos gali padaryti, kad įveiktų tokius sunkumus?

Vyresnysis Boidas K. Parkeris iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo mokė:

„Nebuvo numatyta taip, kad vien tik moteris turi prisiderinti prie savo vyro ir sūnų kunigystės pareigų. Žinoma, ji turi juos palaikyti, remti ir skatinti.

Kunigystę turintys vyrai, savo ruožtu, privalo derintis prie savo žmonos ir motinos poreikių ir pareigų. Jos fizinė, emocinė, intelektualinė ir kultūrinė gerovė bei dvasinis vystymasis turi būti pirmoji iš [ju] kunigystės pareigų.

Nėra tokio darbo, kad ir pačio juodžiausio, susijusio su kūdikių priežiūra, vaikų auklėjimu ar namų tvarkymu, kuris nebūtų taip pat ir [vyro] pareiga.“ (“A Tribute to Women,” *Ensign*, July 1989, 75.)

Vyresnysis Ričardas G. Skotas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo taip patarė kunigystę turintiems vyrams: „Kaip sutuoktinis ir vertas kunigystę turintis vyras, jūs norėsite sekti Gelbėtojo, kurio kunigystę turite, pavyzdžiu. Atsidavimą žmonai ir vaikams padarysite svarbiausiu savo gyvenimo tikslu. Retkarčiais vyras stengiasi kontroliuoti kiekvieno šeimos nario likimą. Viską sprendžia jis. Žmona būna priversta tenkinti jo užgaidas. Ar tai paprotys ar ne – nesvarbu. Tai ne Viešpaties būdas. Pastarųjų dienų šventajam vyrui nedera taip elgtis su savo žmona ir šeima.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 32; ar *Ensign*, May 1999, 26.)

- Kaip elgiasi vyrai ir žmonos, kai vieni kitus vertina kaip lygiaverčius partnerius? (Pagalvokite, ar nevertėtų apibendrinti klausytojų atsakymus lentoje. Esant reikalui, galite paminėti žemiau išvardytas idėjas ir pakviesti klausytojus papasakoti su tomis idėjomis susijusius išgyvenimus.)
 - a) Jie dalijasi atsakomybe užtikrinant, kad šeima drauge melstūsi, rengtų šeimos namų vakarus ir bendrai studijuotų Raštus.
 - b) Jie bendradarbiauja planuodami šeimos finansų panaudojimą.
 - c) Jie drauge tariasi ir susitaria dėl namų taisyklių bei kaip drausminti vaikus. Vaikai mato, kad priimdami tokius sprendimus tėvai yra vieningi.
 - d) Jie drauge planuoja šeimos renginius.
 - e) Jie padeda vienas kitam vykdyti namų ruošos pareigas.
 - f) Jie drauge lanko Bažnyčią.

Vyrai ir žmonos turėtų leisti vienas kitą papildyti savo individualiomis savybėmis ir sugebėjimais

Kartu su klausytojais perskaitykite 1 Korintiečiams 11:11. Tada perskaitykite šį vyresniojo Ričardo G. Skoto teiginį:

„Pagal Viešpaties planą numatyta, kad du – vyras ir moteris – taps viena... Aukščiausiai laimei ir produktyvumui gyvenime pasiekti reikia tiek vyro, tiek ir žmonos. Jų darbai susijungia ir papildo vienas kitą. Kiekvienas turi individualių savybių, kurios geriausiai tinka tam vaidmeniui, kurį Viešpats paskyrė vyrui ar

moteriai, kad šie būtų laimingi. Naudojamos taip, kaip numatė Viešpats, šios savybės leidžia sutuoktinių porai galvoti, veikti ir džiaugtis kaip vienas – drauge pasitikti sunkumus ir vieningai juos įveikti, augti meile ir supratimu, ir per šventyklos apeigas būti sutvirtintiems drauge kaip viena, amžinai. Toks yra planas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 101; ar *Ensign*, Nov. 1996, 73–74.)

Kad iliustruotumėte šį vyresniojo Skoto išdėstytą principą, atlikite tokį pratimą:

Kiekvienam klausytojui duokite po lapą popieriaus ir tušinuką arba pieštuką. Visų susituokusių klausytojų paprašykite išvardyti keletą savo savybių ir sugebėjimų bei kai kuriuos savo sutuoktinės ar sutuoktinio savybes ir sugebėjimus. Visus vienišus klausytojus paprašykite pagalvoti apie sutuoktinių porą ir išvardyti keletą vyro ir žmonos savybių ir sugebėjimų. Duokite klausytojams kelias minutes tai užrašyti, o tada užduokite šiuos klausimus:

- Kaip jūsų išvardintos savybės ir sugebėjimai gali padėti sutuoktinių poroms susivienyti? (Paprašykite klausytojų duoti konkrečių pavyzdžių.)
- Kaip skirtumai tarp vyro ir žmonos gali tapti privalumais jų santykiuose.

Perskaitykite šį sesers Meidžorės P. Hinkli, prezidento Gordono B. Hinklio žmonos, teiginį apie pirmuosius jų santuokos metus:

„Mes mylėjome vienas kitą – dėl to nekilo abejonių, bet taip pat turėjome prisitaikyti vienas prie kito. Manau, kiekvienai sutuoktinių porai reikia prisitaikyti vienas prie kito. Jau pačioje pradžioje aš suvokiau, kad bus geriau, jeigu geriau stengsimės prisitaikyti vienas prie kito, o ne nuolat bandysime pakeisti vienas kitą.“ (*Church News*, 26 Sept. 1998, 4.)

- Kaip gali skirtis rezultatai, kai sutuoktiniai stengiasi „prisitaikyti vienas prie kito“ užuot „nuolat bandę pakeisti vienas kitą“?

Vyrai ir žmonos privalo būti vienas kitam ištikimi

Perskaitykite šį prezidento Gordono B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, patarimą:

„Nuspręskite, kad tarp jūsų niekada neatsiras kas nors tokio, kas sužlugdytų jūsų santuoką. Padarykite taip, kad jūsų santuoka klestėtų. Apsispręskite daryti taip, kad ji klestėtų. Yra tikrai per daug skyrybų, dėl kurių dūžta širdys ir kartais griūva gyvenimai. Būkite labai ištikimi vienas kitam.“ (“Life’s Obligations,” *Ensign*, Feb. 1999, 2, 4.)

- Ką jums reiškia žodis *ištikimas*? (Atsakymai gali būti: atsidavęs, tikras, patikimas tarpusavio santykiuose.)

Paaiškinkite, kad Viešpats pabrėžė, jog vyrai ir žmonos turi būti ištikimi vienas kitam. Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 42:22. Nurodykite, kad šis įsakymas taikomas vienodai tiek vyrams, tiek ir žmonoms.

- Ką reiškia glaustis prie vyro ar žmonos ir nė prie nieko kito?

Prezidentas Spenseris V. Kimbolas, 12-asis Bažnyčios prezidentas, mokė: „Žodžiai „*nė prie vienos kitos*“ yra apie visus ir apie viską. Tada sutuoktinė (-is) įgyja pirmumą vyro ar žmonos gyvenime ir nei visuomeninis, nei profesinis ar politinis gyvenimas, nei jokie kiti siekiai, nei asmenys, nei dalykai negali tapti svarbesni už porininką sutuoktinį (-ę).“ (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 143.)

- Kaip asmuo gali laikytis visuomeninių, profesinių ir bažnytinių įsipareigojimų, nepažeisdamas ištikimybės ir atsidavimo savo sutuoktinei (-iui) principo?
- Kokiais konkrečiais būdais sutuoktinių pora gali parodyti ištikimybę vienas kitam? (Jei klausytojams sunku atsakyti į šį klausimą, pateikite keletą pavyzdžių, panašių į žemiau išvardytus.)
 - a) Vyras gali pakeisti savo darbo, poilsio ir kitus planus tam, kad atšvestų su žmona jos gimtadienį.
 - b) Žmona gali kasdien melstis, kad jos vyrui sektųsi darbas.
 - c) Jie gali išklaudyti vienas kitą, net jei tai padaryti galbūt nėra patogiu.
 - d) Kalbėdami su šeimos nariais ir draugais, jie gali kalbėti vienas apie kitą su meile ir pagarba.

Pabaiga

Pabrėžkite, jog Viešpats ir Jo pranašai įsakė, kad vyrai ir žmonos būtų vieningi meile ir bendradarbiautų kaip lygiaverčiai partneriai. Vyrai ir žmonos gali savo ištikimybę kasdien išreikšti mintimis, žodžiais ir poelgiais.

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 7–9 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Henrio B. Airingo straipsnį „Kad būtume viena“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Priminkite, kad klausytojai į kitą pamoką atsineštų klausytojo vadovėlį.

MEILĖS IR DRAUGYSTĖS SANTUOKOJE PUOSELĖJIMAS

3
PAMOKA

Tikslas	Padėti klausytojams geriau suprasti meilės principą ir paskatinti sutuoktinius puoselėti meilę savo santuokoje.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Apgalvokite, kaip galėtumėte pritaikyti principus, esančius skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).2. Apmąstykite doktrinas ir principus, kuriuos nusako paryškinti pamokos skyrelių pavadinimai. Savaitės metu apgalvokite, kaip galėtumėte išdėstyti šiuos principus ir doktrinas. Siekite Dvasios nurodymų, sprenddami, ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Jei galite gauti šias priemones, pasiruoškite panaudoti jas per pamoką:<ol style="list-style-type: none">a) Viena ar kelios vestuvinės nuotraukos. Pavyzdžiui, galėtumėte panaudoti paveikslėlį „Jaunavedžių pora eina į šventyklą“ (62559; Evangelijos paveikslų rinkinys 609) ar atsinešti savo vestuvinių nuotraukų bei paprašyti klausytojų atnešti savas.b) Gėlė ar paveikslėlis su gėle.

Siūloma pamokos eiga

Vyrai ir žmonos turi puoselėti meilę vienas kitam

Parodykite vieną ar kelias vestuvines nuotraukas (žr. „Pasiruošimas“, 3a punktą). Pakalbėkite apie meilę, kurią vyrai ir žmona jaučia vienas kitam ką tik susituokę.

Parodykite gėlę arba gėlės paveikslėlį (žr. „Pasiruošimas“, 3b punktą). Tada tegul klausytojas perskaito šį prezidento Spenserio V. Kimbolo, 12-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį (žr. *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 14 p.):

„Meilė yra kaip gėlė, kaip kūnas, – jai reikia pastovaus maitinimo. Mirtingas kūnas greitai išsektų ir mirtų, jei nebūtų dažnai maitinamas. Gležna gėlė nuvystų ir žūtų be maisto ir vandens. Taip pat ir meilė – negalima tikėtis, kad ji išliks amžinai, jei nebus nuolatos maitinama meile, akivaizdžiais pagarbos ir žavėjimosi pavyzdžiais, padėkos išraiškomis ir nesavanaudišku dėmesiu.“ (“Oneness in Marriage,” *Ensign*, Mar. 1977, 5.)

Paašškinkite, kad ši pamoka yra apie tai, kaip vyrai ir žmonos gali taip puoselėti meilę vienas kitam, kad ji toliau augtų.

Meilės jausmų ir geranoriškumo parodymas palaiko meilę bei draugystę santuokoje

Paprašykite susituokusių klausytojų prisiminti laikus, kai jie ar jos buvo jaunavedžiai. Pakvieskite juos ar jas papasakoti, kaip tuo metų elgėsi su savo sutuoktine (-iu).

- Kodėl taip elgtis būtina per visą santuoką?

Paašškinkite, kad vyras ir žmona turi ir toliau meilintis vienas kitam ir puoselėti draugystę visą gyvenimą. Taip darydami jie pamatys, kad jų tarpusavio meilė tik stiprėja.

Vyresnysis Marlinas K. Džensenas iš Septyniadešimties pastebėjo: „Draugystė yra... labai svarbi bei nuostabi meilinimosi laikotarpio ir santuokos dalis. Ryšys tarp vyro ir moters, kuris prasideda draugyste, po to subręsta iki romantinių jausmų ir galiausiai virsta meile, paprastai tampa patvaria, amžina draugyste. Šių dienų lengvai yrančių santuokų pasaulyje niekas taip neįkvėpia, kaip stebėti vyrą ir žmoną, metų metus ramiai besidžiaugiančius vienas kito draugyste bei vertinančius tai, drauge einant per mirtingojo gyvenimo palaimas ir išmėginimus.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 81; ar *Ensign*, May 1999, 64.)

Tarnaudamas Septyniadešimtyje, vyresnysis Džeimsas E. Faustas sakė, kad viena mažiau akivaizdžių, bet bene svarbiausių skyrybų priežasčių yra ta, kad „santuoka nėra nuolatos puoselėjama, ...kad jai trūksta kažko ypatingo, kas darytų ją brangia, nepaprasta ir nuostabia, kai ji taip pat yra neįdomi, sunki bei nuobodi.“ Jis patarė: „Puoselėjant santuoką labai svarbūs yra mažmožiai. Tai nuolatinis dėkingumas vienas kitam ir nuoširdus dėkingumo parodymas. Tai pagalba vienas kitam ir skatinimas augti. Santuoka yra bendras ieškojimas to, kas gera, gražu ir dieviška.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1977, 13–14; ar *Ensign*, Nov. 1977, 10–11.)

- Kokius žinote „mažmožius“, galinčius palaikyti meilę ir draugystę santuokoje? (Pagalvokite, ar nevertėtų klausytojų atsakymus užrašyti lentoje). Kokius galite papasakoti patyrimus ar duoti pavyzdžius, rodančius, kaip svarbu taip auginti meilę?

Viena moteris, pragyvenusi santuokoje virš 35 metų, sakė: „Man patinka, kai mano vyras vis dar atneša man nedidelių lauktuvių po to, kai būna išvykęs vakarui ar savaitgaliui. Tai nebūtinai turi būti kažkas ypatinga, tiesiog skanėstas ar gėlė, kurią jis man išsaugojo iš to susirinkimo. Man ypač patinka, kai jis vidury dienos paskambina iš darbo tiesiog paklausti, kaip man sekasi, ar pasidalyti kokia nors džiugia naujiena. Tokie mažmožiai padeda man jaustis mylima ir branginama.“

Nurodykite, kad vyrai ir žmonos turi numatyti laiką pabūti tik dviese. Tegul klausytojai perskaito šį vyresniojo Džojaus Dž. Kristenseno iš Septyniadešimties patarimą (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 17 puslapyje):

„Toliau meilinkitės vienas kitam. Raskite laiko pabūti kartu – tik jūs dviese. Nors būti su vaikais, kaip visa šeima, yra svarbu, jums taip pat reikia reguliariai kas savaitę praleisti laiką kartu vieniems. Skirdami tam laiko, parodysite savo vaikams, kad manote, jog jūsų santuoka yra tokia svarbi, kad reikia ją puoselėti. Jums gali prireikti išipareigojimo, pasirėngimo ir planavimo.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1995, 86; ar *Ensign*, May 1995, 65.)

- Kas gali trukdyti vyrams ir žmonoms praleisti laiką drauge? Kaip sutuoktinių poroms rasti laiko vaikščioti į pasimatymus ir meilintis vienas kitam?

Deramas intymumas santuokoje yra meilės išraiška

Paašškinkite, kad Viešpats pritaria deramai fizinio intymumo išraiškai santuokoje. Tai sutuoktinių porai atneša dideles palaimas – padeda jiems dvasiškai susivienyti ir sustiprinti tarpusavio meilę. Apgalvokite galimybę perskaityti kelis arba visus šiuos teiginius:

Vyresnysis Ričardas G. Skotas iš Dvylikos Apaštalu Kvorumo paaiškino fizinio intymumo santuokoje tikslus: „Amžinosios santuokos sandoros ribose Viešpats leidžia vyrui ir žmonai naudoti šventas gyvybės kūrimo galias visu jų žavesiu ir grožiu, neišeinant už Jo nustatytų ribų. Vienas šio privataus, švento ir intymaus išgyvenimo tikslų yra kurti fizinius kūnus dvasioms, kurias Dangiškasis Tėvas siunčia patirti mirtingąjį gyvenimą. Kitas šių stiprių ir nuostabių meilės jausmų tikslas – sujungti vyrą ir žmoną kartu per atsidavimą, ištikimybę, dėmesingumą vienas kitam ir bendrą tikslą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 50; ar *Ensign*, Nov. 1994, 38.)

Vyresnysis Dalinas H. Ouksas iš Dvylikos Apaštalu Kvorumo mokė: „Galia kurti mirtingą gyvybę yra aukščiausia galia, kurią Dievas davė savo vaikams. Ją naudoti buvo prisakyta pirmuoju įsakymu, duotu Adomui ir Ievai, tačiau buvo duotas ir kitas svarbus įsakymas, draudžiantis jos nederamą naudojimą. Tai, kad mes pabrėžiame skaisybės įsakymą, galima paaiškinti tuo, kad suprantame mūsų gyvybės kūrimo galių prasmę vykdant Dievo planą. Dievui patinka, kai mes naudojame savo gyvybės kūrimo galias, bet Jis įsakė, kad tai neišeitų už santuokinių ryšių ribų.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 99; ar *Ensign*, Nov. 1993, 74.)

Prezidentas Spenseris V. Kimbolas mokė: „Lytiniai santykiai teisėtoje santuokoje yra teisingi ir sankcionuoti Dievo. Pačiame seksualume nėra nieko nešvento ar žeminančio, nes jo dėka vyras ir moteris susijungia, kurdami gyvybę ir rodydami tarpusavio meilę.“ (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball [1982], 311.)

Vyresnysis Džefris R. Holandas iš Dvylikos Apaštalu Kvorumo mokė: „Žmonių intymūs santykiai skirti sutuoktinių porai, kadangi tai didžiausias visiško susivienijimo simbolis, tos pilnatvės ir susivienijimo, kuri paskyrė ir apibrėžė Dievas. Nuo pat Edeno sodo laikų santuoka turėjo reikšti visišką vyro ir moters susijungimą – jų širdžių, vilčių, gyvenimų, meilės, šeimos ateities – visko. Adomas apie Ievą sakė, kad ji – kaulas jo kaulų ir kūnas jo kūno ir kad bendrame gyvenime jie turi būti „vienas kūnas“ [Pradžios 2:23–24]. Tai yra toks tobulas susivienijimas, kad išreiškdami Jo amžinąjį pažadą mes naudojame žodį *užantspaudavimas*. Pranašas Džozefas Smitas kartą sakė, kad tokį šventą ryšį galėtume apibūdinti kaip vieno „sujungimą“ su kitu [žr. DS 128:18].“ (Žr. Conference Report, Oct. 1998, 100; ar *Ensign*, Nov. 1998, 76.)

Prezidentas Hovardas R. Hanteris, 14-asis Bažnyčios prezidentas, patarė, kad netgi santuokoje šventas gyvybės kūrimo galias reikia naudoti deramai: „Švelnumas ir pagarba – jokių būdu ne savanaudiškumas – turi būti tie principai, kuriais turi vadovautis vyras ir žmona intymiuose tarpusavio santykiuose. Kiekvienas partneris turi būti dėmesingas ir jautrus kito poreikiams ir norams. Viešpats smerkia bet kokį valdingą, nepadorų ar nevaldomą elgesį intymiuose vyro ir žmonos tarpusavio santykiuose.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 68; ar *Ensign*, Nov. 1994, 51.)

Kartu su klausytojais perskaitykite Išėjimo knygos 20:14, 17. Tada perskaitykite šį prezidento Gordono B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį:

„Mes tikime, kad turime būti skaitūs prieš santuoką ir visiškai ištikimi po jos. Tai pasako viską. Tai laimės kelias gyvenime. Tai pasitenkinimo kelias. Tai atneša ramybę į širdį ir į namus.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 68; ar *Ensign*, Nov. 1996, 49.)

Pabrėžkite, kad vyrai ir žmonos saugotusi padaryti netgi tai, kas nors šiek tiek panašu į neištikimybę. Pavyzdžiui, jie visada privalo laikytis atitinkamo emocinio ir fizinio atstumo santykiuose su kitos lyties bendradarbiais.

- Kodėl visiška ištikimybė vedybiniuose santykiuose taip labai svarbi?
- Kokia prasme nepadorios ar pornografinės medžiagos žiūrėjimas yra piktnaudžiavimas pasitikėjimu santuokoje? Kaip flirtavimas su kitos lyties žmogumi kenkia santuokai?

Perskaitykite vieną ar abu šiuos teiginius:

Prezidentas Hovardas V. Hanteris patarė: „Būkite ištikimi savo santuokos sandoroms mintimis, žodžiais ir darbais. Pornografija, flirtavimas ir nepadorios fantazijos ardo žmogaus charakterį ir griauna laimingos santuokos pagrindą. Tai naikina vienybę ir pasitikėjimą santuokoje.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 67; ar *Ensign*, Nov. 1994, 50.)

Prezidentas Ezra Taftas Bensonas, 13-asis Bažnyčios prezidentas, patarė: „*Jei esate susituokę, venkite bet kokių flirtų...* Tai, kas gali atrodyti kaip nekaltas linksmumas ar paprastas juokavimas su priešingos lyties žmogumi, gali lengvai nuvesti į rimtesnius dalykus ir galiausiai į neištikimybę. Būtų naudinga sau užduoti tokį klausimą: Ar mano sutuoktiniui (-ei) patiktų, jeigu jis arba ji žinotų, kad aš tai darau? Ar žmonai tai patiktų, jei ji sužinotų, kad jos vyras pietauja dviese su savo sekretore? Ar vyrui patiktų matyti savo žmoną flirtuojant ir koketuojant su kitu vyru? Mano mylimi broliai ir seserys, būtent tai turėjo galvoje Paulius, sakydamas: „Susilaikykite nuo visokio blogio!“ (1 Tes 5:22.) (“The Law of Chastity,” žr. *Brigham Young University 1987–88 Devotional and Fireside Speeches* [1988], 52.)

Sutuoktinių poros turėtų siekti tikrosios meilės, tyros Kristaus meilės

- Drauge su klausytojais perskaitykite Jono 13:34–35 ir Efeziečiams 5:25. Ko šiose ištraukose mokoma apie tai, kaip vyras ir žmona turėtų elgtis vienas su kitu?

Pabrėžkite, kad nors sutuoktinių poros fiziniai santykiai yra svarbūs, tai nėra svarbiausias jų meilės aspektas. Perskaitykite šį prezidento Spenserio V. Kimbolo teiginį:

„[Meilė santuokoje] yra gili, visa apimanti, suprantanti. Ji nėra tokia, kaip tas pasaulietiškas ryšys, kuris klaidingai vadinamas meile, nors tėra tik fizinis potraukis. Kai santuoka paremta tik tuo, pusės greitai nusibosta viena kitai... Meilė, apie kurią kalba Viešpats, yra ne tik fizinis, bet taip pat ir dvasinis potraukis. Tai tikėjimas ir pasitikėjimas vienas kitu bei tarpusavio supratimas. Tai visiška partnerystė. Tai bendradarbiavimas pagal bendrus idealus bei standartus. Tai nesavanaudiškumas ir pasiaukojimas vienas dėl kito. Tai tyros mintys ir poelgiai bei tikėjimas Dievu ir Jo programa. Tai tėvystė mirtingajame gyvenime žvelgiant į perspektyvą tapti dievais, kūrėjais ir dvasių tėvais. Tokia meilė yra neaprepiama, visa apimanti ir beribė. Šios rūšies meilė niekada nepavargsta ir neišsenka. Ji pergyvena ligas ir sielvartą, klestėjimą ir nepriteklių, sėkmes ir nesėkmes, ji išlieka laike ir amžinybėje.“ (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 130–31.)

Paašškinkite, kad meilė, apie kurią kalbėjo prezidentas Kimbolas, yra tikroji meilė, tyra Kristaus meilė. Drauge su klausytojais perskaitykite Moronio 7:45–48. Paprašykite, kad klausytojai skaitydami nustatytų tikrosios meilės bruožus. Šiuos bruožus užrašykite lentoje, kaip parodyta žemiau:

Tikroji meilė:

nepaprastai kantri;
maloni;
nepavydi;
nepasipūtusi (neišdidi);
neieško sau naudos;
ją nelengva supykdyti;
nemašto pikta;
nesidžiaugia nedorybe, bet džiaugiasi tiesa;
visa pakelia;
visa tiki;
viskuo viliasi;
visa ištveria;
niekada nesibaigia;
didesnė už viską;
yra tyra Kristaus meilė;
išlieka per amžius.

Nurodykite, kad, neskaitant išipareigojimo mylėti Dangiškąjį Tėvą ir Jėzų Kristų bei ateiti pas juos, santuokos – ypač amžinosios santuokos – išipareigojimas yra svarbiausias iš visų mūsų išipareigojimų. Vyras ir žmona turi nuolat dirbti ugdydami tikrąją meilę vienas kitam.

Kad padėtumėte klausytojams pritaikyti šį principą savo gyvenime, atkreipkite jų dėmesį į tikrosios meilės bruožus, kuriuos užrašėte lentoje. Pakvieskite juos aptarti būdus, kaip sutuoktinių santykiuose galima parodyti tokius konkrečius bruožus, kaip „neieško sau naudos“ ar „niekada nesibaigia“. Paprašykite, kad jie pateiktų gyvenimiškų pavyzdžių apie kuriuos nors iš šių bruožų.

Pabaiga

Pabrėžkite, kad vyras ir žmona privalo puoselėti tarpusavio meilę ir draugystę. Jie turi palaikyti savo meilę nepalaujamai darydami mažmožius, rodančius meilės jausmus ir geranoriškumą. Jie turėtų būti jautrūs vienas kito dvasiniams, fiziniams ir emociniams poreikiams, drauge dalydamiesi gyvenimo džiaugsmams ir rūpesčiais. Jie turi apsispręsti niekada nedaryti nieko tokio, kas griautų meilę, kuri yra būtina vedybiniuose santykiuose. Ir jie turėtų melstis „savo Tėvui iš visų širdies jėgų, kad būtų pripildyti [tikrosios meilės]“ (Mor 7:48). Jei santuokos partneriai išliks visiškai atsidavę vienas kitam, bėgant metams jų tarpusavio meilė tik didės. Jie pamatys, kad jie ugdo tokią meilę, kuri tikrai tokia kaip Kristaus.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 10–13 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento Spenserio V. Kimbolo straipsnį „Vienybė santuokoje“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Tikslas Padėti klausytojams suvokti, kad vyras ir žmona privalo bendradarbiauti įveikdami sunkumus ir kad jie gali pasirinkti į sunkumus atsakyti kantrybe ir meile, o ne susierzinimu ar pykčiu.

Pasiruošimas

1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.). Pagalvokite, kaip šiuos principus galėtumėte pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
3. Išstudijuokite Raštų ištraukas, pateiktas 19 puslapyje, ir pasiruoškite jas aptarti su klausytojais.
4. Jei galite gauti *Family Home Evening Resource Book* (31106), išnagrinėkite straipsnį „Resolving Conflicts in Marriage“ (Konfliktų santuokoje sprendimas) 240–241 p. Apgalvokite, kaip panaudoti šį straipsnį per pamoką.

**Siūloma
pamokos eiga**

Visos sutuoktinių poros susidurs su sunkumais

Persakykite šią vyresniojo Briuso C. Hafeno iš Septyniasdešimties papasakotą trumpą istoriją:

„Savo vestuvių dieną nuotaka palaimingai atsiduso: „Mama, štai ir visų mano vargų galas!“ „Taip, – atsakė mama, – bet tik kuris galas?“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 34; ar *Ensign*, Nov. 1996, 26.)

- Kokie vargai ar sunkumai gali ištikti sutuoktinių porą? (Pagalvokite, ar never-tėtų klausytojų atsakymus užrašyti lentoje). Atsakymai gali būti kad ir tokie:

<ul style="list-style-type: none"> a) Nesutarimai; b) Savanaudiškumas. c) Ižėisti jausmai. d) Bloga sveikata. e) Negalėjimas turėti vaikų. f) Senėjimas. g) Šeimos nariai su negalia. 	<ul style="list-style-type: none"> h) Vieniškumo jausmas, kai visi vaikai jau užaugę ir palikę namus. i) Mylimųjų mirtis. j) Finansinės problemos. k) Nepaklusnūs vaikai. l) Stichinės nelaimės.
--	---

Pažymėkite, kad kai kurios problemos atsiranda dėl sunkumų sutuoktinių santykiuose. Kitos atsiranda kaip natūrali gyvenimo dalis.

Vyrai ir žmonos gali įveikti bet koki sunkumą, jei į santuoką žiūri kaip į sandorą

Paašškinkite, kad sutuoktinių poros į sunkumus reaguos priklausomai nuo jų požiūrio į santuoką. Lentoje užrašykite žodžius *sutartis* ir *sandora*.

Paašškinkite, kad *sutartis* yra raštiškas dviejų žmonių ar žmonių grupių susitarimas. Jos vykdymas pagrįstas šalies įstatymais. Sandora yra panaši į sutartį, bet žymiai toliau siekianti. Kartais žodis *sandora* reiškia susitarimą tarp žmonių, bet evangelijos prasme jis reiškia susitarimą tarp mūsų ir Viešpaties. Sandoros sąlygas nustato Viešpats, o mes pažadame jų laikytis (žr. Raštų rodyklė, „Sandora“, 162 p.). Kai laikomės savo pažadų, Viešpats yra įpareigotas vykdyti savo pažadus (žr. DS 82:10).

Pažymėkite, kad daugelis žmonių šių dienų visuomenėje santuoką laiko tik sutartimi. Paprašykite klausytojų mintyse atsakyti į šiuos klausimus, nesakant atsakymų balsu:

- Kai santuoką užklumpa sunkumai, ką darytų vyras ir žmona, laikantys santuoką sutartimi? Ką jie darys, jeigu laiko santuoką sandora?

Vyresnysis Briusas C. Hafenas iš Septyniadešimties pastebėjo: „Užklupus sunkumams, *sutartinės* santuokos šalys ieško laimės išsiskirdamos. Jie susituokia, kad gautų naudos ir pasilieka santuokoje tik tol, kol gauna tai, dėl ko susidėrėjo. Bet kai sunkumai užklumpa *sandoros* santuoką, vyras ir žmona įveikia juos... Kiekvienas *sutarties* partneris įneša 50 procentų, kiekvienas *sandoros* partneris įneša 100 procentų. Savo prigimtimi santuoka yra sandora, ne tik privati sutartis, kurią panorėjus galima panaikinti.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 34; ar *Ensign*, Nov. 1996, 26.)

Iškilus sunkumams, galime pasirinkti į juos atsakyti kantrybe ir meile, o ne susierzinimu ar pykčiu

Pažymėkite, kad nors vyrai ir žmonos negali išvengti kai kurių sunkumų, jie gali pasirinkti, kaip reaguoti į tuos sunkumus. Vyresnysis Lynas G. Robinsas iš Septyniadešimties paašškino: „Niekas negali mūsų supykdyti. Kiti žmonės negali mūsų supykdyti. Čia nėra jokios prievartos. Supykti yra sąmoningas pasirinkimas, sprendimas; taigi mes galime pasirinkti nesupykti. *Renkamės mes!*“ (Žr. Conference Report, Apr. 1998, 105; ar *Ensign*, May 1998, 80.)

Pabrėžkite, kad Dangiškasis Tėvas davė mums valios laisvę – galią rinktis ir elgtis savarankiškai. Galime pasinaudoti savo valios laisve, ištikus sunkumams pasirinkdami elgtis kantriai ir su meile.

Tegul klausytojai po vieną iš eilės balsu perskaito žemiau pateiktas Raštų eilutes. Jiems perskaičius ištraukas, paskatinkite juos aptarti, kaip vyrai ir žmonos gali panaudoti šias Raštų eilutes, reaguodami į santuokos ir kasdienio gyvenimo sunkumus.

Mozijo 18:21,
1 Jono 4:18,
1 Petro 4:8 (žr. Džozefo Smito
Vertimą),
Jono 13:34–35,
Jono 16:33,

2 Nefio 31:20,
DS 24:8,
Almos 38:12,
3 Nefio 11:29–30,
Jokūbo 1:19–20,
Mozijo 3:19.

- Ką galime padaryti pajutę, jog pradedame nervintis ar pykti, kad nugalėtume tokius jausmus? Atsakymai gali būti kad ir tokie:
 - a) Pasišalinti iš tos situacijos iki tol, kol nusiraminsime.
 - b) Melsti pagalbos ir vadovavimo.
 - c) Nesutarimo atveju rasti laiko įvertinti ir kito žmogaus motyvus bei jausmus.
 - d) Kreiptis pagalbos į vietinius Bažnyčios vadovus ir, jei būtina, į profesionalius konsultantus, kurių pažiūros ir teikiama pagalba atitinka Bažnyčios mokymus.

Iliustruodamas (-a), kad vyrai ir žmonos gali pasirinkti, kaip reaguoti į sunkumus, perskaitykite šį pasakojimą. Paaiškinkite, kad tai yra santuokoje pasitaikančių nedidelių, kasdieniškų išbandymų pavyzdys.

„Tai buvo viena iš tų dienų. Nors ir labai skubėjo visą dieną, Dela nepajėgė susidoroti su savo šeimos poreikiais. Jos kaimynė, turinti netgi daugiau vaikų nei ji, atrodė tokia džiaugsminga, kad Dela pradėjo abejoti savo, kaip moters, žmonos ir motinos, sugebėjimais.

... Pakeliui namo Benas jautėsi alkanesnis nei įprastai. Kad pristatytų žemės ūkio techniką jam reikėjo papildomai nuvažiuoti 130 kilometrų, tad dabar jis buvo pavargęs. Noras pasiekti namus stiprėjo su kiekviena minute. Ramybė, maistas, poilsis.

... Išgirdusi Beno automobilį kieme, Dela žvilgtelėjo į laikrodį. O ne! Beveik septynios vakaro? Ką gi daryti? Vakarienė jau turėjo būti paruošta, bet...

Skubiai dėdama paskutinę bandelę ant kepimo padėklo ji išgirdo atidarant duris.

Benas dideliais žingsniais įžengė pro duris, persisvėrė per kampa ir nusišypsojo Delai. Ji atrodė ištempusi, ir jis pastebėjo tuščią stalą. Jis susimąstė ir giliai įkvėpė.“

Paklauskite klausytojų:

- Kas galėtų atsitikti, jei Benas rūpintųsi tik savimi?
- Kaip Benas pasielgtų, jei nuoširdžiai rūpintųsi žmona?

Aptarę šiuos klausimus, tęskite pasakojimą:

„Benas atsiduso, nusišypsojo Delai ir tarė: „Atrodo, aš grįžau pačiu laiku tau padėti.“ Jos įtampa nulsūgo. Pajutusi palengvėjimą ji pabučiavo jį ir tarė: „Kaip gerai, kad grįžai, Benai. Tau buvo sunki diena, ir aš norėjau, kad vakarienę rastum paruoštą!“ Ji mostelėjo ranka tuščio stalo link.

„Mes užbaigsime tai drauge“, – pasakė jis, apkabindamas ją. Tada jie pradėjo pasakoti vienas kitam apie įvairius sunkumus, su kuriais šiandien susidūrė. Kol Benas dengė stalą, Dela pašovė bandeles į orkaitę ir papasakojo, kaip ji visa diena skubėjo – lyg pametusi galvą. Benas pamiršo savo alkį ir galvojo, kaip palengvinti jos kasdienybę.“ (*Family Home Evening Resource Book* [1983], 241; pastraipų išdėstymas pakeistas.)

Pabaiga

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 14–15 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje, bei 2) perskaityti vyresniojo Lino G. Robinso straipsnį „Valios laisvė ir pyktis“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Papildoma medžiaga

Smurtas prieš sutuoktinę (-į) yra nusikaltimas prieš Dievą

Paaškindite, kad supykę ar susierzinę vyrai ir žmonos kartais leidžia sau elgtis šiurkščiai ir destruktiviai. Sutuoktiniai niekada jokiū būdu neturėtų šiurkščiai elgtis vienas su kitu. Šiurkščiai elgdamiesi nusižengiame Dievo įsakymams ir tvirtiems Bažnyčios vadovų teiginiams. Prezidentas Džordžas Albertas Smitas, aštuntasis Bažnyčios prezidentas, pareiškė: „Niekas niekada nieko nėra įskaudinęs, turėdamas Viešpaties dvasią. Tai visuomet padaroma turint kažkokią kitą dvasią.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1950, 8.)

Trumpai pasidalinkite tokia informacija:

Su sutuoktine (-iu) šiurkščiai elgiamasi emociškai, fiziškai arba seksualiai.

Emociškai šiurkštus elgesys apima tokius veiksmus, kaip rėkimas ant sutuoktinio (-ės), jo ar jos keikimas, užgauliojimas ar įžeidinėjimas, valdingas elgesys su juo ar ja, sutuoktinio (-ės) žeminimas prieš vaikus ar kitus žmones, baudimas tuo, kad nerodoma parama ar meilė, ir sutuoktinio (-ės) jausmų nepaisymas ar menkinimas.

Fiziškai šiurkštus elgesys apima stumdymą, laikymą, purtymą, mušimą, antausių davimą, jėga vertimą ką nors daryti ir resursų nedavimą.

Seksualiai šiurkštus elgesys gali būti emocinis arba fizinis. Jis apima seksualinį priekabiavimą, skaudinimą, jėgos vartojimą ar bauginimą bei suartėjimo metu darymą to, kas kitam nemalonu.

Paaškindite, kad jeigu klausytojai turi daugiau klausimų apie tai, kas yra šiurkštus elgesys, jiems reikėtų apie tai pasikalbėti su savo vyskupu.

Perskaitykite šį prezidento Gordono B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį. Pažymėkite, kad nors prezidentas Hinklis juo išpėjo vyrus, kurie šiurkščiai elgiasi su savo žmonomis, šis išpėjimas taikytinas ir moterims. Paprašykite, kad klausytojai, klausydamiesi šio patarimo, mintyse įvertintų savo elgesį.

„Kai kurie vyrai dieną tarsi užsideda gražią kaukę prieš pasaulį, o vakare grįžę namo atideda į šalį savidrausmę ir dėl menkausios priežasties pratrūksta pykčiu.“

Nė vienas vyras, pasiduodantis tokiam blogiui ir nederamam elgesiui, nevertas Dievo kunigystės. Nė vienas taip besielgiantis vyras nevertas Viešpaties namų privilegijų. Apgailestauju, kad yra vyrų, nevertų savo žmonos ir vaikų meilės. Yra vaikų, bijančių savo tėvų, ir žmonių, bijančių savo vyrų. Jei tarp mane gir-dinčių yra tokių vyrų, kaip Viešpaties tarnas, aš sudraudžiu jus ir kviečiu atgailauti. Drausminkite save. Valdykite savo charakterį. Dauguma dalykų, dėl kurių jūs supykstate, yra visai nereikšmingi. O kokią baisią kainą mokate už savo pyktį. Paprašykite, kad Viešpats jums atleistų. Paprašykite, kad žmona jums atleistų. Atsiprašykite savo vaikų.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 91–92; ar *Ensign*, Nov. 1996, 68.)

Paaškindite, kad kai kurie žmonės išugdo savyje šiurkštaus elgesio įpročius šito net nepastebėdami. Kiti pripažįsta, kad jų elgesys taisyntinas, bet jaučiasi negalintys pasikeisti be pagalbos.

Tie, kurie trokšta, kad jiems padėtų suprasti ir pakeisti savo šiurkštų elgesį, gali pasikeisti, nuolankiai siekdami Viešpaties pagalbos ir vadovavimo. Jie gali kreiptis

į savo vyskupą, kuris galės jiems patarti. Jis taip pat galės rekomenduoti konsultantus iš Pastarųjų dienų šventųjų šeimos tarnybos ar iš kitų visuomeninių organizacijų, kurios teikia Bažnyčios normas atitinkančią pagalbą.

- Kaip sutuoktinio šiurkštus elgesys gali paveikti tos šeimos vaikus?

Paprašę klausytojų atsakyti į šį klausimą, pažymėkite, kad šiurkštus vieno iš sutuoktinių elgesys duoda ilgalaikį bandymo sunkumus spręsti destruktiviais būdais pavyzdį. Žmonės, kurie vaikystėje matė tokį šiurkštų elgesį, dažnai blogai elgiasi su kitais ir susituokę toliau laikosi tokio elgesio modelio.

- Kaip tai veikia vaikus, kada jie mato, kad jų gimdytojai sunkumus sprendžia su gerumu ir kantrybe?

Paaiškinkite, kad subrendę ir mylintys tėvai ir motinos, susidūrę su iššūkiais, moko savo vaikus gerų įpročių, kurie gali išlikti visą gyvenimą. Tarnaudamas Pirmininkaujančiu Vyskupu, vyskupas Robertas D. Heilsas sakė: „Vaikams naudinga matyti, kad geri gimdytojai gali turėti skirtingas nuomones ir kad galima šiuos skirtumus įveikti be smūgių, riksmų ar daiktų mėtymo. Jiems reikia matyti ir jausti ramų bendravimą su pagarba vienas kito nuomonei tam, kad jie žinotų, kaip įveikti skirtumus savo gyvenime.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 10; ar *Ensign*, Nov. 1993, 9.)

SUNKUMŲ ĮVEIKIMAS POZITYVIU BENDRAVIMU

5
PAMOKA

Tikslas Mokyti klausytojus, kaip išvengti sunkumų santuokoje ir kaip įveikti juos meilingu bendravimu.

Pasiruošimas

1. Ruošdamasis (-i) mokyti pagalvokite, kaip galėtumėte sekti principais, esančiais skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokoje aptariamus doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai apgalvokite, kaip galėtumėte padėti klausytojams pritaikyti šiuos doktrinas ir principus gyvenime. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.

**Siūloma
pamokos eiga**

Kiekviena sutuoktinių pora susidurs su nuomonių skirtumais

Tegul klausytojai perskaito šį vyresniojo Džojaus Dž. Kristenseno iš Septyniadesimties teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 18 puslapyje):

„Retkarčiais pasitaiko išgirsti: „Na, mes susituokę jau penkiasdešimt metų ir tarp mūsų niekada nebuvo nuomonių skirtumo.“ Jei taip iš tikrųjų yra, tai reiškia, kad vienas iš partnerių pernelyg dominuoja kito atžvilgiu arba, kaip kažkas yra pasakęs, tiesiog nežino tiesos. Kiekviena protinga sutuoktinių pora susidurs su nuomonių skirtumais. Mūsų užduotis – būti tikriems, kad žinosime, kaip juos išspręsti. Tai dalis proceso, kuriuo siekiame, kad gera santuoka taptų dar geresnė.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1995, 86; ar *Ensign*, May 1995, 65.)

Paaiškinkite, kad šioje pamokoje aptariamais konkretūs principai, galintys padėti vyrui ir žmonai išvengti sunkumų savo santykiuose bei įveikti juos.

Vyrai ir žmonos turėtų ieškoti pasigėrėtinų vienas kito savybių

Pažymėkite, jog kai vyrai ir žmonos ieško pasigėrėtinų vienas kito savybių, jie geriau pajėgia išvengti sunkumų. Jie taip pat pajėgia bendradarbiauti, įveikdami iškylančius sunkumus. Papasakokite tokią istoriją:

Viena moteris nuolat vaikščiojo pas vyskupą skųsdamasi savo vyru. Galiausiai vyskupas ją paklausė: „Kodėl gi ištekėjote už šio vyro, jei manote, kad jis toks nejautrus ir nepakenčiamas?“ Valandėlę pagalvojusi moteris atsakė: „Na, manau, jis turėjo kažkokių gerų savybių, tačiau nė vienos jų negaliu prisiminti. Jis turbūt pasikeitė.“ Vyskupas paprašė jos eiti namo ir melstis, jog jos širdis suminkštėtų tiek, kad ji prisimintų tas savo vyro savybes, kuriomis kažkada žavėjosi. Ji pamatė, kad laikui bėgant ėmė dažniau pastebėti ir kreipti dėmesį į pasigėrėtinas savo vyro savybes. Prieš tai ji buvo taip sukoncentravusi dėmesį į jo trūkumus, kad nematė jo gerųjų savybių.

- Kuo, jūsų manymu, naudinga ieškoti pasigėrėtinų kito savybių? Kaip pasigėrėtinų vienas kito savybių ieškojimas gali padėti vyrui ir žmonai stiprinti savo santuoką?

Priminkite klausytojams, kad nors kiekvienas asmuo yra unikalus, visi esame Dievo vaikai. Pakvieskite kurį nors klausytoją perskaityti tokį teiginį iš dokumento „Šeima. Pareiškimas pasauliui“ (šio vadovėlio viii p. arba *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* iv p.):

„Visos žmogiškos esybės – vyrai ir moterys – sukurti pagal Dievo atvaizdą. Kiekvienas yra mylimas dvasinis dangiškųjų tėvų sūnus ar dukra, ir, kaip toks, kiekvienas turi dievišką prigimtį ir paskirtį.“

- Kaip šios tiesos atsiminimas gali padėti vyrui ir žmonai jų pastangose suprasti vienas kitą?

Paašškinkite, jog kai vyras ir žmona stengiasi vienas kitame pamatyti viską, kas nuostabu ir dieviška, jiems abiem smagiau tarpusavyje bendrauti, ir jie geriau pajėgia padėti vienas kitam realizuoti savas dieviškas galimybes.

Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kворume, vyresnysis Gordonas B. Hinklis kalbėjo apie „tokią pagarbą, kuri įgalina žmogų savo bendražygi laikyti brangiausiu draugu pasaulyje“. Jis sakė: „Draugystė santuokoje linkusi tapti šabloniška ir netgi nuobodžia. Nežinau geresnio būdo išlaikyti ją aukšto ir įkvepiančio lygio, kaip vyrui retkarčiais atsiminti, jog šalia jo stovinti padėjėja yra Dievo dukra, dalyvaujanti [su Dievu] didžiajame kūrimo procese, įgyvendinant Jo amžinus tikslus. Nežinau geresnio būdo moteriai išlaikyti visuomet spinduliuojančią meilę savo vyrui, kaip ieškoti ir išryškinti dieviškas savybes, kurių turi kiekvienas mūsų Tėvo sūnus ir kurias galima pažadinti rodant pagarbą, gėrintis juo bei skatinant jį. Toks elgesys pats savaime duos nuolat augančio dėkingumo vienas kitam vaisių.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1971, 81–82; ar *Ensign*, June 1971, 71–72.)

Pozityvus bendravimas padeda išvengti sunkumų ir juos įveikti

Paašškinkite, kad vyras ir žmona turėtų ne tik pripažinti pasigėrėtinas vienas kito savybes, bet ir stengtis tarpusavyje gerai bendrauti. Bendravimas yra būtinas kuriant meilę ir vienybę bei įveikiant iškylančius sunkumus.

Užrašykite lentoje tokius principus:

<p>Išklausykite vienas kitą.</p> <p>Aptarinėkite sunkumus atvirai ir ramiai.</p> <p>Bendraukite pozityviai ir su meile.</p>

Paašškinkite, kad šie principai gali padėti sutuoktinių poroms tarpusavyje geriau bendrauti. Aptardami visus šiuos principus, naudokitės žemiau išdėstyta medžiaga:

Išklausykite vienas kitą

Perskaitykite tokį vyresniojo Raselo M. Nelsono iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo patarimą:

„Vyrai ir žmonos, mokykitės klausyti ir klausykitės, kad mokytumėtės vienas iš kito... Būtina nuolat skirti laiko pokalbiams, kad išsaugotume veikiančias bendravimo linijas. Jei santuoka yra svarbiausias ryšys gyvenime, tai jai ir reikia skirti geriausią laiką! Deja, dažnai pirmumas suteikiamas mažiau svarbiems susitikimams, paliekant tik laiko trupinius brangiajam bendražiogiui išklausyti.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1991, 28; ar *Ensign*, May 1991, 23.)

- Kokias palaimas gali gauti vyras ir žmona, jeigu jie atidžiai ir su meile išklauso vienas kitą? Atsakymai gali būti kad ir tokie:
 - a) Jie daugiau sužinos apie tikruosius vienas kito jausmus ir motyvus.
 - b) Prieš smerkdami ar duodami patarimus, jie stengsis pirma suprasti.
 - c) Kiekvienam bus lengviau jaustis vertinamam ir mylimam.
 - d) Kiekvienas bus mažiau linkęs užsidaryti savyje ir daugiau norės atvirai bendrauti.
- Kas gali trukdyti sutuoktiniams iš tikrųjų išklausyti vienas kitą? (Atsakymai gali būti tokie: didelis užimtumas, nepavyksta rasti laiko išklausyti, nedomina kito sutuoktinio atsakomybės.)
- Ką santuokos partneriai gali padaryti, kad taptų geresni klausytojai? (Paprastai klausytojų pateikti pasiūlymų pagalvokite, ar nevertėtų perskaityti ir šiuos pasiūlymus:)
 - a) Skirkite laiko pasikalbėti. Pasirūpinkite, kad niekas jums netrukdytų ir galėtumėte vienas kitam skirti visą dėmesį.
 - b) Klausykite stengdamiesi suprasti. Nepertraukinėkite kalbančiojo. Esant reikalui, užduokite tokius klausimus, kaip antai: „Ar galėtum apie tai papasakoti daugiau?“ arba „Kaip jauteisi, kai tai atsitiko?“, arba „Nesu tikras, kad teisingai supratau. Ar nori pasakyti, kad?..“
 - c) Stenkitės nesupykti ar neišsižeisti. Atminkite, kad daugeliu atveju gali būti teisinga daugiau nei viena nuomonė.

Aptarinėkite sunkumus atvirai ir ramiai

- Kodėl svarbu, kad sutuoktiniai tarpusavyje atvirai kalbėtų apie santuokoje iškilusius sunkumus?

Pažymėkite, kad apie sunkumus reikėtų kalbėtis pagarbiai, be garsių argumentų ar ginčų. Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kvorume vyresnysis Gordonas B. Hinklis mokė:

„Retai patenkame į bėdą, kai kalbame švelniai. Į ją patenkame tik tuomet, kai taip pakeliame balsus, kad laksto žiežirbos ir maži kurmiariausiai tampa dideliais nesantaikos kalnais... Dangaus balsas yra ramus tylus balsas; taip ir namų ramybės balsas yra tylus.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1971, 82; ar *Ensign*, June 1971, 72.)

Prezidentas Deividas O. Makėjus sakė: „Te vyras ir žmona niekada nepakelia balso vienas prieš kitą, nebent jų namuose kiltų gaisras.“ (*Stepping Stones to an Abundant Life*, comp. Llewelyn R. McKay [1971], 294.)

Bendraukite pozityviai ir su meile

- Kaip santuoką veikia dėkingumo, paramos ir meilės jausmų rodymas? Kaip santuoką veikia negatyvus bendravimas, pavyzdžiui, kritika, priekabiavimas ir ydų prikaišiojimas?

Tegul klausytojai perskaito šį vyresniojo Džoiaus Dž. Kristenseno patarimą (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 17 puslapyje):

„Venkite nuolatinio priekaištavimo. Nebūkite pernelyg kritiški vienas kito ydoms. Pripažinkite, kad nė vienas iš mūsų nėra tobulas. Visiems mums reikia nueiti dar ilgą kelią, kad taptume kaip Kristus, kokiais tapti mus ragina mūsų vadovai.

Nuolatinis priekaištavimas, kaip sakė Spenseris V. Kimbolas, gali sužlugdyti beveik kiekvieną santuoką... Dažniausiai kiekvienas iš mūsų skausmingai suvokiame savo silpnybes ir nebūtina, kad mums kas nors dažnai primintų jas. Pastovi kritika ar nuolatiniai priekaištai pakeitė į gerą labai nedaug žmonių. Jei būsime neatsargūs, tuomet tai, ką pateikiame kaip *konstruktyvią* kritiką, iš tikrųjų bus *destruktyvu*.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1995, 85; ar *Ensign*, May 1995, 64–65; taip pat žr. Spencer W. Kimball, „Marriage and Divorce,“ *1976 Devotional Speeches of the Year* [1977], 148.)

- Ką gali atnešti nuolatiniai priekaištai ir kritika?
- Viena kritikos rūšių yra vieno žmogaus silpnybių lyginimas su kitų žmonių stiprybėmis. Kaip toks elgesys gali paveikti santuoką?
- Ar esate patyrę situacijų, kai žmonių pagyrimas ir padaršinimas buvo vertingesni už nuolatinį jų kritikavimą? Kaip pozityvus elgesys stiprina santuoką?

Viena moteris paaiškino, kad jos vyras dažnai giria ją kaip gerą žmoną ir talentingą namų šeimininkę ne tik namuose, bet ir kai jie yra su draugais. Užuoat minėjęs jos silpnybes, jis visada pasirenka skirti dėmesį jos stiprybėms. Ji sakė, kad jo atsiliepimai teikia jai vilties ir noro keistis į gerą.

Pabaiga

Perskaitykite tokį vyresniojo Marvinio Dž. Eštono iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo patarimą:

„Šeimos pokalbiuose neturėtume ignoruoti skirtumų, bet turėtume juos ramiai pasverti ir įvertinti. Paprastai vieno žmogaus požiūris ar nuomonė nėra tokia svarbi, kaip sveikas nuolatinis tarpusavio ryšys. Mandagumas ir pagarba klausant ir atsakinėjant pokalbio metu yra būtiniausi dalykai deramame dialoge... Kaip svarbu mokėti, nesutinkant su kito požiūriu, išlikti maloniu pašnekovu.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1976, 79; ar *Ensign*, May 1976, 52.)

Trumpai apžvelkite aptartus principus. Paraginkite klausytojus pritaikyti šiuos principus savo gyvenime. Jei Dvasia skatina, išsakykite savo liudijimą.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 16–18 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Džoiaus Dž. Kristenseno straipsnį „Santuoka ir didysis laimės planas“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

SANTUOKOS STIPRINIMAS TIKĖJIMU IR MALDA

6
PAMOKA

Tikslas Padėti klausytojams suvokti ir siekti palaimų, išliejamų ant sutuoktinių porų, kai jos naudoja tikėjimą Jėzumi Kristumi ir drauge meldžiasi.

Pasiruošimas

1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.). Pagalvokite, kaip šiuos principus galėtumėte pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus, siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.

**Siūloma
pamokos eiga**

Vyrai ir žmonos turėtų bendradarbiauti stiprindami savo tikėjimą Jėzumi Kristumi

Perpasakokite istoriją, kurią papasakojo prezidentas Džeimsas E. Faustas iš Pirmosios prezidentūros:

„Vyresnysis Orinas Vurheisas (Orin Voorheis)... yra stambus, gražus, nuostabus jaunuolis, kuris tarnavo Argentinos Buenos Airių pietinėje misijoje. Vieną vakarą, maždaug 11-ąjį jo misijos mėnesį, prie vyresniojo Vurheiso ir jo porininko priėjo kažkokie ginkluoti plėšikai. Šio beprasmiško smurtinio akto metu vienas iš jų šovė vyresniajam Vurheisui į galvą...

Vyresnysis Vurheisas vis dar tebėra beveik visiškai paralyžuotas ir negali kalbėti, tačiau jis turi nuostabią dvasią ir pajėgia atsakinėti į klausimus rankos judesiais. Jis vis dar nešioja savo misionierišką ženklelį. Jo tėvai neklausia: „Kodėl tai atsitiko mūsų kilniadvasiame sūniui, tarnavusiam pagal Viešpaties pašaukimą?“ Niekas nežino tikrojo atsakymo, išskyrus galbūt paaiškinimą, kad tai pasitarnavo aukštesniems tikslams. Mes turime gyventi tikėjimu.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1999, 73; ar *Ensign*, Nov. 1999, 59–60.)

Drauge su klausytojais perskaitykite Hebrajams 11:1 ir Almos 32:21. Pažymėkite, kad Hebrajams 11:1 Džozefo Smito vertime sakoma, kad „tikėjimas yra *tikrumas* tuo, ko viliamės“.

- Kaip, pagal šias eilutes, galime apibrėžti tikėjimą?
- Kokios gali būti aplinkybės, reikalaujančios, kad sutuoktinių poros, kaip sakė prezidentas Faustas, „gyventų tikėjimu“?

Pagalvokite, ar nevertėtų paprašyti klausytojų pateikti pavyzdžių iš savo gyvenimo. Atsakymai gali apimti blogą sveikatą, vaikų neturėjimą, senatvę, vaikus su negalia, mylimųjų mirtį, finansines problemas, neklusnius vaikus ir stichines nelaimes. Pažymėkite, kad sunkumai gali mus ištikti net tuomet, kai stengiamės gyventi teisiai.

Drauge su klausytojais perskaitykite Moronio 7:32–33. Pabrėžkite, kad mūsų tikėjimas turi būti pagrįstas Jėzumi Kristumi. Vyresnysis Ričardas G. Skotas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo paaiškino, jog kai naudojame tikėjimą Jėzumi Kristumi, esame stiprinami, kad įveiktume sunkumus:

„Viešpats suteiks pagalbą su dieviška galia, kai nuolankiai ir *tikėdami Jėzų Kristų* sieksite išvadavimo... Niekas jums negalės padėti, jei patys netikėsite ir nesi-stengsite, ką nors padaryti. Šito reikia jūsų asmeniniam augimui. Neieškokite gyvenimo, kuriame visiškai nebūtų nepatogumų, skausmo, suspaudimų, sunkumų ar sielvarto, nes tai yra priemonės, kurias mylintis Tėvas naudoja, kad skatintų mūsų asmeninį augimą ir supratimą. Kaip nuolat tvirtinama Raštuose, jums bus padedama, kai *naudosite tikėjimą Jėzumi Kristumi*. Tas tikėjimas parodomas per norą pasitikėti Jo pažadais, kuriuos Jis davė per Savo pranašus ir Savo Raštuose.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1994, 8; ar *Ensign*, May 1994, 8.)

Pažymėkite, kad vyras ir žmona turi bendradarbiauti, kad sutelktų savo gyvenimą aplink Gelbėtoją. Vyresnysis Džefris R. Holandas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo sakė:

„Norite daugiau galimybių, saugumo ir užtikrintumo... vedybiniame gyvenime ir amžinybėje? Būkite tikras Jėzaus mokinys. Būkite nuoširdus, atsidavęs pastarųjų dienų šventasis žodžiais ir darbais. Tikėkite, kad jūsų tikėjimas yra visiškai susijęs su jūsų širdies jausmais, kadangi taip ir yra... Jėzus Kristus, pasaulio šviesa, yra vienintelis žiburys kurio dėka galite sėkmingai matyti savo ir savo mylimo žmogaus meilės ir laimės kelią.“ (“*How Do I Love Thee?*“ [Brigham Young University devotional address, 15 Feb. 2000], 6.)

- Kaip sustiprėjęs tikėjimas Gelbėtoju gali padėti sutuoktinių porai stiprinti tarpusavio santykius? (Atsakymai gali būti kad ir tokie:)
 - a) Tarpusavio elgesiu jie tampa panašesni į Kristų. Jie tampa labiau mylintys, daugiau padedantys, švelnesni, kantresni ir daugiau norintys išklausti vienas kitą.
 - b) Jie tampa nuolankesni ir daugiau norintys atgailauti bei sekti Gelbėtojo mokymais. Kuo daugiau abu sutuoktiniai norės atgailauti ir tapti kaip Gelbėtojas, tuo harmoningesnė bus jų santuoka.
- Kaip sutuoktinių pora gali bendradarbiauti stiprindama savo tikėjimą Gelbėtoju? (Pakvieskite klausytojus papasakoti išgyvenimus, sustiprinusius jų tikėjimą Gelbėtoju. Pagalvokite, ar nevertėtų po klausytojų pateiktų atsakymų perskaityti žemiau išvardintus principus.)
 - a) Paklusti evangelijos įstatymams ir apeigoms. (Perskaitykite tokį vyskupo Roberto D. Heilso, tuo metu tarnavusio Pirmininkaujančiu vyskupu, teiginį: „Paklusnumas evangelijos įstatymams ir apeigoms yra būtinas, kad gautume tikėjimą Viešpačiu Jėzumi Kristumi.“ [Žr. Conference Report, Apr. 1990, 52; ar *Ensign*, May 1990, 39].)
 - b) Drauge studijuokite Raštus. (Su klausytojais perskaitykite Helamano 15:7–8.)
 - c) Pasitikėkite Viešpačiu. (Su klausytojais perskaitykite Patarlių 3:5–6. Pažymėkite, kad sutuoktiniai, susidūrę su sunkumais, gali nuspręsti dar uoliau siekti Viešpaties pagalbos, tikėjimą padarydami neatsiejama savo kasdieninio gyvenimo dalimi.)

Jei vyrai ir žmonos meldžiasi drauge, ant jų liejasi palaimos

- Kokių palaimų gali susilaukti vyras ir žmona, kurie reguliariai, suklaupę kartu meldžiasi? (Paskatinkite klausytojus pasidalinti patyrimais šiuo klausimu. Be to, perskaitykite šią citatą ir vieną arba abu pavyzdžius.)

Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kvorume, vyresnysis Gordonas B. Hinklis patarė:

„Nežinau jokios kitos tradicijos, kuri būtų naudingesnė jūsų gyvenimui, kaip tradicija drauge atsiklaupiti pradėdant ir užbaigiant kiekvieną dieną. Kažkaip tos mažos audros, kurios, kaip atrodo, užklumpa kiekvieną santuoką, išsi-sklaido, kai atsiklaupę prieš Viešpatį dėkojate Jam vienas už kitą vienas kito akivaizdoje ir tada drauge prašote Jo palaiminti jūsų gyvenimą, namus, myli-mus žmones ir jūsų svajones.

Tada Dievas bus jūsų bendradarbis, ir jūsų kasdieniniai pokalbiai su Juo atneš į jūsų širdis ramybę, o į jūsų gyvenimą – džiaugsmą, kuris negali ateiti iš jokio kito šaltinio. Jūsų partnerystė metams bėgant darysis malonesnė; jūsų meilė stiprės. Jūsų dėkingumas vienas kitam augs.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1971, 83; ar *Ensign*, June 1971, 72.)

Vienas vyras sakė, kad jo žmonos maldos įkvepia jį būti geresniu vyru ir tėvu. Atsiklaupęs šalia savo žmonos maldoje, laikydamas jos ranką, jis klausosi, kaip ji šaukiasi Dangiškojo Tėvo dėl to, kas neramina jos širdį. Jo meilė jai stiprėja, nes jis žino, kad jos širdis tyra ir paskatos nuoširdžios. Jis žino, jog, kalbėdamasi su Dangiškuoju Tėvu, ji iš tiesų nenori nieko kito, kaip tik teisiai Jam tarnauti.

Kitoje šeimoje vyras kentėjo nuo ilgalaikės fizinės negalios. Kiekvieną vakarą prieš eidami gulti jie dėkodavo Dangiškajam Tėvui už gautas palaimas ir siekė Jo vadovavimo, kaip iš skurdžių pajamų auginti savo keturis vaikus. Po dau-gelio metų, kai vyras vėl galėjo grįžti į darbą, jų paklausė, kaip jie sugebėjo išverti tą sunkų laikotarpį. Jie paliudijo, kad viską lėmė jų bendradarbiavimas ir bendra malda. Į jų nuoširdžias maldas buvo atsakyta daugybe palaimų, įskaitant ir viltį, kurią jie įgijo per Dvasios atneštą paguodą.

- Kaip meldimasis kartu gali padėti vyrui ir žmonai įveikti sunkumus savo san-tykiuose? (Paprašykite klausytojų aptarti šį klausimą. Pažymėkite, jog kada vyras ir žmona tarpusavyje ima nesutarti, kartais jie nustoja melstis drauge. Tačiau būtent bendra malda yra galinga priemonė, galinti padėti jiems įveikti tokius sunkumus.)

Prezidentas Tomas S. Monsonas iš Pirmosios prezidentūros papasakojo apie tą dieną, kai juodu su žmona Frensis buvo užantspauduoti Solt Leiko šventyk-loje. Bendžaminas Bouringas (Benjamin Bowring), žmogus, atlikęs ceremoniją, davė jiems tokį patarimą: „Leiskite jums, jaunavedžiai, pasiūlyti receptą, užtik-rinantį, kad nė vienas tarp jūsų galintis iškilti nesutarimas nesitęs ilgiau negu vieną dieną. Kas vakarą atsiklaupkite šalia savo lovos. Vieną vakarą, broli Monsonai, Jūs atsiklaupę balsu sukalbėkite maldą. Kitą vakarą Jūs, sese Mon-son, atsiklaupusi sukalbėkite maldą. Tuomet galiu jus užtikrinti, kad bet koks per dieną atsiradęs nesusipratimas išnyks jums besimeldžiant. Jūs paprasčiausiai negalite melstis drauge ir jausti kitokius nei pačius geriausius jausmus vie-nas kitam.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1988, 81; ar *Ensign*, Nov. 1988, 70.)

Vyresnysis Deividas B. Heitas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo sakė: „Jei tarp jūsų, kaip vyro ir žmonos, kilo rimti nesutarimai arba jeigu jaučiate, kad jūsų santuokoje kaupiasi kažkoks sunkumas ar įtampa, turėtumėte drauge nuolankiai atsiklausti ir nuoširdžiai bei su tikru ketinimu paprašyti Dievą, mūsų Tėvą, pašalinti tą jūsų santykius gaubiančią tamsą, kad galėtumėte gauti reikalingos šviesos, pamatyti savo klaidas, atgailauti už padarytas skriaudas, atleisti vienas kitam ir priimti vienas kitą, kaip tai darėte pradžioje. Aš iškilmingai užtikrinu jus, kad Dievas gyvas ir atsakys į jūsų nuolankius prašymus.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1984, 17; ar *Ensign*, May 1984, 14.)

Paprašykite, kad susituokę klausytojai mintyse įvertintų savo pastangas melstis su savo sutuoktine (-iu). Pabrėžkite, kad namuose, kur yra tik vienas iš tėvų, Dievo palaimas namams atneša karšta asmeninė malda.

Pabaiga

Pabrėžkite, jog kada vyras ir žmona bendradarbiauja naudodami tikėjimą Jėzumi Kristumi ir drauge meldamiesi, jie pasiekia didesnę laimę, vienybę ir sugebėjimą įveikti sunkumus.

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 19–22 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Ričardo G. Skoto straipsnį „Raskime gyvenimo džiaugsmą“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Priminkite klausytojams į kitą pamoką atsinešti klausytojo vadovėlį.

Tikslas Padėti klausytojams patirti ramybę, kurią pajunta atleidžiantieji vienas kitam, ir paskatinti klausytojus savo namuose puoselėti atleidimo dvasią.

Pasiruošimas

1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.). Pagalvokite, kaip šiuos principus galėtumėte pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus, siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
3. Priminkite klausytojams į klasę atsinešti savo *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* egzempliorių. Jiems bus naudinga naudotis jais per pamoką.

Pastaba: Dėstydamas (-a) šią pamoką, būkite ypač jautrus (-i) kiekvieno atskiro klausytojo aplinkybėms. Jei klausytojai klausinėja apie tai, kaip prašyti atleidimo ar atleisti dėl tokių rimtų šeimyninių problemų, kaip fizinis smurtas ar neištikimybė, švelniai paskatinkite juos asmeniškai pasikalbėti su vyskupu.

Siūloma pamokos eiga

Atleidimo dvasia tarp vyro ir žmonos padeda sukurti ramybę ir pasitikėjimo bei saugumo jausmą

Perskaitykite šį pasakojimą, kurį papasakojo vyresnysis Hjū V. Pinokas:

„Tai buvo pora... susituokusi nebe pirmoje jaunystėje; žmona anksčiau jau buvo ištekėjusi, bet vyrui tai buvo pirmoji santuoka. Po kelių vedybinės laimės mėnesių iškilo rimtas nesutarimas, taip užgavęs vyro jausmus, kad šis nebegalėjo dirbti savo kasdieninių darbų.

Atsitokėjęs nuo šio nesutarimo smūgio, jis ėmė analizuoti problemą ir suvokė, kad bent dalinai dėl problemos kaltas jis pats. Jis nuėjo pas žmoną ir kelis kartus nevykusiai išmikčiojo: „Atleisk man, brangioji.“ Žmona apsišypylė ašaromis, išpažindama, kad dėl problemos daugiausia kalta ji pati, ir paprašė atleidimo. Jiems apsikabinus, ji pripažino, kad jos gyvenime niekas jai nėra sakęs tokių atsiprašymo žodžių, ir dabar ji žinanti, jog bet kokios jų ateities problemos gali būti išspręstos. Ji jautėsi saugi, kadangi žinojo, jog jie abu gali pasakyti „atsiprašau“ ir „atleidžiu“ („Making a Marriage Work,” *Ensign*, Sept. 1981, 36–37.)

Šiam pasakojimui priešpastatykite prezidento Gordon B. Hinklio pasakojimą apie pokalbį su vyru ir žmona, kurie turėjo sunkumų santuokoje (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 24 puslapis):

„Atsimenu, kartą ilgai klausiausi vienos sutuoktinių poros, sėdėjusios prieš mane kitoje stalo pusėje. Tarp jų vyravo kartėlio jausmas. Žinau, kad kažkada

jų meilė buvo gili ir tikra. Bet abu įprato kalbėti apie vienas kito kaltes. Nenorėdami atleisti tokių klaidų, kurias visi darome, ir nenorėdami pamiršti jų bei gyventi su pakantumu joms, jie kabinėjosi vienas prie kito tol, kol galiausiai jų kitados liepsnojusi meilė užgeso. Ji pavirto pelenais ir viskas baigėsi taip vadinauomomis „skyrybomis be kieno nors kaltės“. Ten liko tik vienišumo jausmas ir abipusiai kaltinimai. Esu įsitikinęs, kad jeigu jie būtų turėję bent kruopelytę atgailos ir atlaidumo, jie vis dar būtų kartu ir džiaugtųsi judviejų draugiškais santykiais, taip gausiai laiminusiais jų ankstesnius metus.“ (“Of You It Is Required to Forgive,” *Ensign*, June 1991, 4.)

- Ko galime pasimokyti iš šių dviejų pavyzdžių?

Paašškinkite, kad ši pamoka yra apie tai, kad būtina siekti atleidimo ir kad labai svarbu atleisti vienas kitam. Pabrėžkite, kad sutuoktinių pora gali įveikti daug sunkumų savo santykiuose, jei tik jie stengiasi santuokoje palaikyti atlaidumo dvasią. Tai darydami jie sužinos, kad prezidento Gordono B. Hinklio pažadas tiems, kurie atleidžia vienas kitam, tikrai išsipildo: „Į jūsų širdį ateis kitaip nepasiekiamą ramybę.“ (*Ensign*, June 1991, 5.)

Vyrai ir žmonos turėtų prašyti vienas kito atleidimo už savo netobulumus ir nuoširdžiai stengtis pasitaisyti

- Kodėl vyrui ir žmonai svarbu pasakyti „atsiprašau“ ir paprašyti vienas kito atleidimo už savo netobulumus?
- Kodėl kartais sunku prašyti atleidimo? (Atsakymai gali apimti savanaudiškumą ir puikybę arba tai, kad kartais dėl savo problemų kaltiname kitus.)
- Kaip galime rasti stiprybės prašyti kitų atleidimo?

Pabrėžkite, jog svarbu, kad, siekdami atleidimo, nuoširdžiai stengtumėmės pasikeisti ir, kai reikia, atgailautume dėl savo nuodėmių. Nepakanka vien tik paprasčiausiai išreikšti apgailestavimą dėl savo veiksmų. Turime dėti pastangas, kad būtume verti kitų atleidimo ir kartu Viešpaties atleidimo.

- Kuo pavojingas atleidimo siekimas, nesistengiant pasikeisti?

Baigdamas (-a) šią pamokos dalį, apgalvokite, ar nevertėtų papasakoti vieną ar abi šias tikrai įvykusias istorijas:

Praleidęs vakarą svečiuose su žmona ir keliais draugais, vyras pastebėjo, kad jo žmona neįprastai tyli. Jis paklausė jos, kas atsitiko, ir ji paaiškino, kad svečiuose ji kelis kartus pasijuto nesmagiai ir buvo įskaudinta dėl to, kad jis pasakojo neigiamas istorijas apie ją. Iš pradžių jis gynėsi, sakydamas, kad jis tik juokavo, kad jis tik norėjo, jog visiems būtų linksma, ir kad ji per daug jautriai reaguoja. Tačiau jiems besikalbant, jis suvokė, kad iš tiesų užgavo jos jausmus. Jis labai apgailestavo, suvokęs, kad jo lengvabūdiškas požiūris daugelį kartų skaudino žmoną. Jis atsiprašė ir pažadėjo daugiau jos nebeskaudinti. Jis laikėsi savo pažado ir nuo tada rasdavo progų kitų akivaizdoje nuoširdžiai ją pagirti.

Vienas vyras ir tėvas dar būdamas paauglys įjunko į pornografiją ir vis negalėjo atsikratyti savo pomėgio. Jis puolė į nevilgtį, nes nežinojo, kaip galėtų pasikeisti. Galiausiai jis karštai meldė pagalbos, nusižemino ir pradėjo studijuoti Gelbėtojo gyvenimą ir mokymus. Daugiau supratęs apie palaimas, siūlomas dėl Gelbėtojo Apmokėjimo, jis suvokė, kad gali pasikeisti. Jis matė, kad jo polinkis naikina jį patį, jo santuoką bei šeimą. Naujas Jėzaus Kristaus misijos supratimas padėjo jam pakeisti tai, ką reikėjo pakeisti, ir išgelbėti savo santuoką.

Perskaitykite šį vyresniojo Spenserio V. Kimbolo, tuo metu tarnavusio Dvylikos Apaštalo Kvorume, teiginį:

„Kiekvienam atleidimui yra sąlyga. Pleistras turi būti tokio pat pločio kaip žaizda. Pasninkavimas, maldos, nuolankumas turi būti tokie pat arba didesni už nuodėmę. Turi būti sudužusi širdis ir atgailaujanti dvasia. Turi būti „ašutinė ir peleinai“, ašaros ir tikras širdies pasikeitimas. Turi būti įsitikinimas dėl nuodėmės, pikto atsisakymas, klaidos išpažinimas atitinkamai paskirtiems Viešpaties atstovams. Turi būti atlyginimas bei patvirtintas, ryžtingas tempo, krypties ir tikslo pakeitimas. Sąlygos turi būti kontroliuojamos ir draugų ratas pakoreguotas ar pakeistas. Būtina išplauti savo rūbus, kad taptų balti, ir naujai paskirti save bei atsiduoti gyvenimui pagal visus Dievo įstatymus. Trumpai kalbant, būtina nugaleti save, nuodėmę ir pasaulį.“ (*The Miracle of Forgiveness* [1969], 353.)

Vyrai ir žmonos turėtų stengtis atleisti vienas kitam

Pažymėkite, kad nepakanka vien siekti atleidimo už savo padarytas nuodėmes ir klaidas, turime patys būti atleidūs. Kartais išsikeičiame dėl žmonių padarytų smulkmenų, bet Viešpats mums įsako atleisti vienas kitam. Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 64:8–10 ir Mato 6:14–15.

- Kaip sustiprėja santuoka, kai vyras ir žmona noriai atleidžia vienas kitam?

Prezidentas Gordonas B. Hinklis patarė: „Jei kas nors iš jūsų savo širdyse nešiojatės nuodingą priešiško kitam žmogui raugą, meldžiu jūsų prašyti, kad Viešpats jums suteiktų stiprybės atleisti. Taip išsakydami šį norą, sukursite savo atgailos pagrindą. Tai padaryti galbūt nebus lengva, ir viskas gal neįvyks greitai, bet jeigu jūs nuoširdžiai to sieksite ir lavinsite tai, atleidimas *tikrai* ateis... Į jūsų širdį ateis kitaip nepasiekiamą ramybę.“ (*Ensign*, June 1991, 5; taip pat žr. *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 24 puslapį.)

- Kodėl kartais sunku atleisti? (Atsakymai gali apimti tai, kad žmonės stengiasi apsisaugoti nuo išskaudinimų ateityje, kad jie galvoja, jog atleisti yra tas pats, kaip toleruoti skaudinančius veiksmus, arba kad jiems pasirodo sunku atleisti žmogui, kuris tikisi atleidimo, nesistengdamas nugaleti savo įžeidžiančių įpročių.)
- Kuo pavojingas vyro ir žmonos atsisakymas atleisti?
- Kaip atleidimas laimina tuos, kuriems atleidžiama? Kaip kitų atleidimas gali padėti žmogui pakeisti nepageidaujamą elgesį?
- Kaip atleidimo dvasia gali palaiminti atleidžiantį asmenį?

Patarkite, kad jausdamiesi kitų išskaudinti, turėtume paklausti savęs, kaip Gelbėtojas norėtų, kad pasielgtume. Prezidentas Hovardas V. Hanteris, 14-asis Bažnyčios prezidentas, patarė: „Privalome daugiau galvoti apie šventus dalykus ir daugiau elgtis taip, kaip Gelbėtojas norėtų, kad elgtųsi jo mokiniai. Atsiradus bet kokiai galimybei, turėtume savęs klausti: „Kaip pasielgtų Jėzus?“, o po to drąsiau elgtis pagal atsakymą.“ (Žr. *Conference Report*, Oct. 1994, 118; ar *Ensign*, Nov. 1994, 87.)

Perskaitykite šį prezidento Džozefo F. Smito, 6-ojo Bažnyčios prezidento, patarimą:

„Visi turime savų silpnybių ir trūkumų. Kartais vyras mato žmonos trūkumus ir jai tai prikaišioja. Kartais žmona jaučia, kad vyras pasielgė ne visai taip, kaip derėtų, ir prikaišioja jam. Ką gero tai duoda? Ar ne geriau atleisti? Argi malonė

ne geriau? Ar meilė ne geriau? Ar ne geriau nekalbėti apie ydas, neišpūsti silpnybių, vėl ir vėl jas primenant? Argi tai ne geriau? Taip pat argi sąjunga, kuri buvo sutvirtinta tarp jūsų ir jūsų vaikų naujosios ir amžinosios sandoros ryšiu, nebus saugesnė, kai užmiršite minėti vienas kito silpnybes ir ydas? Ar ne geriau liautis ir daugiau nieko apie jas nesakyti – palaidoti jas ir kalbėti tik apie tai, kas gera vienas kitame, ką žinote ir jaučiate, ir taip palaidoti vienas kito ydas, o ne išpūsti jas. Argi tai ne geriau?“ (“Sermon on Home Government,” *Millennial Star*, 25 Jan. 1912, 49–50.)

Pabaiga

Perskaitykite šį prezidento Spenserio V. Kimbolo teiginį:

„Koks palengvėjimas! Kokia palaima! Koks džiaugsmas! Visiems, kuriuos slegia prasižengimai, sielvartas ir nuodėmės, gali būti atleista, visi gali būti apvalyti ir išskaistinti, jeigu jie grįš pas savo Viešpatį, mokysis iš Jo ir laikysis Jo įsakymų. Ir visi mes, kuriems reikia atgailauti dėl kasdieninių kvailysčių ir silpnybių, taip pat galime naudotis šiuo stebuklu.“ (*The Miracle of Forgiveness*, 368.)

Jei Dvasia skatina, paliudykite, jog, kada sutuoktinių pora atleidžia vienas kito netobulumus, jie patiria ramybę. Jie tampa vieningesni ir gali geriau įveikti santuokos bei tėvystės sunkumus. Pakvieskite klausytojus puoselėti atleidimo dvasią savo namuose.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 23–25 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento Gordono B. Hinklio straipsnį „O iš jūsų reikalaujama atleisti“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Priminkite klausytojams į kitą pamoką atsinešti klausytojo vadovėlį.

Tikslas	Padėti klausytojams savo namuose vadovautis teisingais finansų tvarkymo principais.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Pagalvokite, kaip galėtumėte pasinaudoti principais, esančiais skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokos doktrinas ir principus. Be to atidžiai išstudijuokite prezidento N. Eldono Tanerio straipsnį „Pastovumas permainų pasaulyje“, esantį <i>Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio</i> 26–29 puslapiuose. Šiame straipsnyje išdėstyti principai sudaro pagrindinį pamokos objektą. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šiuos principus. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Priminkite klausytojams į klasę atsinešti savo <i>Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio</i> egzempliorius. Per pamoką jiems reikės skaityti prezidento Tanerio straipsnio ištraukas.4. Jei galite gauti straipsnį „Šeimos finansų vadovas“ (Marvinas Dž. Eštonas, Liahona, 2000 m. balandis, 42–47 p.), perskaitykite jį. Pagalvokite, kaip panaudoti jį pamokoje.5. Jei naudosite papildomą mokymo medžiagą, pateiktą 39–40 puslapiuose, atneškite į klasę po popieriaus lapą ir pieštuką kiekvienam klausytojui.

Siūloma pamokos eiga

Kad santuoka būtų laiminga, būtinas teisingas finansų tvarkymas

Pakvieskite kurią nors sutuoktinių porą ateiti prieš visą klasę (iš anksto apgalvokite, ką pakviesite). Paaiškinkite, kad ruošiatės pademonstruoti, kaip menkniekiai gali sustiprinti santuoką arba iššaukti rimtų šeimyninių problemų. Tada paimkite rankon kažkiek pinigų.

Įteikite tuos pinigus vienam iš sutuoktinių, kuriuos pakvietėte išeiti prieš klasę.

- Kaip sutuoktinių santykius veikia tai, kad tik vyras ar žmona valdo šeimos finansus?

Klausytojams aptarus šį klausimą, pinigus atsiimkite.

- Kaip sutuoktinių santykius veikia tai, kada niekas nevaldo šeimos finansų arba kada finansus valdo vis auganti skola?

Aptarę šį klausimą, vėl duokite sutuoktiniams pinigų. Tegul vyras laiko juos savo rankoje, o žmoną paprašykite savo ranką uždėti ant jo rankos. Paaiškinkite, kad pinigų valdymas nėra svarbiausias dalykas kuriant meile pagrįstus vedybinius

santykius. Tačiau, kai vyras ir žmona bendradarbiauja valdydami savo pinigus, jie susivieniija svarbiame darbe – įvedant savo namuose tvarką. Taip pat jie užkerta kelią dideliems sunkumams. Kai kurios rimčiausios vedybinės problemos atsiranda tada, kai šeimos finansiniai ištekliai valdomi nerūpestingai ir ne taip, kaip geriausia šeimai.

- Kaip stiprėja santuoka, kai vyras ir žmona bendradarbiauja valdydami šeimos pinigus?

Vyrai ir žmonos turėtų bendradarbiauti laikydamiesi pagrindinių finansų tvarkymo principų

Paprašykite klausytojų atsiversti *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 26–29 puslapius. Tegul jie peržvelgia straipsnį „Pastovumas permainų pasaulyje“ ir atranda prezidento N. Eldono Tanerio „penkis ekonominio pastovumo principus“. Kai klausytojai atras šiuos principus, užrašykite juos lentoje:

Sąžiningai mokėkite dešimtinę.
Išleiskite pragyvenimui mažiau, nei uždirbate.
Išmokite skirti poreikius nuo norų.
Sudarykite biudžetą ir gyvenkite pagal jį.
Būkite sąžiningi visuose savo finansiniuose reikaluose.

Užrašę visus penkis principus lentoje, aptarkite juos su klausytojais, naudodamiesi žemiau pateikta medžiaga:

Sąžiningai mokėkite dešimtinę

Pakvieskite vieną klausytoją perskaityti šį prezidento Tanerio teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 27 puslapyje):

„O mokėti dešimtinę yra įsakymas, įsakymas su pažadu. Jei paklusime šiam įsakymui, mums pažadėta, kad „klestėsime žemėje“. Šis klestėjimas apima ne tik materialines gėrybes, čia galima priskirti ir gerą sveikatą bei aiškų protą. Tai ir šeimos vieningumas bei dvasinis augimas. Tikiuosi, kad tie iš jūsų, kurie šiuo metu nemokate visos dešimtinės, sieksite tikėjimo ir stiprybės pradėti ją mokėti. Vykdydami šią pareigą savo Kūrėjui, rasite didelę, neišsakomą laimę, kurią pažįsta tik tai, kas ištikimi šiam įsakymui.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1979, 119; ar *Ensign*, Nov. 1979, 81.)

- Kaip dešimtinės mokėjimas palaimino jūsų šeimą ar kitus pažįstamus?

Išleiskite gyvenimui mažiau, nei uždirbate

Paprašykite vieną klausytoją perskaityti šį prezidento Tanerio teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 27 puslapyje):

„Aš suvokiau, kad niekada negalėsime uždirbti *daugiau*, negu galime išleisti. Esu įsitikinęs, kad uždirbtų pinigų gausa neatneša žmogui tiek proto ramybės, kiek mokėjimas savo pinigais *valdyti*. Pinigai gali būti paklusnus tarnas, bet gali tapti ir griežtu viršininku. Žmonės, kurie sutvarko savo gyvenimą taip, kad galėtų nors truputį savo uždarbio atidėti, patys valdo aplinkybes. O tuos, kurie išleidžia truputį daugiau, negu uždirba, valdo aplinkybės. Jie yra vergijoje. Prezidentas Hiberis Dž. Grantas kartą pasakė: „Niekas neatneša daugiau ramybės ir pasitenkinimo į žmogaus širdį ir į šeimą, kaip gyvenimas pagal savo išteklius. Ir niekas taip neslegia, nestumia ir nevirtli ir neatima drąsos, kaip skolos ir išipareigojimai, kurių negalime padengti.“ (*Gospel Standards*, sel. G. Homer Durham [1941], 111.)

Būdas, kaip išleisti mažiau, negu uždirbame, yra paprastas – jis vadinasi *drausmė*. Ar tai būtų gyvenimo pradžioje, ar vėliau, – visi galiausiai turime išmokyti drausminti save, savo norus bei ekonominius troškimus. Koks palaimintas yra žmogus, mokantis išleisti mažiau, negu uždirba, ir kažkiek atidedantis juodai dienai.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1979, 119; ar *Ensign*, Nov. 1979, 81.)

Pagalvokite, ar nevertėtų perskaityti šio prezidento Gordon B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, teiginio:

„Atėjo laikas įvesti tvarką savo namuose.

Tiek daug mūsų žmonių gyvena ant pačios savo pajamų ribos. Iš tiesų, kai kurie gyvena skolon...

Man kelia nerimą milžiniškos vartojimo paskolos, kurios gula ant šios šalies žmonių pečių, taip pat ir ant mūsų žmonių...

Aš raginu jus... peržiūrėti savo finansinę būklę. Raginu jus būti kuklius savo išlaidų požiūriu; pirkdami drausminkite save, kad kiek įmanoma išvengtumėte skolų. Padenkite skolas kaip galite greičiau ir išsivaduokite iš vergijos.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1998; 70, 72; ar *Ensign*, Nov. 1998, 53–54.)

- Kokia prasme skola yra vergija?
- Kokie veiksmai padėjo jums išsivaduoti iš skolų arba padeda jų išvengti? Ką darėte, kad galėtumėte sutaupyti šiek tiek savo pajamų?

Išmokykite skirti poreikius nuo norų

Paprašykite vieną klausytoją perskaityti šį prezidento Tanerio teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 28 p.):

„Per didelis nuolaidžiavimas sau ir prastas finansų tvarkymas labai apsunkina santykius santuokoje. Atrodo, kad dauguma vedybinių problemų kyla dėl ekonominių priežasčių: dėl nepakankamų pajamų šeimai išlaikyti arba iš nemokėjimo valdyti uždirbtas pajamas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1979, 119–120; ar *Ensign*, Nov. 1979, 81.)

- Ką galime daryti, kad atskirtume poreikius nuo norų? Kodėl būtina, kad vyras ir žmona darytų tai drauge?

Sudarykite biudžetą ir gyvenkite pagal jį

Paaiškinkite, kad, nepriklausomai nuo išteklių, kiekviena sutuoktinių pora turėtų bendradarbiauti sudarydama šeimos biudžetą. Biudžetas yra planuojamu pajamų ir išlaidų tam tikram laikotarpiui sąrašas. Jis padeda šeimai užtikrinti,

kad jų išlaidos neviršys pajamų. Situoktinių pora turėtų aptarti savo biudžetą, nustatydamą savo poreikius, norus ir finansinius tikslus. Pavyzdžiui, apskaičiuodama savo pajamas ateinančioms dviem savaitėms, situoktinių pora gali nuspręsti, kiek pinigų jie panaudos skirtingiems punktams, tokiems kaip dešimtinė ir kiti bažnytiniai paaukojimai, santaupos, maistas ir įmokos už paskolą būstui ar nuoma. Dvi savaites jie registruoja visas savo pajamas ir išlaidas. Prieš pirkdami brangius pirkinius ar ką kitą, kas turėtų įtakos jų nusistatytam biudžetui, jie tarsis tarpusavyje. Po dviejų savaitių jie gali palyginti savo faktines pajamas ir išlaidas su pradiniu planu.

Kad padėtų mėtė klausytojams suprasti, kaip sudaryti biudžetą, paprašykite jų atsiversti štai tokio biudžeto pavyzdį, esantį *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 30 puslapyje.

Biudžetas nuo _____ iki _____		
	data	data
PAJAMOS	PLANUOJAMOS	FAKTINĖS
Atlyginimai, atskaičiuavus mokesčius		
Kitos pajamos		
Viso pajamų		
IŠLAIDOS	PLANUOJAMOS	FAKTINĖS
Dešimtinė		
Kitos bažnytinės aukos		
Ilgalaikės santaupos		
Santaupos nelaimės atvejams		
Maistas		
Nuoma arba įmoka už paskolą būstui		
Komunaliniai mokesčiai		
Transporto išlaidos		
Skolų išmokėjimas		
Draudimas		
Medicininės išlaidos		
Drabužiai		
Kita		
Kita		
Kita		
Viso išlaidų		

Pakvieskite kuri nors klausytoją perskaityti šį prezidento Tanerio teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 29 puslapyje):

„Per daugelį metų kalbėdamas su daugybe žmonių, pastebėjau, kad tikrai per daug žmonių neturi veiksmingo biudžeto ir nesipratina laikytis jo nuostatų. Daugybė žmonių galvoja, kad biudžetas pagrobia jų laisvę. Atvirksčiai, pasiturintys žmonės suprato, kad biudžetas įgalina juos tapti iš tikrųjų ekonomiškai laisvus.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1979, 121; ar *Ensign*, Nov. 1979, 82.)

Būkite sąžiningi visuose savo finansiniuose reikaluose

Paprašykite kuri nors klausytoją perskaityti šį prezidento Tanerio teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 29 puslapyje):

„Sąžiningumo idealas niekada neišeis iš mados. Jį taikome viskam, ką darome. Kaip Bažnyčios vadovai ir nariai, turėtume būti sąžiningumo įsikūnijimas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1979, 121; ar *Ensign*, Nov. 1979, 82.)

- Kodėl sąžiningumas yra svarbi visų mūsų finansinių reikalų dalis? Kodėl tvarkant šeimos finansus tarp sutuoktinių būtinas sąžiningumas?

Pabaiga

Pabrėžkite, kad vyras ir žmona privalo bendradarbiauti valdydami savo finansus. Paprašykite klausytojų pagalvoti, kiek tiksliai jie laikosi pamokoje aptartų principų. Pakvieskite juos suplanuoti, kaip pagerinti savo pinigų valdymą.

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 26–30 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento N. Eldono Tanerio straipsnį „Pastovumas permainų pasaulyje“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Papildoma medžiaga

Santuokos ir šeimos santykių kurso A dalies pamokų apžvalga

Tai buvo paskutinė Santuokos ir šeimos santykių kurso A dalies pamoka. Jei dėsytis visą kursą, pagalvokite, ar nevertėtų panaudoti tokį pratimą:

Kiekvienam klausytojui duokite po lapą popieriaus ir tušinuką arba pieštuką. Paprašykite klausytojų per tris minutes užrašyti doktrinas ir principus, kuriuos jie prisimena iš pirmųjų aštuonių šio kurso pamokų. Tegul jie pabraukia doktrinas ir principus, kurie jiems yra patys reikšmingiausi. Paskatinkite juos pasirošti išsakyti savo mintis apie keletą iš tų pabrauktų dalykų. Jeigu jiems reikia pagalbos, naudokitės turinio lentele, esančia šio vadovėlio v–vii puslapiuose arba kurso apžvalga *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* vii–viii puslapiuose.

Praėjus trims minutėms, pakvieskite kiekvieną klausytoją perskaityti vieną punktą iš savo sąrašo ir paaiškinti, kodėl jam jis yra toks reikšmingas. Klausytojų mintis apibendrinkite lentoje ir pažymėkite kiekvienos nuomonės svarbą. Tuomet išsakykite savo pastebėjimus. Jei dar liks laiko, pakartokite šį pratimą.

Padėkokite klausytojams, kuriuos mokote, už dalyvavimą pirmoje kurso dalyje. Paaiškinkite, kad antrąją kurso dalį sudaro aštuonios pamokos apie tai, kaip tėvai gali stiprinti savo šeimą ir rasti džiaugsmą vykdydami savo pareigas. Pakvieskite visus klausytojus toliau lankyti klasę.

B DALIS

GIMDYTOJŲ PAREIGOS STIPRINANT ŠEIMĄ

Tikslas Priminti klausytojams, jog, kada žemiški gimdytojai priima Dangiškojo Tėvo vaikus į savo namus, jie prisiima atsakomybę juos mylėti, branginti, mokyti ir vesti į amžinąjį gyvenimą.

-
- Pasiruošimas**
1. Ruošdamasis (-i) mokyti, pagalvokite, kaip galėtumėte sekti principais, esančiais skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).
 2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, apgalvokite, kaip galėtumėte padėti klausytojams pritaikyti šiuos doktrinas ir principus savo gyvenime. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
 3. Iš anksto paprašykite keletą Pradinukų organizacijos vaikų pamokos pradžioje ateiti į klasę ir sudainuoti dainelę „Dievo vaikas aš“ (*Giesmės ir vaikų dainos*, 58 p.). Arba pasiruoškite padainuoti šią dainą kartu su klausytojais.
 4. Iš anksto paprašykite vieną ar du klausytojus pasiruošti trumpai išsakyti džiaugsmą, kurį į jų gyvenimus atneša vaikai. Pasiūlykite jiems per savo kalbą papasakoti apie asmeninius patyrimus. Sprendamas (-a), kurių klausytojų turėtumėte paprašyti atlikti šią užduotį, siekite Dvasios vadovavimo.

**Siūloma
pamokos eiga**

Dangiškasis Tėvas patiki savo dvasinius vaikus žemiškiesiems gimdytojams

Paprašykite paskirtus Pradinukų org. vaikus padainuoti „Dievo vaikas aš“ (žr. „Pasiruošimas“, 3 punktą). Iš karto po dainos leiskite vaikams grįžti į savo Pradinukų org. klases. Jei į klasę nepakvietėte Pradinukų org. vaikų, pakvieskite klausytojus sudainuoti šią dainą su jumis.

- Kokių tiesų moko ši daina?
- Ko šioje dainoje galime pasimokyti apie tėvų pareigas? (Pagalvokite, ar nevertėtų pacituoti priedainio žodžius: „Vesk mane, padėk kely šiam, / Mokyk išminties, / kad galėčiau vėl gyvent aš / šalia Viešpaties.“)

Prezidentas Gordonas B. Hinklis, 15-asis Bažnyčios prezidentas, patarė: „Niekada nepamirškite, kad šie mažutėliai yra Dievo sūnūs ir dukros, ir kad jūs esate jų globėjai, kad Jis buvo gimdytojas dar prieš jums tampant gimdytojais, ir kad Jis neatsisakė savo tėviškų teisių ar interesų šių savo mažutėlių atžvilgiu. Taigi mylėkite juos, rūpinkitės jais. Tėvai, valdykitės dabar ir visada. Motinos, valdykite savo balsą, pritildykite jį. Auginkite savo vaikus su meile, ugdydami ir mokydami juos Viešpaties vardu. Rūpinkitės savo mažutėliais. Šiltai priimkite juos į savo namus ir auklėkite bei mylėkite juos visa savo širdimi.“ (‘‘Excerpts from Recent Addresses of President Gordon B. Hinckley,’’ *Ensign*, July 1997, 73.)

Vyresnysis M. Raselas Ballardas iš Dvylikos Apaštalu Kvorumo mokė: „Kiekviena žmogiška esybė yra dvasinis Dievo vaikas ir prieš ateidama į žemę gyveno su Dangiškuoju Tėvu. Jis patiki savo dvasinius vaikus žemiškiesiems tėvams, kurie per fizinio gimimo stebuklą parūpina jiems mirtinguosius kūnus. Jis suteikia tėvams šventą galimybę ir atsakomybę mylėti, ginti, mokyti ir auginti juos šviesoje ir tiesoje, kad vieną dieną jie, per Jėzaus Kristaus apmokėjimą ir prisikėlimą, galėtų sugrįžti mūsų Tėvo akivaizdon.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1991, 104; ar *Ensign*, May 1991, 78.)

- Kaip tai žinodami ir suprasdami gimdytojai turėtų elgtis su savo vaikais?

Perskaitykite tokį vyskupo Roberto D. Heilso, tuo metu tarnavusio Pirmininkaujančiu Vyskupu, patarimą: „Žemiškieji gimdytojai daugeliu požiūrių atstovauja Dangiškajam Tėvui, auklėdami, mylėdami, mokydami vaikus ir rūpindamiesi jais. Vaikai natūraliai stebi savo gimdytojus mokydamiesi savo Dangiškojo Tėvo savybių. Išmokę mylėti, gerbti ir pasitikėti savo žemiškaisiais gimdytojais, jie, dažnai nesąmoningai, išsiugdo tokius pat jausmus ir Dangiškajam Tėvui.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 10; ar *Ensign*, Nov. 1993, 9.)

Pakvieskite klausytojus pamąstyti, kaip gimdytojų pažiūros ir poelgiai gali paveikti vaikų jausmus Dangiškajam Tėvui?

Gimdytojai turėtų stengtis patenkinti individualius kiekvieno vaiko poreikius

Paaiškinkite, kad kiekvienas vaikas turi savus norus, talentus ir poreikius. Svarbu, kad tėvai stengtųsi suprasti individualius kiekvieno vaiko sugebėjimus ir poreikius.

Daugelis vaikų gerokai skiriasi nuo savo tėvų. Gali skirtis jų temperamentai, jie gali turėti skirtingas stiprybes ir silpnybes. Šie skirtumai gali gluminti tėvus, kadangi jiems gali būti sunku vadovauti ir padėti vaikams situacijose, kurių patys nėra patyrę. Tačiau tėvai turėtų atminti, kad Dangiškasis Tėvas jiems patikėjo būtent šiuos vaikus ir kad Jis padės jiems sužinoti, kaip vesti kiekvieną vaiką taip, kad šis realizuotų savo dievišką potencialą. Sesuo Maiklin P. Grasli, buvusi visuotinė Pradinukų organizacijos prezidentė, sakė:

„Mes turime išsiaiškinti, kas mūsų vaikai yra iš tikrųjų. Turime sužinoti, kas juos domina, kas jaudina ir ką jie darytų, jei išsipildytų pačios slapčiausios jų svajonės. Beveik visada jų slapčiausios svajonės yra nuostabios. Galime leisti vaikams būti savimi ir nesitikėti, kad jie bus savo gimdytojų kopijos. Suteikite jiems įvairių patyrimų, kad jie galėtų *atrasti*, kas juos domina, ir tada skatinkite tuos pomėgius ir talentus, net jeigu jie ne tokie kaip jūsų.“ (“Teaching Our Children,” *Ensign*, Apr. 1994, 62.)

- Kodėl svarbu, kad gimdytojai suprastų kiekvieno savo vaiko individualias savybes ir poreikius?
- Kokią žalą gali padaryti gimdytojai, versdami vaikus dalyvauti veikloje ar patirti tai, kas nesiderina su vaikų individualiais talentais ir interesais?
- Ką gimdytojai gali padaryti, kad puoselėtų kiekvieno savo vaiko talentus ir gabumus?

Kad padėtumėte klausytojams pritaikyti šį principą, paprašykite juos išvardyti, kaip tos pačios šeimos vaikai gali skirtis vienas nuo kito ir nuo savo tėvų. Tai darydami klausytojai gali papasakoti apie savo, kaip tėvų, patyrimus ar patyrimus su savo tėvais ar broliais bei seserimis. Jų mintis užrašykite lentoje. Po to

aptarkite konkrečius talentus ar savybes iš šio sąrašo. Užduodamas (-a) tokius klausimus, kokie pateikti žemiau, nurodykite konkrečius talentus ar savybes:

- Ką gimdytojai galėtų daryti, kad paskatintų vaiką toliau vystyti šį talentą?
- Jei vaikas turi šią savybę, ką gimdytojai galėtų daryti, kad išmokytų jį mylėti ir būti maloniu?
- Kuo prie šeimos namų vakaro galėtų prisidėti vaikas, turintis šį talentą?

Pažymėkite, kad gimdytojai, suprantantys kiekvieno vaiko gabumus ir savybes, gali geriau drausminti savo vaikus. Pakvieskite klausytoją perskaityti patarimą, kurį davė vyresnysis Džeimsas E. Faustas, tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kворume (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 47 puslapis):

„Vienas sunkiausių išbandymų, tenkančių gimdytojams, yra deramas vaikų drausminimas. Vaikų auklėjimas reikalauja savitumo kiekvienu atveju. Visi vaikai skirtingi ir unikalūs. Kas tinka vienam vaikui, galbūt visai netinka kitam. Nežinau kito žmogaus, kuris yra tiek išmintingas, kad galėtų pasakyti, koks drausminimas yra per griežtas, o koks – per švelnus, kaip tik patys tų vaikų gimdytojai, kurie labiausiai juos myli. Gimdytojai ir turi su malda tai nustatyti. Žinoma, remtis reikia pagrindiniu ir svarbiausiu principu, kad vaikų drausminimą turi daugiau motyvuoti meilė nei bausmė.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1990, 41; ar *Ensign*, Nov. 1990, 34.)

- Kokie išgyvenimai jums padėjo suprasti, kad drausminti reikia atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius ir aplinkybes?

Vaikai turi teisę į meilę pagrįstus santykius su savo gimdytojais

Pažymėkite, kad vienas svarbiausių dalykų, kuriuos gali padaryti gimdytojai – tai sukurti namuose meilės, draugystės ir laimės aplinką. Perskaitykite šiuos teiginius:

Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kворume, vyresnysis Gordonas B. Hinklis sakė: „Koks laimingas, koks palaimintas yra vaikas, patiriantis savo tėvų meilę. Ta šiluma, ta meilė metams bėgant duos saldžių vaisių.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1978, 25; ar *Ensign*, Nov. 1978, 18.)

Vyresnysis Marlinas K. Džensenas iš Septyniasdešimties pastebėjo: „Kaip ir daugybė kitų vertingų dalykų gyvenime, mūsų draugystės poreikis dažnai geriausiai patenkinamas būtent namuose. Jei mūsų vaikai šeimoje jaučia draugiškus jausmus vienas kitam ir tėvams, jie taip smarkiai nesieks pripažinimo už šeimos ribų.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 81; ar *Ensign*, May 1999, 64.)

- Ką atsimenate iš savo vaikystės, kas tuo metu jums padėjo jaustis mylimiems? Kaip šie meilės jausmai paveikė jus jūsų gyvenime?
- Ką gimdytojai galėtų daryti savo namuose, kad padėtų vaikams žinoti, jog jie yra mylimi?

Pažymėkite, kad, gimdytojams stengiantis sukurti meilę pagrįstus santykius su savo vaikais, geras bendravimas yra būtinas. Vyresnysis M. Raselas Balardas patarė: „Šeimos narių santykiams nėra nieko svarbiau už atvirą, sąžiningą bendravimą. Tai ypač aktualu gimdytojams, kurie bando mokyti vaikus evangelijos principų ir normų. Sugebėjimas patarti jaunimui, o kas galbūt dar svarbiau, sugebėjimas iš tiesų išklausti jų rūpesčius – štai tas pagrindas, ant kurio stovi

sėkmingi ir draugiški santykiai. Dažniausiai tai, ką matome akyse ir ką jaučiame širdyje, atskleis daug daugiau negu tai, ką girdime ar sakome.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 114; ar *Ensign*, May 1999, 86–87.)

- Ką gimdytojas gali daryti siekdamas gero bendravimo su savo vaikais? (Atsakymai gali apimti ir išvardintus šiame sąrašė.)
 - a) Būti nepavargstančiu klausytoju. Jei reikia, pakartokite, ką supratote iš to, ką vaikas pasakė. Tai jiems parodys, kad jūs iš tiesų klausotės, ir padės jiems įsitikinti, kad teisingai supratote.
 - b) Skirti laiko pasikalbėti su vaikais ir išklaudyti juos net tada, kai jie dar labai maži – net tada, kai jie dar nemoka kalbėti.
 - c) Domėtis jų mintimis ir nuomone.
 - d) Užmegzti pokalbius kartu valgant.
 - e) Skirti laiko pasikalbėti su kiekvienu vaiku tikrai dviese.

Pabrėždami, kad gimdytojai turėtų praleisti laiką vieni du su kiekvienu iš savo vaikų, perskaitykite šį vyresniojo Roberto D. Heilso iš Dvylikos Apaštalų Kvyrumo patarimą: „Praleiskite laiką atskirai su kiekvienu savo vaiku, leisdami jiems pasirinkti, ką tuo metu drauge daryti ir apie ką kalbėti. Neleiskite, kad kas nors tam trukdytų.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 41; ar *Ensign*, May 1999, 33.)

Daugiau apie gero bendravimo principus galite paskaityti 5 pamokos medžiagoje 23–26 p.

Smurtas prieš vaikus yra nusikaltimas prieš Dievą

Kartu su klausytojais perskaitykite Mato 18:6. Paaiškinkite, kad gimdytojai niekada neturėtų elgtis šiurkščiai su savo vaikais ar kaip kitaip juos žaloti.

- Kokių žinote šiurkštaus elgesio su vaikais ar jų žalavimo formų? (Pagalvokite, ar nevertėtų klausytojų atsakymus užrašyti lentoje. Atsakymai gali apimti ir išvardintus šiame sąrašė.)
 - a) Smarkus pyktis.
 - b) Riksmas.
 - c) Grasinimai.
 - d) Fizinis smurtas.
 - e) Bet koks lytinis kontaktas ar nederami prisilietimai.
 - f) Žeminančios pastabos.
 - g) Baudimas tuo, kad neberodoma meilė.
 - h) Nederamos aplinkos sudarymas (netinkami filmai, anekdotai, žurnalai, nepadori kalba ar medžiaga iš interneto).
 - i) Nenoras apsaugoti vaikus nuo stichijos poveikio.
 - j) Nesirūpinimas, įskaitant medicininės priežiūros stoką ir nepakankamą priežiūrą ar drausminimą.
- Kaip toks elgesys žaloja vaikus?

Aptarę šį klausimą, paaiškinkite, kad kartais suaugusieji, su kuriais vaikystėje buvo blogai elgiamasi, taip pat blogai elgiasi su savo vaikais, nesuprasdami, koks žalingas yra jų elgesys. Kartais jiems gali atrodyti, kad jie patys nepajėgs pakeisti savo elgesio. Pabrėžkite, kad žmonės, kurie elgėsi šiurkščiai ar netinkamai, gali pasikeisti nuolankiai siekdami Viešpaties pagalbos ir vadovavimo.

Norintieji gauti pagalbos suprantant ir keičiant savo šiuurkštų ir netinkamą elgesį, gali kreiptis į savo vyskupą. Jis galės jiems patarti. Jis taip pat galės rekomenduoti konsultantus iš Pastarųjų dienų šventųjų šeimos tarnybos ar iš kitų visuomeninių organizacijų, kurios teikia pagalbą, atitinkančią Bažnyčios normas.

Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 121:41–44.

- Kaip ši ištrauka susijusi su tuo, kaip gimdytojai drausmina savo vaikus?

Tarnaudamas pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, prezidentas Gordonas B. Hinklis mokė:

„Vaikų nereikia mušti. Jiems reikia meilės ir skatinimo. Jiems reikia tėvo, į kurį jie galėtų žvelgti su pagarba, o ne su baime. O labiausiai jiems reikia pavyzdžio...“

Maldauju... kad gelbėtumėte vaikus. Tiek daug jų nešioja širdyje skausmą ir baime, vienatvę ir neviltį. Vaikams reikia saulės šviesos. Jiems reikia laimės. Jiems reikia meilės ir puoselėjimo. Jiems reikia gerumo, atgaivos ir švelnumo. Kiekviena šeima, nepaisant to, kiek kainuoja jų namas, gali sukurti jame meilės aplinką, kuri taps išgelbėjimo aplinka.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 74–75; ar *Ensign*, Nov. 1994, 54.)

Prezidentas Brigamas Jangas, antrasis Bažnyčios prezidentas, mokė:

„Auginkite savo vaikus su meile ir Viešpaties baime; tyrinėkite jų charakterį bei temperamentą ir atitinkamai su jais elkitės. Niekada neleiskite sau sudrausti jų, kuomet esate įsikarščiavę; mokykite juos mylėti jus, o ne bijoti.“ (*Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe [1954], 207.)

Vaikai atneša daug džiaugsmo į savo gimdytojų gyvenimą

Pažymėkite, jog svarbu, kad gimdytojai atmintų savo šventas ir atsakingas pareigas, bet taip pat svarbu, kad jie mąstytų apie tą džiaugsmą, kurį į jų gyvenimus atneša vaikai. Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kворume, vyresnysis Džeimsas E. Faustas pastebėjo, kad „vargu ar yra didesnių užduočių žmogui už gero gimdytojo vaidmens įvykdymą, o dar mažiau yra progų, padedančių patirti didesni džiaugsmą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1990, 40; ar *Ensign*, Nov. 1990, 32; taip pat žr. *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 46 puslapį.)

Pakvieskite paskirtus klausytojus trumpai papasakoti apie džiaugsmą, kurį vaikai atnešė į jų gyvenimą (žr. „Pasiruošimas“, 4 punktą). Jei yra laiko, pagalvokite, ar nevertėtų išsakyti savo jausmus apie džiaugsmą, kurį vaikai atnešė į jūsų gyvenimą.

Pabaiga

Pabrėžkite, kad vaikai yra dovanos iš mūsų Dangiškojo Tėvo. Pasak psalmininko: „Vaikai – Viešpaties dovana“ (Psalmyno 127:3). Kada žemiški gimdytojai priima Dangiškojo Tėvo vaikus į savo namus, jie prisiima atsakomybę juos mylėti, branginti, mokyti ir vesti į amžinąjį gyvenimą.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 33–36 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento Tomo S. Monsono straipsnį „Brangūs vaikai – Dievo

dovana“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Paraginkite klausytojus į kitą pamoką atsinešti klausytojo vadovėlį.

Papildoma medžiaga

Teiginiai, skirti esantiems neįprastoje šeimyninėje padėtyje

Atsižvelgdamas (-a) į klausytojų, kurie yra neįprastoje šeimyninėje padėtyje, aplinkybes perskaitykite vieną ar kelis iš šių teiginių:

Vyresnysis Boidas K. Parkeris iš Dvylikos Apaštalo Kvorumo paaikškino: „Jokios sielos, kurioms dėl prigimtinių priežasčių ar dėl kitų aplinkybių netenka patirti santuokos ir tėvystės ar motinystės palaiminimo arba kurioms, ne dėl savo kaltės, reikia vienoms auginti vaikus ir dirbti, kad juos išlaikytų, amžinybėje nepraras nė vieno palaiminimo, jeigu jos laikosi Dievo įsakymų. Kaip pažadėjo prezidentas Lorensas Snou [5-asis Bažnyčios prezidentas]: „Tai tikra ir neabejotina.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 30; ar *Ensign*, Nov. 1993, 23.)

Prezidentas Haroldas B. Li, 11-asis Bažnyčios prezidentas, sakė: „[Moterys,] nepatyrusios žmonos ar motinos palaimų šiame gyvenime – kurios sakote savo širdyje: „Jeigu būčiau galėjusi padaryti, būčiau padariusi, arba jei turėčiau, tai duočiau, bet negaliu, nes neturiu“ – Viešpats palaimins jus taip, lyg būtumėte tai padariusios, ir būsimasis pasaulis kompensuos tiems, kurie širdyse troško to, kas teisu, ko jie negalėjo padaryti ne dėl savo kaltės.“ (*“Maintain Your Place As a Woman,” Ensign*, Feb. 1972, 56.)

Vyresnysis Žynas R. Kukas iš Septynišiasdešimties paaikškino: „Kartais, dėl mirties ar skyrybų, šeimoje yra tik vienas iš gimdytojų. Kartais tik vienas gimdytojas yra Bažnyčios narys. Kartais vienas yra mažiau aktyvus negu kitas. Nepaisant to, vienas dvasiškai nusistatęs gimdytojas gali sėkmingai užauginti šeimą Viešpačiui. Kai kurie geriausi mano pažinti vyrai ir moterys kilę būtent iš tokių šeimų. Te Viešpats visuomet laimina tas geras motinas ir tėvus, kurie galbūt galvoja, kad privalo viską daryti „vienai vieni“, bet iš tikrųjų augina vaikus vadovaujami Viešpaties.“ (*Raising Up a Family to the Lord* [1993], xv.)

ŠVENTI TĖVO IR MOTINOS VAIDMENYS

10
PAMOKA

Pirma dalis: tėvo vaidmuo

Tikslas Padėti klausytojams suprasti, kaip tėvas vykdo savo šventą vaidmenį ir kaip tėvas ir motina gali vienas kitam padėti kaip lygūs partneriai.

Pasiruošimas

1. Pagalvokite, kaip galėtumėte pasinaudoti principais, esančiais skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).
2. Apmąstykite doktrinas ir principus, kuriuos nusako paryškinti pamokos skyrelių pavadinimai. Savaitės metu apgalvokite, kaip galėtumėte išdėstyti šias doktrinas ir principus. Siekite Dvasios nurodymų, sprenddami, ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
3. Priminkite klausytojams į klasę atsinešti savo *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* egzempliorius.

**Siūloma
pamokos eiga**

Tėvai ir motinos turėtų bendradarbiauti, kad kiekvienam vaikui parūpintų tikėjimo skydą

Lentoje užrašykite *Tikėjimo skydas*. Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 27:15, 17.

- Kokia prasme tikėjimas yra tarsi skydas?

Perskaitykite žemiau pateiktą prezidento Boido K. Parkerio, veikiančiojo Dvylikos Apaštalu Kvorumo prezidento, teiginį. Paprašykite klausytojų atidžiai klausyti, kad suprastų, kodėl vaikams reikia namuose gauti „tikėjimo skydą“.

„Mūsų Tėvo planas reikalauja, kad, panašiai kaip ir pati gyvybė, tikėjimo skydas būtų sukurtas ir pritaikytas šeimoje. Negali būti dviejų visiškai vienodų skydų. Kiekvienas turi būti nagingai sukurtas pagal individualius reikalavimus.“

Tėvo sukurtas planas numato, kad vyras ir moteris, vyras ir žmona, dirbdami drauge, kiekvienam vaikui individualiai pritaikytą tikėjimo skydą, užsegama taip tvirtai, kad jo negalima būtų nei nuplėšti, nei pramušti tomis ugningomis strėlėmis.

Jo metalui iškalti reikia nuolatinės tėvo stiprybės, o jį nupoliruoti ir pritaikyti – švelnių motinos rankų. Kartais lieka tik vienas gimdytojas, kuriam tai tenka daryti vienam. Tai sunku padaryti, bet įmanoma.

Bažnyčioje mes galime mokytis apie medžiagas, iš kurių pagaminamas tikėjimo skydas, – apie pagarbumą, drąsą, skaistybę, atgailą, atlaidumą, gailingumą. Bažnyčioje galime mokytis, kaip visa tai surinkti ir priderinti vieną prie kito. Tačiau pats tikėjimo skydo gaminimas ir pritaikymas priklauso šeimos ratui. Kitaip jis kritišku momentu gali atsipalaiduoti ir nukristi.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1995, 8; ar *Ensign*, May 1995, 8.)

- Ko šis teiginys moko apie tėvo ir motinos vaidmenis?

Paprašykite klausytojų atsiversti dokumentą „Šeima. Pareiškimas pasauliui“, esantį *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* ix p. ir šio vadovėlio viii p.). Kartu su jais perskaitykite tokius principus iš šio dokumento septintosios pastraipos:

„Pagal dievišką planą tėvai turi pirmininkauti savo šeimoms su meile ir teisumu, būti atsakingi už aprūpinimą viskuo, kas būtina pragyvenimui, ir savo šeimų apsaugą. Motinos visų pirma atsako už savo vaikų ugdymą. Vykdam šias šventas pareigas, tėvai ir motinos yra įpareigoti padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai. Nedarbingumas, mirtis ar kitos aplinkybės gali priversti atitinkamai prisitaikyti.“

Paaiškinkite, kad ši ir vienuoliktoji pamoka yra apie šventus tėvo bei motinos vaidmenis. Nors vienoje pamokoje daugiausia kalbama apie tėvo vaidmenį, o kitoje – apie motinos, abi šios pamokos skirtos tiek tėvams, tiek ir motinoms, kurie „yra įpareigoti padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai“. Šios pamokos taip pat naudingos vienišiemis gimdytojams, su Viešpaties pagalba darantiems visa, ką gali, kad įvykdytų abu vaidmenis.

Tėvas turi pirmininkauti su meile ir teisumu

Nurodykite klausytojams tokį teiginį iš šio pareiškimo apie Šeimą: „Pagal dievišką planą tėvai turi pirmininkauti savo šeimoms su meile ir teisumu.“ Paaiškinkite, jog žodis *pirmininkauti* reiškia vesti bei vadovauti ir būti atsakingam už šeimos gerovę.

Pabrėžkite, kad vyras, vykdydamas savo pirmininkavimo pareigas namuose, bendradarbiauja su savo žmona. Prezidentas Hovardas V. Hanteris, 14-asis Bažnyčios prezidentas, patarė: „Kunigystę turintis vyras pripažįsta savo žmoną kaip vadovavimo namams ir šeimai partnerį, tiek pat žinantį ir dalyvaujantį visuose su tuo susijusiuose sprendimuose... Kadangi Dievas taip paskyrė, atsakomybė pirmininkauti namuose gula ant kunigystę turinčio vyro pečių (žr. Mozės 4:22). Pagal Viešpaties sumanymą, žmona turi būti vyro padėjėja (lygi jam) – tai yra lygiateisė ir būtina tobulos partnerystės bendražygė. Teisiam pirmininkavimui būtina, kad atsakomybė būtų padalinta tarp vyro ir žmonos; jūs veikiate kartu žinodami ir dalyvaudami visuose šeimos reikaluose. Jei vyras, vadovaudamas šeimai, veikia neatsižvelgdamas ar nepaisydamas žmonos jausmų ar patarimo, jo viešpatavimas neteisus.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 68; ar *Ensign*, Nov. 1994, 50–51.)

Prezidentas Spenseris V. Kimbolas, 12-asis Bažnyčios prezidentas, mokė, kad tėvas „turi pirmininkauti taip, kaip Jėzus Kristus pirmininkauja savo Bažnyčiai, – su meile, tarnavimu, švelnumu ir pavyzdžiu.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1976, 68; ar *Ensign*, May 1976, 45.)

- Kodėl svarbu, kad tėvas pirmininkautų su meile ir teisumu?

Tarnaudamas pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, prezidentas Gordonas B. Hinklis tėvams pareiškė: „Pagrindinė ir neišvengiama atsakomybė būti šeimos galva skirta jums. Tai visiškai nereiškia, kad galite būti diktatoriais ar viešpatauti neteisiais. Tai reiškia, kad tėvas privalo pasirūpinti savo šeimos poreikiais. poreikiais. Tie poreikiai – tai daugiau nei vien maistas, drabužiai ir pastogė. Tie poreikiai apima teisų vadovavimą ir mokymą, tiek pavyzdžiu, tiek ir pamokymu, pagrindinių sąžiningumo, doros, tarnavimo, pagarbos kitų teisėms principų bei supratimo, kad esame atsakingi už tai, ką darome šiame

gyvenime, ne tik vienas prieš kitą, bet ir prieš dangaus Dievą, kuris yra mūsų Amžinasis Tėvas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 78–79; ar *Ensign*, Nov. 1993, 60.)

Prezidentas Hovardas V. Hanteris sakė: „Raginame jus, broliai, atminti, kad kunigystė yra vien teisi valdžia. Pelnykite savo vaikų pagarbą ir pasitikėjimą per meile pagrįstus santykius su jais.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 69; ar *Ensign*, Nov. 1994, 51.)

Kad padėtumėte klausytojams suprasti, ką tėvas privalo daryti, norėdamas dvasiškai vadovauti savo vaikams, paprašykite jų atsiversti *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 39–40 puslapius. Drauge su klausytojais perskaitykite ir aptarkite tokį prezidento Ezros Tafto Benson, 13-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį:

„Su meile Izraelio tėvams širdyje norėčiau pasiūlyti dešimt būdų, kaip tėvai gali dvasiškai vadovauti savo vaikams:

1. Suteikite vaikams tėviškus palaiminimus. Krikštykite ir patvirtinkite savo vaikus. Išventinkite sūnus į kunigystę. Tai bus ryškiausi dvasiniai jūsų vaikų gyvenimo momentai.
2. Asmeniškai vadovaukite šeimos maldoms, kasdieniniams Raštų skaitymams ir kas savaitę vedamiems šeimos namų vakarams. Jūsų asmeniškasis dalyvavimas parodys vaikams, kokia iš tikrųjų svarbi yra ši veikla.
3. Kada tik įmanoma, dalyvaukite Bažnyčios susirinkimuose kartu visa šeima. Jūsų vadovaujamas šeimyninis garbinimas yra labai svarbus vaikų dvasinei gerovei.
4. Eikite su savo vaikais į „tėčio ir dukters“ pasimatymus arba į „tėčio ir sūnaus“ iškylas gamtoje. Visa šeima renkite nakvynes palapinėse ar iškylas, eikite į sporto rungtynes ir koncertus, dalyvaukite mokykliniuose renginiuose ir taip toliau. Viskas bus kitaip, jeigu ir tėtis dalyvaus kartu.
5. Kurkite šeimyninių atostogų, kelionių ir iškylų tradicijas. Vaikai visada brangins tuos bendros veiklos atsiminimus.
6. Reguliariai kalbėkitės su kiekvienu vaiku atskirai. Tegul jie kalba, apie ką nori. Mokykite juos evangelijos principų. Mokykite juos tikrųjų vertybių. Sakykite jiems, kad mylite juos. Asmeniškai su vaikais praleisdami laiką, rodote vaikams, kas tėvelio gyvenime užima svarbiausią vietą.
7. Mokykite vaikus dirbti ir parodykite jiems, kokios vertingos yra pastangos vardan dorą tikslą. Pradėdami taupyti pinigų išsilavinimui ir važiavimui į misiją, parodykite jiems, ką tėtis laiko svarbiu dalyku.
8. Skatinkite gerą muziką, meną ir literatūrą savo namuose. Namai, kuriuose vyrauja subtilumo ir grožio dvasia, amžiams palaimins jūsų vaikų gyvenimus.
9. Kiek leidžia atstumas, reguliariai su žmona lankytės šventykloje. Tada vaikai geriau supras šventyklinės santuokos, šventyklinių įžadų ir amžinosios šeimos svarbą.
10. Tegul vaikai mato jūsų džiaugsmą ir pasitenkinimą, kylančius iš tarnavimo Bažnyčioje. Tai gali įkvėpti juos taip pat norėti tarnauti Bažnyčioje ir pamilti karalystę.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1987, 62–63; ar *Ensign*, Nov. 1987, 50–51.)

Tėvas turi aprūpinti savo šeimą tuo, kas būtina pragyvenimui, ir apsaugoti ją

Priminkite klausytojams, kad pareiškime apie šeimą teigiama, jog tėvai „atsakingi už aprūpinimą viskuo, kas būtina [jų šeimų] pragyvenimui“.

- Kokie yra tie žemiški, būtini pragyvenimui dalykai? (Atsakymai gali apimti maistą, pinigus, drabužius ir pastogę.) Kaip tėvas turi aprūpinti šiais būtiniais dalykais?

Prezidentas Hovardas V. Hanteris sakė: „Jūsų, kurie turite kunigystę, atsakomybė (išskyrus negalios atvejus) – teikti savo žmonai ir vaikams žemišką paramą. Joks vyras negali perduoti šios atsakomybės naštos kitam, netgi savo žmonai. Viešpats nurodė, kad moterys ir vaikai turi teisę būti išlaikomos savo vyrų ar tėvų (žr. DS 83; 1 Tim 5:8)... Mes raginame jus daryti viską, ką tik galite, kad jūsų žmona galėtų pasilikti namuose ir prižiūrėti vaikus, kai jūs, kiek galite, aprūpinate savo šeimą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 69; ar *Ensign*, Nov. 1994, 51.)

- Kokie yra dvasiniai, būtini pragyvenimui dalykai? (Atsakymai gali apimti liudijimą, meilę, kasdieninę maldą ir Raštų studijavimą, evangelijos mokymą bei kunigystės apeigas.) Ką tėvas gali padaryti, kad aprūpintų šiais būtiniais dalykais?
- Kaip žmona ir vaikai gali paremti savo vyro ir tėvo pastangas aprūpinti juos?

Nurodykite klausytojams tokį patarimą, esantį tame pareiškime apie šeimą: „Tėvai... atsakingi už... savo šeimų apsaugą“.

- Nuo ko šeimas reikia saugoti?
- Kaip vyrai ir tėvai gali apsaugoti savo šeimas?

Prezidentas Hovardas V. Hanteris sakė:

„Teisus tėvas apsaugo savo vaikus skirdamas laiko ir dalyvaudamas jų visuomeninėse, švietimo ir dvasinėse veiklose bei pareigose...“

Turintis kunigystę vyras veda savo šeimą dalyvauti Bažnyčioje, kad šeima pažintų evangeliją ir būtų sandorų ir apeigų saugoma. Jei norite džiaugtis Viešpaties palaimomis, turite įvesti tvarką savo namuose. Drauge su žmona jūs nustatote dvasinį savo namų klimatą. Pirmiausia reguliaraus Raštų studijavimo ir kasdieninės maldos pagalba privalote sutvarkyti savo paties dvasinį gyvenimą. Saugokite ir gerbkite savo kunigystę ir šventyklines sandoras; skatinkite tai daryti ir savo šeimą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1994, 69; ar *Ensign*, Nov. 1994, 51.)

- Kokių galite duoti pavyzdžių apie tėvus, vykdančius savo šventas pareigas?

Pastaba: Jei šią pamoką dėstote atskirai ir neplanuojate dėstyti 11-osios pamokos, pagalvokite, ar nevertėtų aptarti šio teiginio iš pareiškimo apie šeimą: „Vykdam [savo] šventas pareigas, tėvai ir motinos yra įpareigoti padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai“. 11-oje pamokoje rasite pagalbinės medžiagos, padėsiančios aptarti šią tiesą (žr. 56–57 p.).

Pabaiga

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 37–40 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento Ezros Tafto Bensono straipsnį „Izraelio tėvams“. Pabrėžkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Priminkite klausytojams į kitą pamoką atsinešti klausytojo vadovėlį.

Antra dalis: motinos vaidmuo

Tikslas	Padėti klausytojams suprasti, kaip motina vykdo savo šventą vaidmenį ir kaip motina ir tėvas gali vienas kitam padėti kaip lygūs partneriai.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.). Pagalvokite, kaip šiuos principus galėtumėte pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką turite pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Priminkite klausytojams į klasę atsinešti savo <i>Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio</i> egzempliorius.

**Siūloma
pamokos eiga****Motinos dalyvauja Dievo darbe**

Kaip šios pamokos įvada, drauge su klausytojais perskaitykite šią ištrauką iš vyresniojo Džefrio R. Holando iš Dvylikos Apaštalo Kvorumo kalbos (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 42 puslapis):

Neseniai viena jauna mama man parašė, kad ją apėmė nerimas visose trijose srityse. Pirma buvo tai, kad kiekvieną kartą, girdėdama kalbas apie pastarųjų dienų šventųjų motinystę, ji nerimaudavo, kadangi jautėsi neatitinkanti tų reikalavimų, arba motinoms keliamų uždavinių. Antra, ji manė, kad pasaulis tikisi, jog ji mokys savo vaikus skaityti, rašyti, interjero dizaino, lotynų kalbos, skaičiavimo ir naudojimosi „Internetu“, – ir visa tai kūdikiui dar neištarus ko nors tokio paprasčiausio kaip „agu agu“. Trečia, ji dažnai jausdavo, kad žmonės kai kada pernelyg globėjiškai su ja elgiasi ir beveik visada tai daro net patys to nepastebėdami, kadangi duodami jai įvairius patarimus ar netgi išsakydami pagyrimus, atrodo, niekada nepastebi jos įdėtų protinių, dvasinių ir emocinių pastangų, ilgų naktų bei įtemptų dienų ar visų jėgų reikalaujančio dėmesio, kurių kartais prireikia stengiantis ir norint būti tokia motina, kokia Dievas tikisi, kad ji bus.

Bet, pasak jos, vienas dalykas padeda jai eiti pirmyn: „Sunkiais ar lengvesniais gyvenimo momentais, kartais ir pro ašaras, *giliai viduje aš žinau, kad vykdau Dievo darbą*. Žinau, kad, dėl savo motinystės, esu Jo amžina bendradarbė. Mane giliai jaudina tai, kad galutinį Savo tikslą ir prasmę Dievas mato tėvystėje, net jei kai kurie Jo vaikai ir priverčia Jį verkti.

Būtent ši supratimą, – sako ji, – aš ir stengiuosi prisiminti tomis neišsvengiamai sunkiomis dienomis, kada visa tai atrodo nepakeliama. Galbūt būtent mūsų nesugebėjimas bei didelis noras ir ragina mus ieškoti Jo ir pažadina Jo galią savo

ruožtu ištiesti pagalbos ranką mums. Galbūt Jis slapčia viliasi, kad mes *panorėsime*, – sako ji, – ir *prašysime* Jo pagalbos. Tada, aš tikiu, Jis gali mokyti šiuos vaikus tiesiogiai, per mus, bet be pasipriešinimo. Man patinka ši mintis, – baigia ji. – Ji duoda man vilties. Jei pajėgsiu išlikti teisi savo Dangiškojo Tėvo akyse, galbūt Jis galės nekliudomas vadovauti mūsų vaikams. Galbūt tada tai tikrai galės būti *Jo* darbas ir *Jo* šlovė visa tų žodžių prasme.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1997, 47; ar *Ensign*, May 1997, 36.)

Pakvieskite savo mokinius pasidalinti jausmais apie motinų dalyvavimą Dievo darbe.

Motinos visų pirma atsako už savo vaikų ugdymą

Paprašykite klausytojų atsiversti *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* iv puslapį. Nurodykite jiems tokį teiginį pareiškimo apie šeimą septintoje pastraipoje: „Motinos visų pirma atsako už savo vaikų ugdymą“.

- Kaip motinos ugdo savo vaikus? (Pakvieskite klausytojus pasidalinti patyrimais, rodančiais gerą motinos įtaką. Tada perskaitykite šį teiginį.)

Vyresnysis Ričardas G. Skotas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo sakė: „Kaip Viešpaties vadovaujama motina, jūs rūpestingu pamokymu ir vertu pavyzdžiu iš tiesos gijų audžiate savo vaikų charakterį. Į jumis pasitikinčių vaikų protus ir širdis jūs įkvepiate tokias savybes, kaip sąžiningumas, tikėjimas į Dievą, pareigingumas, pagarba kitiems, maloningumas, pasitikėjimas savimi, bei noras būti naudingam, mokytis ir duoti. Joks vaikų darželis negali to padaryti. Tai jūsų šventa teisė ir privilegija.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 102; ar *Ensign*, Nov. 1996, 74.)

Prezidentas Boidas K. Pakeris, Dvylikos Apaštalų Kvorumo veikiantysis prezidentas, pastebėjo: „Joks mokymas neprilygsta ar yra daugiau dvasiškai apdovanojantis arba daugiau išaukštinantis už tą mokymą, kurį savo vaikams teikia motina.“ (“Teach the Children,” *Ensign*, Feb. 2000, 16.)

Norėdami pateikti daugiau idėjų apie tai, kaip motinos gali ugdyti savo vaikus, paprašykite klausytojų atsiversti *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 44–45 puslapius. Paprašykite jų susirasti dešimt prezidento Ezros Tafto Benson pasiūlymų apie tai, ką gali daryti motinos, kad efektyviai praleistų laiką su savo vaikais. Klausytojams atradus šiuos pasiūlymus, surašykite juos lentoje, kaip parodyta žemiau. Aptarkite, kokią naudą duoda kiekvieno iš šių pasiūlymų vykdymas.

1. Žinokite, kas vyksta jūsų vaikų gyvenime.	6. Būkite drauge, kai valgote.
2. Būkite tikra draugė.	7. Kasdien skaitykite Raštus.
3. Skaitykite savo vaikams.	8. Visa šeima dalyvaukite smagiuose renginiuose.
4. Melskitės su savo vaikais.	9. Mokykite savo vaikus.
5. Kas savaitę renkite namų vakarus.	10. Iš tikrųjų mylėkite savo vaikus.

Pažymėkite, jog pastarųjų dienų pranašai pabrėžia, kad motinoms labai svarbu likti namuose su savo vaikais, o ne išsidarbinti. Perskaitykite šį prezidento Gordon B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, teiginį:

„Yra moterų (iš tikrųjų jų atsirado labai daug), kurios priverstos dirbti, kad aprūpintų savo šeimas. Joms aš sakau: darykite geriausia, ką galite. Tikiuosi, kad dirbdamos visą darbo dieną, tai darote tam, kad patenkintumėte pagrindinius poreikius, o ne pataikaudamos savo norams turėti prašmatnų būstą, įmantrų automobilį ir kitokią prabangą. Didžiausias darbas, kokį tik gali atlikti bet kuri motina, – tai ugdyti, mokyti, įkvėpti, skatinti ir auklėti savo vaikus teisme ir tiesoje. Niekas kitas čia negali jos adekvačiai pakeisti.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1996, 93; ar *Ensign*, Nov. 1996, 69.)

- Ką šeimoms gali tekti paaukoti tam, kad sektų šiuo patarimu?

Baigdamas (-a) šią pamokos dalį, perskaitykite vieną ar abu šiuos teiginius:

Tarnaudamas pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, prezidentas Gordonas B. Hinklis sakė: „Aš primenu motinoms visame pasaulyje apie jų pašaukimo šventumą. Niekas kitas negali jūsų adekvačiai pakeisti. Nėra didesnės atsakomybės, nėra daugiau įpareigojančio pavedimo už duotąjį jums – su meile, ramybe ir dora išauklėti tuos, kuriuos pagimdėte į šį pasaulį.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 79; ar *Ensign*, Nov. 1993, 60.)

Kalbėdamas motinoms, vyresnysis Džefris R. Holandas sakė: „Jums priklauso didžioji Ievos, visos žmonių šeimos motinos, kuri suprato, kad jai ir Adomui *reikia* nupulti tam, kad „būtų žmonės“ [2 Nef 2:25] ir kad būtų džiaugsmas, tradicija. Jums priklauso didžioji Saros, Rebekos ir Rachelės, be kurių nebūtų tų didingų patriarchalinių pažadų Abraomui, Izaokui ir Jokūbui, laimanančių mus visus, tradicija. Jums priklauso didžioji Loidės ir Eunikės [žr. 2 Tim 1:5] bei 2000 jaunujų karių motinų tradicija. Jums priklauso didžioji Marijos, išrinktos ir paskirtos dar prieš pasaulio buvimą pradėti, išnešioti ir pagimdyti paties Dievo Sūnų, tradicija. Dėkojame visoms jums, taip pat ir savo mamoms, ir sakome jums, kad šiame pasaulyje nėra nieko svarbesnio, kaip šitaip tiesiogiai dalyvauti Dievo darbe ir šlovėje, įgyvendinat Jo dukterų ir sūnų mirtingumą ir žemiškąjį gyvenimą tam, kad tose aukštybėse esančiose dangaus karalystėse galėtų būti įgyvendintas jų nemirtingumas ir amžinasis gyvenimas.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1997, 48; ar *Ensign*, May 1997, 36; taip pat žr. *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 43–44 puslapius.)

Tėvai ir motinos turi padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai

Pastaba: Jei šią pamoką dėstote atskirai ir nedėstėte 10-osios pamokos, pagalvokite, ar nevertėtų šią pamokos dalį pradėti prezidento Boido K. Parkerio teiginiu, esančiu šio vadovėlio 49 puslapyje.

Nurodykite klausytojams tokį teiginį iš Pareiškimo apie šeimą: „Vykdant [savo] šventas pareigas, tėvai ir motinos yra įpareigoti padėti vienas kitam kaip lygūs partneriai.“

- Ką reiškia tai, kad, vykdydami savo pareigas, vyras ir žmona yra lygūs partneriai?

Pažymėkite, kad vyras ir žmona, bendradarbiaujantys kaip lygūs partneriai, suvienija savo pastangas. Jie remia vienas kitą ir naudojami vienas kito stiprybėmis bei talentais. Kiekviena sutuoktinių pora gali sulaukti Viešpaties pagal-

bos, sprendama, kaip remti vienas kitą savo pareigose. Jie gali priimti sprendimus, pagrįstus dieviškai apreikštais principais ir kiekvieno sutuoktinio unikaliais sugebėjimais bei stipriosiomis savybėmis.

- Ką gali daryti vyras, kad paremtų savo žmoną, vykdančią savas vaikų auklėjimo pareigas?
- Ką gali daryti žmona, kad paremtų savo vyrą, vykdančią savas pirmininkavimo ir šeimos aprūpinimo pareigas?
- Kokių galite pateikti pavyzdžių apie vyrus ir žmonas, kurie, besirūpindami savo vaikais ir mokydami juos, efektyviai remia vienas kitą?

Pabaiga

Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 64:33–34.

- Kaip ši Raštų ištrauka siejasi su tėvystės ir motinystės pareigomis?

Pabrėžkite, kad motina ir tėvas iš tiesų deda „didelio darbo pagrindą“. Kasdieninės vaikų auginimo užduotys kartais atrodo smulkios ir nereikšmingos, bet „iš mažų dalykų kyla tai, kas didinga“. Kai tėvas ir motina bendradarbiauja, vykdydami savo šventas pareigas, jų šeima susilaukia didelių palaimų iš Viešpaties.

Jei Dvasia skatina, išsakykite savo įsitikinimą dėl pamokoje aptartų tiesų.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 41–45) puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Džefrio R. Holando straipsnį „Kadangi ji – motina“ ir prezidento Ezros Tafto Bensonso straipsnį „Sionės motinoms“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Tikslas	Padėti klausytojams suprasti, kad gimdytojai yra įpareigoti mokyti savo vaikus pavyzdžiu ir pamokymu bei visose šiose mokymo pastangose siekti dieviško įkvėpimo.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Ruošdamasis (-i) mokyti, pagalvokite, kaip galėtumėte sekti principais, esančiais skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, apmąstykite, kaip padėti klausytojams pritaikyti šias doktrinas ir principus gyvenime. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Jei galite gauti <i>Family Home Evening Resource Book</i> (31106), išstudijuokite skyrius „Teaching by Example“ (242–244 p.) ir „Reasoning with Children“ (244–245 p.). Pagalvokite, kaip galėtumėte šiuos straipsnius panaudoti pamokoje.

**Siūloma
pamokos eiga****Gimdytojai įpareigoti mokyti savo vaikus**

Perskaitykite šią prezidento Gordon B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, papasakotą istoriją:

„Netrukus po mūsų vedybų pasistatėme savo pirmąjį namą. Turėjome labai nedaug pinigų. Didelę dalį darbų atlikau aš pats... Visas aplinkos suformavimas buvo tarp mano pareigų. Pirmasis iš daugelio mano pasodintų medžių buvo baltoji Amerikos akacija... Tai buvo tik medžio sodinukas, gal 2 cm skersmens. Jis buvo toks lankstus, kad galėjau jį lengvai palenkti bet kuria kryptimi. Vėlesniais metais aš jam skyriau mažai dėmesio.

Vieną žiemos dieną, kai medis buvo be lapų, aš atsitiktinai pažvelgiau į jį pro langą. Pastebėjau, kad jis palinkęs į vakarus, sukrypęs ir praradęs pusiausvyrą. Negalėjau tuo patikėti. Išėjau laukan ir įsiremiau į jį, norėdamas jį atitiesinti. Tačiau dabar kamienas buvo beveik 30 cm skersmens. Mano jėgos buvo per menkos prieš jį...

Kai jis buvo ką tik pasodintas, virvelės būtų pakakę jam išlaikyti reikiamoje padėtyje prieš vėjų galias. Aš galėjau ir privalėjau prišti jį virvele, ir tai padaryti būtų buvę visai nesunku. Tačiau to nepadariau, ir medis sulinko nuo jį užgriuvusių jėgų poveikio.“ (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 419–420.)

- Kaip prezidento Hinklio patyrimas susijęs su gimdytojų pareiga mokyti vaikus? (Klausytojams aptariant šį klausimą, kartu su jais perskaitykite Patarlių 22:6.)

Kalbėdamas apie patyrimą su tuo medžiu, prezidentas Hinklis sakė: „Panašų dalyką daug kartų mačiau mano stebėtų vaikų gyvenimuose. Pagimdę juos į šį pasaulį tėvai, atrodė, visiškai atsisakė savo pareigų. Rezultatas buvo tragiškas. Keletas paprastų inkarų jiems būtų suteikę stiprybės atsilaikyti prieš tas jėgas, kurios galiausiai suformavo jų gyvenimus.“ (*Teachings of Gordon B. Hinckley*, 420.)

Paaiškinkite, kad Viešpats skyrė gimdytojams šventą pareigą mokyti savo vaikus. Į šią pareigą negalima žiūrėti atsainiai ar ją palikti kitiems. Vyresnysis M. Raselas Balardas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo pabrėžė:

„*Negalime ir neturime* leisti mokyklai, visuomenei, televizijai ar netgi Bažnyčios organizacijoms formuoti mūsų vaikų vertybių. Viešpats šią pareigą paskyrė motinoms ir tėvams. Tai pareiga, kurios negalime išvengti ir kurios negalime deleguoti. Kiti gali padėti, bet atsakingi lieka gimdytojai. Todėl privalome saugoti savo namų šventumą, kadangi būtent ten vaikai įgyja savo vertybes, formuoja pažiūras ir įpročius kasdieniniam gyvenimui.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1991, 106; ar *Ensign*, May 1991, 79–80.)

- Kodėl taip svarbu, kad gimdytojai mokytų savo vaikus, o ne paliktų šią atsakomybę kitiems? Kokie pavojai atsiranda dėl to, kad gimdytojai nevykdo šios pareigos?
- Kaip gimdytojų pastangas mokyti vaikus gali paremti kiti giminaičiai, tokie, kaip seneliai, tetos ir dėdės?

Gimdytojai, mokydami savo vaikus, gali gauti įkvėpimą

Tegul klausytojai atsiverčia Doktrinos ir Sandorų 42:14. Paaiškinkite, kad šioje Raštų eilutėje glūdi svarbus principas gimdytojams, kaip mokyti savo vaikus. Tada kartu su klausytojais perskaitykite tą eilutę.

- Koks principas glūdi šioje eilutėje? (Turime mokyti Dvasia.) Ką reiškia mokyti Dvasia?

Kartu su klausytojais perskaitykite 2 Nefio 32:5 ir 33:1. Pažymėkite, kad Dvasia, arba Šventoji Dvasia, gali padėti mums sužinoti, ką turime daryti ir sakyti. Kai gimdytojai moko vadovaujami Šventosios Dvasios, Šventoji Dvasia neša jų mokymą į vaikų širdis.

Perskaitykite tokį prezidento Gordono B. Hinklio patarimą:

„Tėvai, mylėkite savo vaikus. Branginkite juos. Jie tokie brangūs. Jie yra labai labai svarbūs. Jie – ateitis. Juos auklėti jums reikia daugiau nei vien jūsų išminties. Jums reikia Viešpaties pagalbos. Melskite tos pagalbos ir elkitės pagal gautą įkvėpimą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1995, 120; ar *Ensign*, Nov. 1995, 89.)

- Kodėl, stengiantis mokyti savo vaikus, gimdytojams reikia įkvėpimo? Ką gali daryti savo vaikus mokantys gimdytojai, kad vaikai pajustų Šventosios Dvasios įtaką?

Persakykite šią vyresniojo F. Enzio Buše iš Septyniasdešimties papasakotą trumpą istoriją:

„Vieną dieną, kai aplinkybės privertė mane būti namuose neįprastu laiku, iš kito kambario išgirdau, kaip mūsų vienuolikmetis sūnus, ką tik grįžęs iš mokyklos,

pasakė savo jaunesniajai sesutei bjaurius žodžius. Tie žodžiai užgavo mane, tai buvo žodžiai, kurių aš niekada nesitikėjau išgirsti iš savo sūnaus. Pirmoji mano natūrali pykčio reakcija buvo atsistoti ir eiti pas jį. Laimei, turėjau pereiti kambarį ir atidaryti duris, kad priečiau prie jo, ir atsimentu, kad per tas kelias sekundes aš karštai meldžiausi savo Dangiškajam Tėvui, kad Jis padėtų man suvaldyti šią situaciją. Mane užliejo ramybė ir aš daugiau nebepykau.

Mūsų sūnus labai suglumo, pamatęs mane namuose, ir pastėro iš baimės, kai priėjau prie jo. Savo nuostabai aš išgirdau save sakant: „Sveikas sugrižęs, sūnau!“ ir ištiesiau jam ranką. O tada mandagiai pakviečiau jį atsisėsti šalia manęs svetainėje asmeniškam pokalbiui. Girdėjau save išsakant savo meilę jam. Kalbėjau jam apie kovą, kurią kasdieną kiekvienas mūsų turime kovoti savyje.

Kai išreiškiau pasitikėjimą juo, jis pravirko ir ėmė kalbėti apie savo nevertumą, be galo save smerkdamas. Tuomet mano vaidmuo buvo objektyviai įvertinti jo prasižengimą ir jį paguosti. Mus užliejo nuostabi dvasia ir pabaigoje mes verkėme drauge, apsikabinę iš meilės ir galiausiai iš džiaugsmo. Tai, kas galėjo virsti baisia konfrontacija tarp tėvo ir sūnaus, pagalbos iš aukštybių dėka tapo vienu iš nuostabiausių patyrimų mūsų santykiuose, kurio mes abu niekada nepamiršome.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1982, 98–99; ar *Ensign*, May 1982, 70.)

- Kuo tai galėjo baigtis, jei tėvas būtų pasidavęs pykčio impulsui?

Paprašykite klausytojų pasidalinti patyrimais apie tai, kaip Šventoji Dvasia vedė juos mokyti vaiką ar padėti jam taip, kaip jie pradžioje nebuvo planavę.

- Ką gali daryti gimdytojai, kad pasiruoštų būti Šventosios Dvasios vadovaujami? (Aptariant šį klausimą, pakvieskite klausytojus perskaityti kai kurias arba visas šias Raštų ištraukas: Almos 17:2–3; DS 11:21; 20:77; 121:45–46; 136:33.)

Gimdytojai moko pavyzdžiu ir pamokymu

Paaškindite, kad gimdytojai savo vaikus moko dviem pagrindiniais būdais: savo pavyzdžiu ir savo žodžiais.

- Kuo gimdytojų pavyzdys prideda reikšmės jų žodžiams mokant savo vaikus?

Tegul klausytojai perskaito šį vyresniojo Džeimso E. Fausto, tuo metu tarnavusio Dvylikos Apaštalų Kворume, teiginį (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 47 puslapis):

„Kai tėvai stengiasi mokyti vaikus išvengti pavojaus, jie niekada negali pasakyti savo vaikams: „Mes labiau patyrę ir protingesni pasaulio dalykuose, ir mums galima prieiti prie skardžio krašto arčiau nei jums.“ Dėl tėvų veidmainiškumo vaikai gali tapti cinikais ir nebetikėti tuo, ko juos moko namuose. Pavyzdžiui, kai tėvai žiūri tuos filmus, kuriuos patys draudžia žiūrėti vaikams, vaikų pasitikėjimas jais mažėja. Jei tėvai iš savo vaikų tikisi sąžiningumo, tai patys tėvai turi būti sąžiningi. Jei tėvai iš savo vaikų tikisi dorumo, tai patys tėvai turi būti dori. Jei iš vaikų tikėtis garbingumo, patys būkite garbingi.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1990, 41; ar *Ensign*, Nov. 1990, 33–34.)

- Ką gimdytojai gali daryti, kad savo vaikus evangelijos principų mokytų pavyzdžiu?

Tarnaudamas Pirmininkaujančiu Vyskupu, vyskupas Robertas D. Heilsas sakė: „Kai galvoju apie... santykius savo šeimoje, aš neišsvengiamai grįžtu prie

pavyzdžio, kuri man rodė mano tėvai.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 8; ar *Ensign*, Nov. 1993, 8.) Šie atsiminimai rodo, kaip vyskupas Heilsas mokėsi iš tėvų:

„Mano tėvas mokė mane gerbti kunigystę. Tarnaudami Aarono kunigystės pareigybėse, sakramentą pateikdavome nerūdijančio plieno sakramento padėkliukuose, kurie nuo išsiliejusio vandens dažnai patamsėdavo dėl kieto vandens nuosėdų. Mano, kaip turinčio Aarono kunigystę, pareiga buvo padėti paruošti sakramentą. Tėvas manęs prašydavo parsinešti padėkliukus namo, ir drauge mes tol šveisdavome juos vielinėmis kempinėmis, kol kiekvienas padėklas imdavo spindėti. Pateikdamas sakramentą, aš žinojau, jog mes prisidėjome, kad sakramento apeigos būtų truputėlį šventesnės.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 8; ar *Ensign*, Nov. 1993, 8.)

„Aš dėkingas už mamą, kuri buvo atsidavusi savo vyrui ir vaikams, – mamą, kuri mokė pavyzdžiu. Esu dėkingas už jos pasiaukojamą tarnystę Paramos bendrijoje daugiau nei 30 metų. Kai man suėjo šešiolika metų ir gavau vairuotojo pažymėjimą, man teko privilegija mokytis iš jos, kai ji, padėdama vyskupui rūpintis vargšais ir beturčiais, pasiimdavo mane drauge.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1992, 90; ar *Ensign*, May 1992, 65.)

- Kokias progas turi gimdytojai mokyti savo vaikus žodžiais?

Klausytojams aptariant šį klausimą, paaiškinkite, kad šeimos malda, bendras Raštų studijavimas ir šeimos namų vakaras bus aptariami 16-oje pamokoje. Šalia šių nurodytų mokymo progų, kasdieniniame gyvenime atsiranda daug neplanuotų progų mokyti savo vaikus. Šios progos gali tapti veiksmingo mokymo momentais, kadangi jos glaudžiai susiję su tuo, ką vaikai patiria. Kadangi tokios progos greitai atsiranda ir dingsta, gimdytojai turi jas pastebėti ir būti pasiruošę pamokyti tų principų, kuriuos jų vaikai pasiruošę priimti.

- Kokių neplanuotų mokymo progų gali tikėtis gimdytojai? (Jei klausytojams sunku atsakyti į šį klausimą, apgalvokite, ar nevertėtų perskaityti žemiau pateiktų pasiūlymų diskusijai paskatinti.)

Progų mokyti vaikus gimdytojai gali rasti tada, kai tie vaikai turi klausimų ar dėl ko nors nerimauja, kai jie išgyvena nesutarimus su savo broliais, seserimis ar draugais, kai jiems tenka, ką nors nuspręsti, ar kai juos neramina žiniasklaidos paskelbta informacija. Kitos progos mokyti atsiranda, kai vaikams tenka mokytis iš savo klaidų, kai jie tarnauja kitiems, kai jiems reikia suvaldyti savo pyktį arba kai jiems reikia pagalbos atpažinti Šventosios Dvasios įtaką.

- Kaip įprasti šeimos reikalai, tokie kaip valgymas drauge arėjimas miegoti, gali suteikti progų mokyti?
- Kaip asmeninio bendravimo su kiekvienu vaiku laikas gali suteikti gimdytojams progų mokyti? Ką gimdytojai gali daryti, kad su kiekvienu savo vaiku asmeniškai praleistų kažkiek laiko?
- Ko jūs galėtote pamokyti savo vaikus tokioms neplanuotoms progoms pasitaikius?

Paaiškinkite, kad kitose keturiose šio kurso pamokose bus aptariami principai, kurių gimdytojai turėtų mokyti savo vaikus, ir gimdytojų turimos mokymo progos.

Pabaiga

Pabrėžkite, jog, kada gimdytojai siekia vadovavimo iš Viešpaties, Jis nukreipia jų pastangas mokyti vaikus teisinga linkme. Gimdytojai, mokydami savo vaikus pavyzdžiu ir žodžiais, turi būti stropūs ir pastovūs.

Jeigu Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 46–51 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Džeimso E. Fausto straipsnį „Didžiausia užduotis šiame pasaulyje – būti gerais tėvais“ ir vyresniojo Legrando R. Kurtiso straipsnį „Stalas, apsuptas meile“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

MOKYKITE VAIKUS EVANGELIJOS PRINCIPŲ

13
PAMOKA

Pirma dalis

Tikslas Padėti klausytojams įgyti didesnius norą ir sugebėjimą mokyti vaikus pagrindinių evangelijos principų ir apeigų.

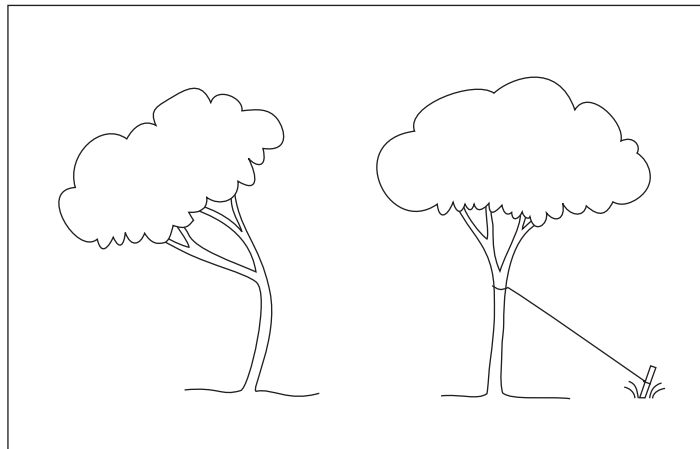
Pasiruošimas

1. Apsvarstykite, kaip galėtumėte pritaikyti skyrelio „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ principus (šio vadovėlio ix–xi p.).
2. Apmąstykite doktrinas ir principus, kuriuos nusako paryškinti pamokos skyrelių pavadinimai. Per savaitę ieškokite būdų, kaip galėtumėte išdėstyti šiuos principus ir doktrinas. Siekite Dvasios nurodymų, sprenddami, ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.

**Siūloma
pamokos eiga**

Gimdytojų mokymai gali padėti vaikams išlaikyti tvirtą tikėjimą

Lentoje nupieškite tokius piešinius:

- Ką vaizduoja šie du piešiniai? Ko šie piešiniai moko apie vaikų auklėjimą?

Jei klausytojams sunku atsakyti į šiuos klausimus, priminkite jiems 12-oje pamokoje pateiktą prezidento Hinklio pasakojimą apie pasodintą medį. (Jei šią pamoką dėstote atskirai ir 12-ios pamokos nedėstėte, prieš aptardami lentoje nupieštus piešinius, perpasakokite pasakojimą, esantį 58–59 puslapiuose.)

Medelis kairėje vaizduoja vaiką, kuris krypsta į šalį nuo evangelijos dėl to, kad jo ar jos tėvai nemoko evangelijos namuose ir negyvena pagal ją. Medelis dešinėje vaizduoja vaiką, kuris mokosi evangelijos dėl tėvų žodžių ir pavyzdžio. Pučiant stipriems vėjams, virvelės palaikomas jaunas medelis vis tiek augs tiesiai. Panašiai ir vaikai dažniau išliks tvirti tikėjime, kai jų gimdytojai moko juos paprastų evangelijos principų.

Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 68:25–28.

- Pagal šią Raštų ištrauką, ko Viešpats reikalauja, kad gimdytojai mokytų savo vaikus? (Klausytojų atsakymus užrašykite lentoje, kaip parodyta žemiau.)

Tikėjimo į Jėzų Kristų
Atgailos
Krikšto
Gauti Šventosios Dvasios dovaną
Maldos
Teisiai vaikščioti priešais Viešpatį

- Kodėl svarbu, kad gimdytojai šių principų ir apeigų mokytų savo vaikus, kol šie jauni?

Tarnaudamas Pirmininkaujančiu Vyskupu, vyskupas Robertas D. Heilsas aiškino: „Labiau tikėtina, kad vaikai, kuriuos vaikystėje mokė melstis ir kurie meldėsi su savo gimdytojais, melsis ir būdami suaugę. Tie vaikai, kuriuos vaikystėje mokė mylėti Dievą ir tikėti, kad Jis gyvas, dažniausiai ir toliau bręsdami dvasiškai vystysis bei ugdys šiuos meilės jausmus.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 10; ar *Ensign*, Nov. 1993, 10.)

Gimdytojai turi mokyti savo vaikus pirmųjų evangelijos principų ir apeigų.

Tam, kad aptartumėte, kaip tėvai galėtų padėti vaikams pritaikyti tikėjimo ir atgailos principus bei pasiruošti krikštui ir Šventosios Dvasios dovanai, užduokite šiuos klausimus. Vesdami diskusiją, skatinkite klausytojus dalintis pavyzdžiais iš savo gyvenimo.

- Tam, kad galėtume naudoti tikėjimą Jėzumi Kristumi, privalome teisingai suprasti Jo būdą ir savybes. Ką gimdytojai gali daryti, kad padėtų savo vaikams suprasti Gelbėtojo būdą ir savybes?
- Trumpai apžvelkite pasakojimus apie tai, kaip Jėzus išgydė Jayro dukterį (Markaus 5:21–24, 35–43) ir kaip Nefis atsakė į įsakymą gauti skautstvario plokšteles (1 Nef 3:1–7). Kaip šie Raštų pasakojimai gali padėti vaikams naudoti tikėjimą Jėzumi Kristumi?
- Kaip pasakojimai iš jūsų asmeninės patirties gali padėti stiprinti vaiko tikėjimą?

Pažymėkite, jog gimdytojai turi ieškoti progų mokyti vaikus, kad tikėjimas padeda mums gyvenimo iššūkiuose ir sunkumuose. Pavyzdžiui, jei vaikui iškilo sunkumai mokykloje ar su draugu, gimdytojai gali su vaiku perskaityti Raštų ištrauką, padėti jam ar jai melstis ieškant vadovavimo bei paguodos ir tada padėti vaikui suprasti, kaip Viešpats suteikia pagalbą.

- Kodėl gimdytojams svarbu ieškoti mokymo progų kasdieniniame gyvenime, stengiantis mokyti vaikus atgailos?

Paašškinkite, kad matydami savo vaikus darant neišmintingus sprendimus, gimdytojai gali paklausti vaikų, kaip šie jaučiasi dėl šių sprendimų ir ką jie galėjo padaryti kitaip. Jie gali leisti vaikams ištaisyti savo klaidas ir, jei reikia, išsakyti apgailestavimą Viešpačiui ir tiems, kuriuos įžeidė ar įskaudino. Taip pat gimdytojai gali padėti vaikams suvokti per tikrą atgailą ateinančius džiaugsmą ir ramybę.

- Trumpai peržvelkite Almos jaunesniojo (Mozijo 27; Almos 36) ir anti nefi lehių (Almos 23) atsivertimus. Kaip šie Raštų pasakojimai gali padėti vaikams vertinti atgailos ir atleidimo palaimas?
- Peržvelkite krikšto sandorą, drauge su klausytojais perskaitydami Mozijo 18:8–10 ir DS 20:37. Kaip gimdytojai gali padėti savo vaikams pasiruošti sudaryti krikšto sandorą ir laikytis jos?
- Kaip gimdytojai gali padėti vaikams nekantriai laukti krikšto ir Šventosios Dvasios dovanos?

Gimdytojai turėtų „mokyti savo vaikus melstis ir teisiai vaikščioti priešais Viešpatį“

- Kodėl gimdytojų pavyzdys yra didžiausias mokytojas, padedantis vaikams įprasti reguliariai melstis?
- Šalia savo duodamo pamaldumo pavyzdžio, kokių dar maldos principų gimdytojai gali mokyti savo vaikus? (Klausytojams atsakius į šį klausimą, perskaitykite ir aptarkite šias Raštų ištraukas ir citatas. Paskatinkite klausytojus pasidalyti su šiais mokymais susijusiais patyrimais.
 - a) Jokūbo laiško 1:5–6. (Dievas suteiks mums išminties, jei prašysime tikėdami.)
 - b) 2 Nefio 32:9. (Turėtume visada melstis. Mes meldžiamės Tėvui Jėzaus Kristaus vardu.)
 - c) Almos 37:37. (Kai tariamės su Viešpačiu visuose savo darbuose, Jis nukreipia mus į gera.)
 - d) 3 Nefio 18:19–21. (Kai meldžiamės Tėvui Jėzaus Kristaus vardu, gauname tai, ko prašome, jei tai teisinga. Turėtume melstis savo šeimose.)
 - e) Doktrinos ir Sandorų 112:10. (Kai esame nuolankūs, Viešpats atsako į mūsų maldas.)

Vyresnysis Dalinas H. Ouksas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo kalbėjo apie tai, kaip svarbu vartoti „maldos kalbą“. Jis sakė, kad vaikai šios kalbos gali išmokti iš savo gimdytojų:

„Savo gimtąją kalbą mes išmokstame paprasčiausiai klausydamiesi tų, kurie ją kalba. Tai tinka ir kalbai, kuria kreipiamės į savo Dangiškaįjį Tėvą. Maldos kalbą mokytis yra lengviau ir maloniau nei bet kurią kitą kalbą. Turėtume suteikti savo vaikams privilegiją išmokti šios kalbos klausant, kaip ją vartoja jų gimdytojai įvairiose maldose, kurias kasdien kalbame savo namuose.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1993, 20; ar *Ensign*, May 1993, 18.)

- Kaip gimdytojai gali panaudoti šeimos maldą savo vaikų mokymui?
- Ką gimdytojai gali daryti, kad paskatintų vaikus melstis asmeniškai?
- Viešpats sakė, kad gimdytojai turi mokyti savo vaikus „teisiai vaikščioti“ priešais Jį (DS 68:28). Kaip gimdytojai gali naudoti namų ir šeimos aplinką, kad

skatintų savo vaikus „teisiai vaikščioti priešais Viešpatį“? (Atsakymai galėtų apimti tai, kad gimdytojai gali mokyti vaikus paklusti evangelijos įstatymams bei nuostatams ir visada bei visur būti Dievo liudytojais.)

- Ką gali daryti seneliai bei kiti giminaičiai, kad padėtų gimdytojams mokyti vaikus evangelijos principų? Ar jums teko matyti, kaip geras giminaičių pavyzdys gali padėti vaikams?

Pabaiga

Pabrėžkite, kad Dievas įpareigojo gimdytojus mokyti savo vaikus teisumo principų. Paskatinkite klausytojus stengtis gyventi pagal šioje pamokoje išdėstytus principus ir pasirinkti būdus, padėsiančius jiems geriau mokyti šių principų savo vaikus.

Jei Dvasia skatina, išsakykite savo įsitikinimus dėl pamokoje aptartų tiesų.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 52–55 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasinaudoti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo Roberto D. Heilso straipsnį „Mūsų šventa pareiga – stiprinti šeimas“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

MOKYKITE VAIKUS EVANGELIJOS PRINCIPŲ

14
PAMOKA

Antra dalis

Tikslas Padėti klausytojams įgyti didesnius norą ir sugebėjimą mokyti vaikus užuojautos ir tarnavimo, sąžiningumo ir pagarbos kitų nuosavybei, sąžiningo darbo džiaugsmo ir moralinio tyrumo.

Pasiruošimas

1. Peržvelkite principus, esančius skyrelyje „Jūsų, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.). Pagalvokite, kaip šiuos principus galėtumėte pritaikyti ruošdamasis (-i) mokyti.
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus, kurie nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai per savaitę apmąstykite šias doktrinas ir principus, siekdamas (-a) Dvasios nurodymų sprendžiant, ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius. Jei būtina, šiems principams išdėstyti skirkite dvi pamokas.
3. Jei galite gauti šią medžiagą, peržvelkite ją ir atsineškite į klasę:
 - a) *Jaunimo stiprybės vardan* (34285 156 arba 36550 156).
 - b) *A Parent's Guide* (31125).
 - c) *Family Home Evening Resource Book* (31106). Peržiūrėdami šią knygą, ypatingą dėmesį skirkite skyreliui „Teaching Responsibility“, 246–247 p., ir „Teaching about Procreation and Chastity“, 253–260 p. Pagalvokite, kaip galėtumėte šiuos straipsnius panaudoti pamokoje.

Siūloma pamokos eiga

Gimdytojai parodo meilę savo vaikams mokydami juos

Persakykite šį vyresniojo Lorenzo C. Dano iš Septyniiasdešimties papasakotą patyrimą:

„Mums augant mažoje bendruomenėje, mano tėvas manė, kad mudviem su broliu reikia išmokti darbo principo. Todėl jis įdarbino mus mažame ūkyje, esančiame miestelio, kuriame jis užaugo, pakraštyje. Jis leido vietinį laikraštį, todėl negalėjo mums skirti daug laiko, nebent tik anksti ryte ir vakare. Tai buvo nemaža atsakomybė dviem jauniems paaugliams, ir kartais mes padarydavome klaidų.

Mūsų mažasis ūkis buvo tarp kitų ūkių, ir kartą vienas tų ūkininkų atėjo pas mano tėvą pasakyti jam ką, jo manymu, mes darėme neteisingai. Mano tėvas atidžiai jį iš klausė ir po to tarė: „Džimai, tu nesupranti. Matai, aš auginu berniukus, o ne karves.“ Po mano tėvo mirties, Džimas mums papasakojo apie šį pokalbį. Koks buvau dėkingas už tokį tėvą, kuris nusprendė auginti berniukus, o ne karves. Nepaisant mūsų klaidų, tame mažame ūkyje mes išmokome dirbti, ir nors jie apie tai daug nekalbėjo, man atrodo, mes visada žinojome, kad mamai ir tėvui esame svarbesni už karves ar už bet ką kita.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1974, 12; ar *Ensign*, Nov. 1974, 11.)

- Kas šioje istorijoje jums padarė išpūdį?

Pabrėžkite, kad vyresnysis Danas ir jo brolis visada žinojo, kad jų tėvai myli juos. Vienas būdas gimdytojams parodyti meilę savo vaikams – tai skirti laiko padėti jiems išmolti evangelijos principus ir pritaikyti juos gyvenime. Šioje pamokoje aptariama, kaip vaikus mokyti penkių pagrindinių evangelinio gyvenimo principų: užuojautos ir tarnavimo, sąžiningumo, pagarbos kitų nuosavybei, sąžiningo darbo džiaugsmo ir moralinio tyrumo.

Gimdytojai privalo mokyti vaikus užuojautos ir tarnavimo

Paašškinkite, kad per savo tarnystę Gelbėtojas mokė, kaip svarbu mylėti kitus ir jiems tarnauti. Šio principo Jis mokė žodžiu ir pavyzdžiu.

- Kokią naudą gauna vaikai, jei iš gimdytojų išmoksta mylėti kitus ir jiems tarnauti? (Klausytojams pateikus atsakymus, perskaitykite tokius pavyzdžius.)

Prezidentas Boidas K. Parkeris, Dvylikos Apaštalų Kvorumo veikiantysis prezidentas, pastebėjo:

„Ilgus metus stebėjau, kaip viena brangi sesuo tarnavo kur kas daugiau, nei to reikalavo bet kuris Bažnyčios mokymo ar vadovavimo pašaukimas. Ji pamato, kad reikia ką nors padaryti, tai eina ir tarnauja, – tai ne „Paskambink, jei reikės pagalbos“, bet „Štai aš, ką galiu padaryti?“ požiūris. Ji daro daugybę smulkių darbų. Pavyzdžiui, per susirinkimą ji prižiūri kieno nors mažylį arba nuveža nespėjusį į autobusą vaiką į mokyklą. Bažnyčioje ji visada ieško naujų veidų ir skuba juos pasveikinti...

Šios tarnystės dvasios ji išmoko iš savo motinos. Tarnavimo dvasios geriausia mokyti namuose. Turime mokyti savo vaikus pavyzdžiu bei sakyti jiems, kad nesavanaudiškumo dvasia yra būtina laimei.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1997, 5; ar *Ensign*, Nov. 1997, 6.)

Kartą vienoje šeimoje vaikas gyveno sunkų laikotarpį. Kad padėtų jam įveikti sunkumus, gimdytojai jį paskatino kiekvieną dieną slapta kuo nors pasitarnauti kitam šeimos nariui. Baigiantis savaitei, jis mažiau pergyveno dėl savų sunkumų ir ėmė džiaugtis palaimomis bei ramybe, ateinančiomis besirūpinant kitais.

- Ką tokio apie tarnavimą galime išmolti namie, ko neišmoksime niekur kitur?
- Kokiais galite pasidalinti pasiūlymais, galėsiančiais padėti gimdytojams mokyti vaikus tarnauti kitiems?

Pagalvokite, ar nevertėtų klausytojų atsakymus užrašyti lentoje. Paraginkite klausytojus pateikti pavyzdžių iš savo gyvenimo. Taip pat paprašykite juos pasidalinti bendrų šeimos tarnavimo veiklų idėjomis. Vesdami diskusiją, iškelkite tokias idėjas:

- a) Gimdytojai gali rodyti pavyzdį tarnaudami šeimos nariams, vykdydami bažnytines užduotis ir stengdamiesi padėti aplinkiniams žmonėms.
- b) Jie gali ieškoti savo vaikams progų tarnauti šeimos nariams ir aplinkiniams. Net labai maži vaikai gali patirti tarnavimo džiaugsmą.

Gimdytojai privalo mokyti vaikus sąžiningumo ir pagarbos kitų nuosavybei

Perskaitykite tokį prezidento N. Eldono Tanerio, tuomet tarnavusio pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, pamokymą:

„Sąžiningumo mokymas prasideda namuose. Visi turime asmeninius daiktus, priklausančius tik mums vieniems. Mes galime ir turėtume tarpusavyje dalintis tokiais dalykais, kaip žaislai, žaidimai ir paslaugos; tačiau turime pinigų ar papuošalų, ar drabužių, kurie yra žmogaus asmeninė nuosavybė ir jos nevalia imti be savininko sutikimo. Vaikas, taip sąžiningai besielgiantis namuose, nebus linkęs pažeisti šio principo ir už savo namų sienų. Kita vertus, tokio auklėjimo stoka ugdo nepagarbą kitų teisėms ir nuosavybei.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1978, 64; ar *Ensign*, May 1978, 44.)

- Kas gali atsitikti, kai vaikai nėra mokomi gerbti kitų nuosavybę?
- Kaip gali vaikai namuose mokytis sąžiningumo ir pagarbos kitų nuosavybei? Kada gimdytojai turėtų pradėti šių principų mokyti savo vaikus?

Gimdytojai privalo mokyti vaikus apie sąžiningo darbo atnešamą atpildą

Paaiškinkite, kad Bažnyčios vadovai dažnai pataria gimdytojams, kaip svarbu mokyti vaikus dirbti. Nors mokyti vaikus dirbti kartais yra sunku, gimdytojai turėtų nesiliauti stengęsi tai daryti. Vyresnysis L. Tomas Peris iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo sakė: „Išmokyti vaikus apie sąžiningo darbo džiaugsmą yra viena didžiausių dovanų, kokią tik galime jiems suteikti.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1986, 78; ar *Ensign*, Nov. 1986, 62.)

- Kodėl verta vaikus mokyti darbo ir darbštumo principų, kol jie yra jauni? Kaip gimdytojai gali padėti savo vaikams išmokti dirbti? (Klaustytojams aptariant šį klausimą, paskatinkite juos pateikti pavyzdžių iš savo gyvenimo. Pagalvokite, ar nevertėtų paminėti žemiau išdėstytų idėjų diskusijai paskatinti.)
 - a) Būkite pavyzdys vaikams, su džiaugsmu padėdami su namų ruošos darbais.
 - b) Skirkite vaikams pareigas pagal jų sugebėjimus.
 - c) Skirkite laiko mokyti vaikus, kaip sėkmingai įvykdyti savo pareigas.
 - d) Dėkokite vaikams už pagalbą.

Perskaitykite vieną ar abu šiuos teiginius:

Prezidentas Gordonas B. Hinklis, 15-asis Bažnyčios prezidentas, patarė: „Vaikams reikia dirbti su savo gimdytojais – drauge plauti indus, valyti grindis, pjauti žolę, genėti medžius bei krūmus, dažyti, taisyti ir valyti bei dirbti šimtus kitų darbų, per ką jie išmoktų, kad darbas yra švaros, pažangos ir klestėjimo kaina.“ (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 707.)

Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kvorume, vyresnysis Džeimsas E. Faustas mokė: „Tam, kad vaikai išmoktų drausmės ir atsakingumo, yra būtina mokyti juos dirbti... Gimdytojai geriausiai gali išmokyti vaikus dirbti. Man pačiam darbas pavirto džiaugsmu, kai pirmiausia dirbau drauge su savo tėvu, seneliu, dėdėmis bei broliais. Esu įsitikinęs, kad dažnai daugiau trukdydavau, nei padėdavau, bet man liko šiltų atsiminimų, be to gavau vertingų pamokų. Vaikai turi išmokti atsakingumo ir savarankiškumo. Ar gimdytojai naudojami kiekviena tinkama akimirka, kad asmeniškai parodytų, pademonstruotų ir paaiškintų vaikams, kad jie galėtų, kaip mokė Lehis, „veikt[i] savo nuožiūra, o nebūt[i] veikiami“ (2 Nef 2:26)?“ (Žr. Conference Report, Oct. 1990, 42; ar *Ensign*, Nov. 1990, 34; taip pat žr. *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 48 puslapį.)

- Kodėl vaikams svarbu dirbti kartu su gimdytojais ir kitais šeimos nariais? Kaip bendras šeimos narių darbas veikia jų santykius?

- Koks gali būti atpildas už sąžiningą darbą? (Atsakymai gali apimti ir išvardintus šiame sąraše.)
 - a) Pasitenkinimas ir džiaugsmas gerai atliktu darbu.
 - b) Pasiiekto tikslo jausmas.
 - c) Pagrindinių praktinių įgūdžių lavinimas.
 - d) Savos vertės suvokimas.
 - e) Materialinis atpildas: akademinė garbė ir finansinė nauda.
- Kokia prasme darbas yra tiek materialinė, tiek ir dvasinė palaima?
- Ką gimdytojai gali daryti, kad padėtų savo vaikams užsidirbti pinigų ir išmintingai juos panaudoti? Kaip gimdytojai gali padėti vaikams suderinti apmokamą darbą su kitokių rūšių darbais, tokiais, kaip darbas Bažnyčioje, mokymasis mokykloje ir namų tvarkymo užduotys?
- Kokie pavojai slypi tame, kad gimdytojai leidžia vaikams vengti darbo pareigos?

Vyresnysis Nylas A. Maksvelas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo mokė:

„Darbo evangelija“ yra „evangelijos pilnatvės“ dalis. Nors ir džiaugsmingas, misionieriškas darbas yra darbas. Nors ir džiaugsmingas, šventyklinis darbas yra darbas. Deja, tik nedaugelis mūsų nerūpestingų jaunuolių normaliai dirba, bet dauguma tik ieško malonumų...

Būkite atsargūs... pernelyg trokšdami, kad jūsų vaikams būtų geriau, nei buvo jums. Nekomplikuokite, nors ir nesąmoningai, padėties, pašalindami reikalavimą deramai dirbti, kas yra jų patirties įgijimo dalis, taip izoliuodami savo vaikus nuo to, kas kaip tik ir padėjo jums tapti tokiems, kokie esate!“ (Žr. Conference Report, Apr. 1998, 50; ar *Ensign*, May 1998, 38.)

Gimdytojai privalo mokyti vaikus moralinio tyrumo

Pabrėžkite, kad gimdytojai Viešpaties įpareigoti mokyti vaikus moralinio tyrumo normų. Tai vaikams padės atsispirti pagundai.

- Kodėl gimdytojai turėtų imtis iniciatyvos, kad aptartų moralinį tyrumą ir seksualumą su savo vaikais? Kokios galimos pasekmės, jei gimdytojai nesiima šios iniciatyvos?

Pažymėkite, kad šiandienos pasaulyje vaikai neišvengiamai išgirs apie seksualumą. Tačiau dauguma to, ką jie girdi pasaulyje, skatina piktnaudžiauti šventa gyvybės kūrimo galia. Vaikams, o ypač paaugliams, reikia tikslios informacijos ir teisingo mokymo apie tai. Gimdytojai privalo padėti jiems gauti stiprybės atsispirti pasaulyje skleidžiamam melui. Jie privalo vaikus mokyti Viešpaties plano apie gyvybės kūrimo galių naudojimą.

Pakvieskite tuos klausytojus, kurie yra gimdytojai, papasakoti apie atvejus, kai jiems pavyko sėkmingai mokyti vaikus šiomis temomis. Paprašę klausytojų išsakyti savo mintis, perskaitykite tokius principus:

Labai mažiems vaikams reikėtų aiškiai ir paprastai paaiškinti apie šventą jų kūną prigimtį. Šis supratimas padeda jiems apsisaugoti nuo tų, kurie gali bandyti pasinaudoti jais. Vaikams artėjant prie lytinės brandos amžiaus, gimdytojai turėtų rūpestingai jiems išaiškinti apie jų kūnuose įvyksiančius pasikeitimus. Jie turėtų paaiškinti, kad fizinė branda yra normalus reiškinys ir kad tai Dievo plano dalis.

Gimdytojai taip pat turėtų padėti savo vaikams suprasti, kad lytinis jautrumas yra geras reiškinys, jei jis pasilieka Viešpaties nustatytose ribose, bet kad jis tampa rimta nuodėme, kai naudojamas pažeidžiant Viešpaties įsakymus. Paaugliams reikia aiškių nurodymų iš savo gimdytojų apie Viešpaties standartus.

Parodykite brošiūrą *Jaunimo stiprybės vardan*. Paaiškinkite, kad ši brošiūra yra puiki pagalbinė priemonė jaunimui ir jų gimdytojams. Joje yra informacija apie Bažnyčios normas pasimatymams, drabužiams, kalbai, žiniasklaidos priemonėms, muzikai bei šokiams. Paraginkite gimdytojus perskaityti ir aptarti šią brošiūrą asmeniškai su kiekvienu savo išžengusiu į paauglystę vaiku. Tai suteikia gimdytojams galimybę lengvai aptarti tokias temas, kokiomis gali būti sunku kalbėti. Taip pat tai duoda jaunimui progą užduoti konkrečius klausimus apie moralės normas. Perskaitykite tokias ištraukas iš šios brošiūros 15–16 puslapių:

„Mūsų Dangiškasis Tėvas patarė, kad Jo vaikai lytinį intymumą laikytų tik santuokinių ryšių ribose. Fizinis ryšys tarp vyro ir žmonos gali būti gražus ir šventas. Tai Dievo paskirta vaikų gimdymui ir meilei tarp sutuoktinių išreikšti. „Todėl vyras paliks tėvą ir motiną, glausis prie žmonos, ir jie taps vienu kūnu“ (Pradžios 2:24).

Kadangi lytinis intymumas yra labai šventas dalykas, Viešpats reikalauja savikontrolės ir tyrumo iki santuokos, taip pat visiškos ištikimybės po vedybų. Pasimatymų metu su savo partnere (-iu) elkitės pagarbiai ir tikėkitės tokios pat pagarbos iš savo partnerės (-io). Niekada nesielkite su savo pasimatymų partnere (-iu) kaip su objektu, skirtu jūsų geidulingiems troškimams ar egoizmui patenkinti. Nederas kūno lietimasis gali iššaukti savikontrolės praradimą. Visada valdykite save ir savo kūniškus jausmus.

Viešpats ypatingai draudžia tam tikrą elgesį, įskaitant bet kokius seksualinius santykius prieš santuoką, glamones, seksualinius iškrypimus (tokius kaip homoseksualizmas, prievartavimas ir kraujomaiša, masturbacija ar užsiėmimas seksu mintimis, kalba ar veiksmais).

Homoseksualiniai ir lesbiški veiksmai yra nuodėmingi ir pasibjaurėtini Viešpačiui (žr. Romiečiams 1:26–27, 31). Nenatūralūs meilės jausmai, įskaitant potraukį prie tos pačios lyties asmenų, yra priešingi amžinajam Dievo planui savo vaikams. Jūs esate atsakingi už tai, kad pasirinktumėte teisingai. Geidulingi jausmai ir troškimai, ar jie būtų nukreipti į tą pačią ar priešingą lytį, gali nuvesti į rimtesnes nuodėmes. Visi pastarųjų dienų šventieji privalo mokytis valdyti ir drausminti save.“

Parodykite šias knygas: *Parent's Guide* ir *Family Home Evening Resource Book*. Paaiškinkite, kad šiose knygosose siūloma pagalba gimdytojams, kurie stengiasi mokyti vaikus skaistybės. *Parent's Guide* knygelė skirta vien tik šiai temai. Vadovėlyje *Family Home Evening Resource Book* šia tema kalbama 253–260 puslapiuose.

Pabrėžkite, kad tėvai, kalbėdami su savo vaikais apie seksualumą, gali paliudyti, kad moralinis tyrumas veda į džiaugsmą ir ramybę.

- Kodėl gimdytojams būtina būti moralinio tyrumo pavyzdžiu, o ne tik apie tai mokyti? Kaip gimdytojai gali būti moralinio tyrumo pavyzdžiu?

Pažymėkite, kad vaikai gali mokytis tikrųjų moralinio tyrumo principų pagal tai, kaip jų gimdytojai elgiasi vienas su kitu, kokios rūšies žiniasklaidos priemonės ir literatūra toleruoja namuose, bei pagal tai, kaip gimdytojai kalba apie tą šventą gyvybės kūrimo galią.

Pabaiga

Pabrėžkite, kad gimdytojų pareiga – mokyti savo vaikus teismo principų. Paskatinkite klausytojus stengtis gyventi pagal šioje pamokoje išdėstytus principus ir pasirinkti būdus, padėsiančius jiems geriau mokyti šių principų savo vaikus.

Jeigu Dvasia skatina, išsakykite savo įsitikinimus dėl pamokoje aptartų tiesų.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 56–61 puslapius. Paskatinkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) įvykdyti bent vieną „Idėjų pritaikymo“ skyrelio pasiūlymą bei 2) perskaityti prezidento Boido K. Parkerio straipsnį „Mokykite vaikus“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

NUKREIPKITE VAIKUS, KAI JIE PRIIMA SPRENDIMUS

15
PAMOKA

Tikslas Išmokyti principų, kurie padės gimdytojams nukreipti savo vaikus, šiems darant sprendimus.

Pasiruošimas

1. Ruošdamasis (-i) mokyti pagalvokite, kaip galėtumėte sekti principais, esančiais skyrelyje „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ (šio vadovėlio ix–xi p.).
2. Perskaitykite paryškintus pamokos skyrelių pavadinimus. Šie pavadinimai nusako pamokos doktrinas ir principus. Ruošdamasis (-i) pamokai, apmąstykite, kaip padėti klausytojams pritaikyti šias doktrinas ir principus gyvenime. Siekite Dvasios nurodymų, sprendamas (-a), ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.
3. Jei galite gauti *Family Home Evening Resource Book* (31106), išstudijuokite straipsnius „Agency – the Key to Growth“, 237–238 p., ir „Reclaiming a Wayward Child“, 252–253 puslapiuose. Pagalvokite, kaip galėtumėte šiuos straipsnius panaudoti pamokoje.
4. Į pamoką atsineškite mažą akmenėlį. Jį panaudosite paskutinėje pamokos dalyje.

**Siūloma
pamokos eiga**

Reikia nukreipti vaikus, kai jie priima sprendimus

Perskaitykite šį eilėrašį, kurį savo kalboje per visuotinę konferenciją perskaitė prezidentas Tomas S. Monsonas:

Jis kryžkelėj stovėjo vieni vienas,
Jam saulė švietė į akis.
Pasaulis buvo jam naujiena,
Lenktynėms vyriškoms paskirtas buvo jis.
Keliai šakojosi į rytus ir į vakarus tolyn,
Jaunuolis nežinojo kuriuo iš jų geriausiai eiti tiko;
Taigi jis pasirinko kelią, vedantį žemyn,
Ir pralaimėjo lenktynes, negavo nugalėtojo vainiko.
Galiausiai į piktas žabangas jis pakliuvo,
Kadangi kryžkelėje nieko,
Kas kelią gerą nurodytą, nebuvo.

Stovėjo kitądien toje pačioj dykynėj
Vaikinas. Jo akyse viltis didžiulė švietė.
Ir jis paskirtas buvo vyriškoms lenktynėms;
Ir jis taip pat tik to, kas gera, siekė;
Bet buvo ten ir žinantis kelius, vingiuojančius tolyn,
Ir šis nurodė kelią tą, kuriuo keliauti tiko.
Vaikinas tad nusigrėžė nuo kelio, vedančio žemyn,

Laimėjo lenktynes ir pelnė nugalėtojo vainiką.

Jis vaikšto šiandien vieškeliais aukštais,

Kadangi kryžkelėje ten stovėjo tas,

Kuris nurodė eiti geresniais keliais.

[cituota iš *Central Christian Monitor*, žr. Conference Report, Oct. 1993, 66–67; ar *Ensign*, Nov. 1993, 48.]

Paaiškinkite, kad vaikai ir jaunimas dažnai atsiduria kryžkelėse – aplinkybėse, kai tenka daryti sprendimus, kurie gali sukelti ilgalaikes pasekmes. Pažįstantys kelius gimdytojai turėtų būti tokiose kryžkelėse ir padėti vaikams nuspręsti teisingai. Netgi kai gimdytojai negali būti su vaikais, kuomet reikia nuspręsti, vaikai, prisimindami savo gimdytojų mokymus, turėtų sugebėti pajusti Šventosios Dvasios nurodymus ir pasikliauti Jos patarimais.

Gimdytojai gali padėti vaikams teisiai naudoti savo valios laisvę

Paaiškinkite, kad valios laisvė yra viena didžiausių mūsų Dangiškojo Tėvo dovanų mums. Valios laisvė – tai galia rinktis ir elgtis savarankiškai. Būtent dėl valios laisvės mes pasirinkome sekti paskui mūsų Gelbėtoją ir gauti amžinojo gyvenimo palaimą (žr. 2 Nef 2:25–28).

Kartu su klausytojais perskaitykite Doktrinos ir Sandorų 58:27–28.

- Kaip ši Raštų ištrauka tinka gimdytojams, norintiems padėti savo vaikams daryti sprendimus?
- Kokia nauda iš to, kad leisime vaikams nuspręsti patiems?

Toliau aptariami principai, kuriuos gimdytojai gali naudoti, padėdami vaikams teisiai naudoti savo valios laisvę. Aptarkite šiuos principus su klausytojais.

Mokykite vaikus Dangiškojo Tėvo didžiojo laimės plano.

Drauge su klausytojais perskaitykite šią Almos 12:32 ištrauką:

„Todėl po to, kai atskleidė jiems išpirkimo planą, Dievas davė jiems įsakymus.“

- Kodėl tai reikšminga, kad Dievas davė įsakymus *po to*, kai atskleidė išpirkimo planą? Kaip šis principas tinka gimdytojams, norintiems paskatinti vaikus paklusti įsakymams?

Vyresnysis Boidas K. Parkeris iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo mokė:

„Jauni žmonės stebisi „kodėl?“, kodėl mums įsakyta kai ką *daryti*, ir kodėl kai ko *nedaryti*? Laimės plano pažinimas... gali atsakyti jauniems protams į tą „kodėl“ ...

Jūsų nebus šalia, kai [jūsų] vaikai bus gundomi. Tais pavojingais momentais jie turės pasikliauti savo pačių jėgomis. Jeigu jie sugebės išsilaikyti evangelijos plano rėmuose, taps nepalyginamai stipresni.

Planą verta kartoti vėl ir vėl. Tuomet gyvenimo tikslas, Išpirkėjo realumas ir įsakymų reikalingumas jiems bus aiškūs.

Jų evangelinės studijos, gyvenimo patirtis stiprins vis augantį liudijimą apie Kristų, Apmokėjimą ir evangelijos sugražinimą.“ (*The Great Plan of Happiness* [kreipimasis į religijos dėstytojus, 1993 m. rugpjūčio 10 d.], 3.)

Nurodykite vaikams aiškias gaires, pagrįstas evangelijos principais.

Paaškindite, kad gimdytojai vaikams turėtų nurodyti aiškias gaires, kuriomis jie turi vadovautis darydami sprendimus. Tai apima evangelijos mokymą ir elgesio normų nustatymą namuose. Vyresnysis Džojus Dž. Kristensenas iš Septyniadesimties mokė:

*„Nebijokite nustatyti aiškias moralines normas ir gaires. Būtinai pasakykite ne, kai to reikia... Tegul [jūsų vaikai] žino, kad yra tam tikri dalykai, kurių jūs, kaip šeimos nariai, paprasčiausiai nedarote. Kai kurie tėvai, atrodo, liguistai susirūpinę savo vaikų populiarumu bei tuo, kaip juos priima bendraamžiai, ir taikstosi su daugeliu dalykų, kuriems iš tikrųjų visai nepitaria, tokiems kaip brangių daiktų užgaidos, nekuklūs rūbai, vėlus laikas, pasimatymai iki šešiolikos metų, filmai tik suaugusiems ir taip toliau. Vaikai ir gimdytojai, stovintys už tai, kas teisinga, kartais gali būti vieniši. Gali tekti vakarus praleisti vienam, atsisakyti vakarėlių ir nepamatyti kai kurių kino filmų. Ne visada tai gali būti linksma. Bet tėvystė nėra populiarumo konkursas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 13; ar *Ensign*, Nov. 1993, 11.)*

- Ką gimdytojai gali daryti, kad nustatytų aiškias moralines gaires savo šeimoms? (Klausytojams aptariant šį klausimą, paskatinkite juos pateikti pavyzdžių iš savo gyvenimo.)

Drauge su klausytojais perskaitykite Moronio 7:15–19.

- Kokį patarimą ši Raštų ištrauka duoda apie tai, kaip atskirti gera nuo pikta? Kaip gimdytojai gali pritaikyti šį patarimą, nustatydami gaires savo vaikams?
- Kokiose gyvenimo srityse vaikams ir jaunimui kartais reikia padėti nuspręsti, kas gera ir kas pikta? Kaip gimdytojai gali panaudoti Moronio 7:15–19 esantį patarimą, kad padėtų vaikams daryti teisingus sprendimus?

Padėkite vaikams savo gyvenimuose atpažinti Šventosios Dvasios įtaką.

Paaškindite, kad Moronio 7:15–19 rašoma apie Kristaus šviesą, padedančią mums atskirti gera nuo pikta. Be to, kad sekame Kristaus šviesą, dar mums gali vadovauti Šventoji Dvasia, kuri „nurodys [mums] viską, ką [turėtume] daryti“ (2 Nef 32:5) ir padės mums „pažinti tiesą apie viską“ (Mor 10:5). Kai vaikai mokosi atpažinti ir sekti Šventosios Dvasios raginimais, jiems toliau bus padedama daryti sprendimus. Vaikams gavus Šventosios Dvasios dovaną, gimdytojai jiems gali padėti lavinti troškimą būti vertiems nuolatinės Dvasios bendrystės.

Vyresnysis Robertas D. Heilsas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo papasakojo, kaip jo mama padėjo jam atpažinti Šventosios Dvasios įtaką:

*„Po mano krikšto ir patvirtinimo, mama pavedėjo mane į šalį ir paklausė: „Ką dabar jauti?“ Kiek galėdamas paaiškinau tą šiltą ramybės, jaukumo ir laimės jausmą, kuri jutau. Mama paaiškino man, kad tai, ką jaučiu, ir yra mano ką tik gauta dovana, Šventosios Dvasios dovana. Ji pasakė man, kad jei gyvensiu taip, kad būčiau vertas jos, ta dovana nuolatos bus su manimi. Šią mokymo akimirka aš prisimenu visą gyvenimą.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 42; ar *Ensign*, May 1999, 33.)*

- Ką gali daryti gimdytojai, kad padėtų vaikams pajusti ir atpažinti Šventosios Dvasios įtaką? (Atsakymai gali apimti tai, kad gimdytojai galėtų skatinti vaikus

studijuoti Raštus, klausytis šventos muzikos, laikytis įsakymų ir melstis su tikru ketinimu. Taip pat jie gali dalintis dvasiniais išgyvenimais su vaikais ir reikšti jiems savo meilę.)

Pabrėžkite, kad gimdytojai būtinai turi skatinti savo vaikų religingą elgesį, tokį kaip asmeninis Raštų studijavimas, malda bei pasninkas. Dalyvauti šeimos religinėje veikloje yra svarbu, tačiau to nepakanka.

Suteikite mažiems vaikams progų daryti paprastus sprendimus.

Pažymėkite, kad gimdytojai gali suteikti mažiems vaikams progų dėl ko nors nuspręsti. Nuspręsti turėtų būti paprasta: galima pasiūlyti pasirinkti tik iš dviejų galimybių ir pasirūpinti, kad abu pasirinkimai būtų priimtini. Pavyzdžiui, gimdytojas galėtų paklausti: „Kokiais marškiniais šiandien norėtum apsirengti: mėlynais ar raudonais?“ arba „Ar norėtum pasiklausyti pasakos, ar toliau žaisti iki pat ėjimo miegoti? Pasiūle tokį pasirinkimą, gimdytojai turėtų priimti vaiko sprendimą.

- Kaip tokie paprasti sprendimai gali padėti vaikams pasiruošti vėliau gyvenime daryti daug ką lemiančius ir sudėtingus sprendimus?

Padėkite vaikams suprasti, kad kai kurie sprendimai turi amžinas pasekmes.

Paaškindite, jog, kada vaikai susiduria su sudėtingais sprendimais, pavyzdžiui, pasirinkdami Šabo dienos užsiėmimą, rinkdamiesi draugus, rinkdamiesi ką studijuoti ar kokios karjeros siekti, yra svarbu, kad jie žinotų, kaip nuspręsti remiantis evangelijos tiesomis. Būtina, kad jie suprastų, jog jų sprendimai gali turėti amžinas pasekmes. Gimdytojai privalo dar vaikui mažam esant skirti laiko pasikalbėti su juo apie šiuos principus.

- Kaip gimdytojai gali vesti savo vaikus gyvenimo keliu, kai jie tariasi su jais? (Atsakymai gali apimti tai, kad gimdytojai gali pasakoti vaikams savo išgyvenimus, priminti jiems Viešpaties įsakymus ir padėti jiems pasverti skirtingų pasirinkimų amžinąsias pasekmes.)
- Kokiose situacijose gimdytojams reikėtų įsikišti, matant, kad vaikas daro neteisingus sprendimus?

Paprašykite kurį nors klausytoją perskaityti tokį vyresniojo M. Raselo Balardo iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo patarimą (*Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 64 puslapis):

„Tai tėvų pareiga – įsikišti, kai jie mato, kad vaikai daro neteisingus sprendimus. Tai nereiškia, kad tėvai visiškai atima iš vaikų tą brangią valios laisvės dovaną. Kadangi valios laisvė yra Dievo duota dovana, galų gale tai, ką jie darys, kaip elgsis ir ką tikės, visada bus jų pasirinkimas. Bet būdami tėvai, mes turime įsitikinti, kad jie supranta, koks elgesys yra tinkamas ir kokios pasekmės juos ištiks, jeigu jie ir toliau eis savo klaidingu keliu. Atminkite, kad namuose nėra tokio dalyko, kaip neteisėta cenzūra. Kino filmai, žurnalai, televizija, vaizdo žaidimai, Internetas ir kitos žiniasklaidos priemonės yra svečiai ir turi būti išleidžiami į namus tik tada, kai teikia šeimai tinkamas pramogas. Paverskite savo namus ramybės ir teismo prieglobsčiu. Neleiskite blogio įtakai užnuodyti jūsų ypatingos dvasinės aplinkos. Būkite malonūs, dėmesingi, švelnūs ir taktiški savo žodžiais ir elgesiu su kitais. Tada evangelijos normomis pagrįsti šeimos tikslai padės lengviau daryti gerus sprendimus.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 114; ar *Ensign*, May 1999, 87.)

Gimdytojai turėtų leisti vaikams pasimokyti iš neišmintingų sprendimų pasekmių

Pažymėkite, jog nors gimdytojai turėtų kartais įsikišti, kad padėtų vaikams nuspręsti teisiai, jie neturėtų kištis, kad apsaugotų vaikus nuo jų neišmintingų sprendimų pasekmių.

- Kas gali atsitikti, jei gimdytojai savo vaikus saugo nuo jų sprendimų pasekmių? Ką gero gali atnešti leidimas vaikams patirti natūralias savo sprendimų pasekmes? (Paraginkite klausytojus pateikti pavyzdžių iš savo gyvenimo. Tada perskaitykite šiuos teiginius.)

Vyresnysis Ričardas G. Skotas iš Dvylikos Apaštalų Kvorumo sakė: „Gimdytojai, nedarykite klaidos sąmoningai įsikišdami, kad sušvelnintumėte ar panaikintumėte natūralias savo vaiko tyčinio sprendimo pažeisti įsakymus pasekmes. Tokie veiksmai tik sustiprina klaidingus principus, atveria duris rimtesnei nuodėmei ir sumažina atgailos tikimybę.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1993, 43; ar *Ensign*, May 1993, 34.)

Vyresnysis Robertas D. Heilsas mokė: „Yra bangu leisti vaikams mokytis iš savų klaidų, bet jų pasiryžimas rinktis Viešpaties kelią bei šeimynines vertybes yra daug gilesnis, kai jie pasirenka tai patys, o ne kai mes bandome priversti juos perimti tas vertybes. Viešpaties meilės bei priėmimo būdas yra geresnis už Šėtono jėgos ir prievartos būdą, ypač auklėjant paauglius.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1999, 43; ar *Ensign*, May 1993, 34.)

Gimdytojai turėtų rodyti nesibaigiančią meilę savo nuklydusiems vaikams

Pažymėkite, kad nepaisant visų gimdytojų pastangų, kai kurie vaikai vis tiek gali padaryti tokius sprendimus, kurie sukels daug sielvarto jiems patiems ir kitiems žmonėms. Gimdytojai privalo niekada nesiliauti mylėti nuklydusių vaikų. Vyresnysis Ričardas G. Skotas sakė:

„Kai kurie iš jūsų turite vaikų, kurie nepasiduoda jūsų įtakai ir renkasi visiškai kitokius kelius. Dangiškasis Tėvas tai patiria nuolatos. Nors kai kurie Jo vaikai valios laisvės dovaną panaudojo priešingai Jo patarimui, Jis ir toliau myli juos. Tačiau esu tikras, kad Jis niekada nekaltino savęs už jų neišmintingus pasirinkimus.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1993, 43; ar *Ensign*, May 1993, 34.)

Tarnaudamas Dvylikos Apaštalų Kvorume, vyresnysis Hovardas V. Hanteris davė tokią patarimą gimdytojams, padariusiems viską, ką gali, bet vis tiek liūdintiems dėl vaiko klaidų:

„Sėkmingas gimdytojas yra tas, kuris mylėjo, aukojosi, rūpinosi, mokė ir tenkino vaiko poreikius. Jei visa tai darėte, o jūsų vaikas vis vien neklusnus ar nenuorama, ar atsidavęs pasaulietiškams dalykams, visai gali būti, kad jūs vis vien esate sėkmingas gimdytojas. Galbūt yra vaikų, kurie atėjo į pasaulį, kad taptų išbandymu bet kokiems tėvams bet kokiomis aplinkybėmis. Panašiai galbūt yra su kitais vaikais, kurie teiktų džiaugsmą ir laimintų beveik bet kokio tėvo ar motinos gyvenimą.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1983, 94; ar *Ensign*, Nov. 1983, 65.)

Duokite vienam klausytojui (-ai) akmenėlį, kurį atsinešėte į klasę (žr. „Pasiruošimas“, 4 punktą). Paprašykite klausytoją prisidėti akmenėlį prie pat akies. Tada paprašykite jį arba ją apibūdinti tai, ką mato. Perskaitykite šią analogiją, kurią papasakojo vyresnysis Ričardas G. Skotas, tuomet tarnavęs Septyniasdešimties kvorume:

„Kai paimu mažą akmenėlį ir pridėdau jį prie pat akies, jis atrodo kaip didžiulis akmuo. Tai viskas, ką galiu matyti. Jis užgožia viską – kaip ir mylimo žmogaus problemos, kurios veikia mūsų gyvenimus kiekvieną akimirka. Padarę tai, ką realiai galite padaryti, palikite reikalą Viešpaties rankose ir daugiau nesirūpinkite. Nesijauskite kalti dėl to, kad negalite padaryti daugiau. Nešvaistykite savo energijos nenaudingiems pergyvenimams. Viešpats paims tą akmenėlį, užimantį visą jūsų matymo lauką, ir numes žemyn tarp kitų iššūkių, su kuriais susidursite savo amžinojo tobulėjimo kelyje. Tada akmenėlį matysite iš perspektyvos. Su laiku jūs pajusite raginimus širdyje ir žinosite, kaip toliau padėti. Patirsite daugiau ramybės ir laimės, neapleisite kitų, kuriems reikia jūsų, ir galėsite geriau padėti dėl tos amžinosios perspektyvos.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1988, 70; ar *Ensign*, May 1988, 60.)

- Kaip gimdytojai gali rodyti nuolatinę meilę nuklydusiam sūnui arba dukrai? Kaip jie gali rodyti tokią meilę kartu netoleruodami to sūnaus ar dukters poelgių?

Kartu su klausytojais perskaitykite Luko 15:11–32. Paaiškinkite, kad ši ištrauka dažnai vadinama palyginimu apie sūnų palaidūną. Tačiau ją taip pat galėtume pavadinti palyginimu apie mylintį tėvą.

- Ką iš šio palyginimo galime pasimokyti apie tai, kaip gimdytojų meilė gali įtakoti nepaklusnius vaikus?

Tarnaudamas pirmuoju patarėju Pirmojoje prezidentūroje, prezidentas Gordonas B. Hinklis mokė:

„Per žmonijos kartų istoriją maištingų vaikų poelgiai nešė liūdesį ir širdies skausmą, bet netgi tada, kai įvykdavo maištas, stiprūs šeimyninio gyvenimo saitai pasiekdavo ir apglėbdavo maištaujantįjį.

Visoje literatūroje nežinau nuostabesnės istorijos už Viešpaties papasakotą istoriją, užrašytą Evangelijos pagal Luką penkioliktame skyriuje. Tai pasakojimas apie karštakošį, godų sūnų, pareikalavusį savo paveldo, kurį jis švaistė tol, kol nieko nebeliko. Atgailaudamas jis grįžo pas tėvą, kuris, pažinęs jį iš tolo, pribėgo prie jo, puolė ant kaklo ir pabučiavo.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1991, 95; ar *Ensign*, May 1991, 72.)

Pabaiga

Pabrėžkite, kad svarbu nukreipti vaikus, kai šie daro sprendimus, ir tada leisti jiems pasimokyti iš savo poelgių pasekmių. Priminkite klausytojams, kad Viešpats laimins gimdytojus, kurie ir toliau mylės bei auklės savo vaikus. Tada perskaitykite tokį vyskupo Roberto D. Heilso, tuo metu tarnavusio Pirmininkaujančiu Vyskupu, teiginį:

„Žinoma, gimdytojai savo tėvystėje neišvengs klaidų, bet per nuolankumą, tikėjimą, maldą ir Raštų studijas kiekvienas žmogus gali pažinti geresnį kelią ir tai darydamas palaiminti šeimos narių gyvenimus dabar bei mokyti teisingų tradicijų ateinančias kartas.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1993, 10–11; ar *Ensign*, Nov. 1993, 10.)

Jei Dvasia skatina, paliudykite apie pamokoje aptartus principus.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių* kurso klausytojo vadovėlio 62–65 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti vyresniojo M. Raselo Balardo straipsnį „Lyg neužgesinama liepsna“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

ŠEIMOS MALDA, BENDRAS RAŠTŲ STUDIJAVIMAS IR ŠEIMOS NAMŲ VAKARAS

Tikslas	Paskatinti šeimas reguliariai melstis visa šeima, bendrai studijuoti Raštus ir rengti šeimos namų vakarus bei mokyti evangelijos visose šiose veiklose.
Pasiruošimas	<ol style="list-style-type: none">1. Apsvarstykite, kaip galėtumėte pritaikyti skyrelio „Jūs, kaip mokytojo, pareigos“ principus (šio vadovėlio ix–xi p.).2. Apmąstykite doktrinas ir principus, kuriuos nusako paryškinti pamokos skyrelių pavadinimai. Per savaitę apgalvokite, kaip galėtumėte mokyti šių doktrinų ir principų. Siekite Dvasios nurodymų, sprendami, ką turėtumėte pabrėžti, kad patenkintumėte klausytojų poreikius.3. Jei galite gauti žemiau nurodytą medžiagą, atsineškite kai ką iš jos ar viską į klasę. Pasiruoškite parodyti tai, kai aptarinėsite šeimos namų vakarą.<ol style="list-style-type: none">a) Raštai.b) <i>Family Home Evening Resource Book</i> (31106).c) <i>Šeimos vadovėlis</i> (31180 156).d) <i>Family Home Evening Video Supplement</i> (53276) ir <i>Family Home Evening Video Supplement 2</i> (53277).e) <i>Evangelijos pagrindai</i> (31129 156).f) Bažnyčios žurnalai.g) <i>Mūsų paveldas. Trumpa Pastarųjų Dienų Šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčios istorija</i> (35448 156).h) Melchizedeko kunigystės ir Paramos bendrijos vadovėliai.i) Įvairių evangelijos doktrinų kursų klasės nario vadovėliai.j) <i>Jaunimo stiprybės vardan</i> (34285 156 arba 36550 156).k) Bažnyčios išleistos Raštų istorijų knygos, pavyzdžiui <i>Mormono Knygos istorijos</i> (35666 156).l) Evangelijos paveikslų rinkinys (34730 156).4. Jei naudosite kartojimo pratimą, pateiktą 85 puslapyje, atneškite į klasę po popieriaus lapą ir tušinuką ar pieštuką kiekvienam klausytojui.

**Siūloma
pamokos eiga**

Šeimos malda ir bendras Raštų studijavimas bei šeimos namų vakaras turi užimti svarbią vietą kiekvienoje pastarųjų dienų šventųjų šeimoje

Paaiškinkite, kad 1999 m. vasario mėnesį Pirmoji prezidentūra išsiuntė laišką Bažnyčios nariams visame pasaulyje. Laiške buvo ir toks nurodymas:

„Mes patariame tėvams ir vaikams skirti daugiau dėmesio šeimos maldai, šeimos namų vakarui, evangelijos studijavimui ir mokymui bei kitai šeimos veiklai. Kad ir kokie vertingi ir tinkami atrodytų kiti užsiėmimai ar veikla, jie negali atstoti Dievo paskirtų pareigų, kurias tinkamai vykdyti gali tik tėvai ir kiti šeimos nariai.“ (Pirmosios prezidentūros laiškas, 1999 m. vasario 11 d.)

- Kodėl šis patarimas ypač svarbus šiais laikais?

Paašškinkite, jog šioje pamokoje aptarsite, ką gimdytojai gali daryti, kad kasdien melstūsi kaip šeima, bendrai studijuotų Raštus ir kas savaitę rengtų šeimos namų vakarus.

Jei šeimos meldžiasi drauge, ant jų liejasi didelės palaimos

Kartu su klausytojais perskaitykite 3 Nefio 18:21. Tada perskaitykite šį prezidento Gordon B. Hinklio, 15-ojo Bažnyčios prezidento, patarimą:

„Tegul kiekviena šios Bažnyčios šeima meldžiasi drauge. Žinoma, yra svarbu melstis individualiai, bet melstis su šeima – tai nuostabu. Melskitės savo Tėvui danguje tikėdami. Melskitės Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu. Dėl savo vaikų negalite padaryti nieko geresnio, kaip išmokyti juos iš eilės melstis su šeima ir išsakyti dėkingumą už palaimas. Jeigu jie tai darys dar būdami maži, tai išaugs su dėkingumo dvasia širdyse.“ („Inspirational Thoughts,“ *Ensign*, Aug. 1997, 5.)

- Ką šeimos gali daryti, kad įtvirtintų kasdieninės šeimos maldos įprotį? Su kokiais sunkumais susidūrėte, stengdamiesi kasdien melstis su visa šeima, ir kaip tuos sunkumus sprendėte?
- Ką šeimos gali daryti, kad bendra šeimos malda jų nariams taptų reikšmingu laiku? (Išklausę klausytojų atsakymus, perskaitykite kai kuriuos arba visus šiuos pasiūlymus.)
 - a) Gimdytojai prieš malda gali skirti laiko paklausti, ar yra kas ypatingo, už ką šeima turėtų padėkoti Dangiškajam Tėvui, arba ar yra kokių rūpesčių, kuriuos jie turėtų paminėti maldoje.
 - b) Gimdytojai gali užtikrinti, kad vaikai reguliariai gautų progą sukalbėti šeimos malda.
 - c) Šeima gali melstis už Bažnyčios vadovus, misionierius ir šeimos narius, kuriems reikia ypatingų palaimų.
 - d) Gimdytojai gali maldas naudoti kaip mokymo laiką. Pavyzdžiui, išsakydami savo dėkingumą, jie gali skatinti ir savo vaikus jausti panašius jausmus.
 - e) Gimdytojai melsdamiesi gali minėti vardu kiekvieną savo vaiką, taip padėdami vaikams jausti, kad Dangiškasis Tėvas ir jų žemiškieji gimdytojai myli juos.
- Kokias palaimas jūs ir jūsų šeima gavote dėl to, kad meldžiatės visa šeima?

Bendras Raštų studijavimas padeda šeimoms priartėti prie Dievo

Užrašykite lentoje arba balsu perskaitykite tokias frazes:

Daugiau nuolankumo

Daugiau pagarbos ir dėmesio

Mažiau nesutarimų

Sugebėjimas patarti vaikams su didesne meile ir išmintimi

Daugiau atidumo tėvų patarimams

Daugiau teisumo

Apsčiai tikėjimo, vilties ir tikrosios meilės

Ramybė, džiaugsmas ir laimė

Paprašykite klausytojų apmąstyti šį klausimą, neištariant atsakymų balsu:

- Ką galėtumėte daryti, kad jūsų namuose pagausėtų šių palaimų?

Paaiškinkite, jog prezidentas Merionas G. Romnis iš Pirmosios prezidentūros liudijo, kad šių palaimų mūsų namuose gali gausėti, kai studijuojame Raštus, ypač Mormono Knyga:

„Esu tikras, kad, jei mūsų namuose gimdytojai pamaldžiai ir reguliariai skaitys iš Mormono Knygos tiek patys, tiek ir su vaikais, šios didžios knygos dvasia persmelks mūsų namus ir visus jų gyventojus. Sustiprės pagarbumo dvasia; tarpusavyo pagarba ir dėmesys vienas kitam išaugs. Nesutarimo dvasia pasitrauks. Gimdytojai patarinės savo vaikams su didesne meile ir išmintimi. Vaikai bus atidesni ir paklusnesni savo gimdytojų patarimui. Teisumas išaugs. Tikėjimas, viltis ir tikroji meilė – tyra Kristaus meilė – pripildys mūsų namus ir gyvenimus, atnešdami ramybę, džiaugsmą ir laimę.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1980, 90; ar *Ensign*, May 1980, 67.)

Kalbėdamas apie šiuos prezidento Romnio pažadus, prezidentas Ezra Taftas Bensonas, 13-asis Bažnyčios prezidentas, sakė: „Šie pažadai: stipresni meilė ir sutarimas namuose, didesnė pagarba tarp gimdytojo ir vaiko, išaugęs dvasingumas ir teisumas – tai ne tušti pažadai, bet būtent tai, ką pranašas Džozefas Smitas turėjo omenyje, sakydamas, kad Mormono Knyga padės mums priartėti prie Dievo.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1986, 6; ar *Ensign*, Nov. 1986, 7.)

Pakvieskite klausytojus papasakoti apie palaimas, išlietas ant jų šeimų dėl bendro Raštų studijavimo.

- Ką darėte, kad šeimos bendras Raštų studijavimas vyktų sėkmingai? Su kokiais sunkumais susidūrėte ir kaip juos sprendėte? (Išklausę klausytojų atsakymus, perskaitykite kai kuriuos arba visus šiuos pasiūlymus.)
 - a) Bendradarbiaukite paskirdami laiką kasdieniniam bendram Raštų studijavimui. Dažnai tai pati sunkiausia bendro Raštų studijavimo dalis. Tačiau svarstydamos, kas geriausiai tiktų jų aplinkybėmis, šeimos gali siekti Dvasios nurodymų.
 - b) Apgalvokite, ar nevertėtų kasdieniniam studijavimui paskirti tam tikrą laiko tarpą arba eilučių, skyrių ar puslapių skaičių.
 - c) Jei įmanoma, pasirūpinkite, kad kiekvienas šeimos narys galėtų paimti Raštus. Netgi nemokantiems skaityti vaikams naudinga turėti nuosavas Raštų knygas. Tėvai galėtų padovanoti Raštus vaikams krikštynų, gimtadienio proga ar kitomis ypatingomis progomis, arba vaikai gali užsidirbti pinigų ir nusipirkti nuosavas Raštų knygas patys.
 - d) Skaitykite paeiliui; mažiems vaikams, esant reikalui, padėkite. Perskaite ištrauką, peržvelkite, ką skaitėte, ir persakykite turinį taip, kad mažesni vaikai suprastų.
 - e) Skatinkite vaikus piešti piešinukus apie Raštų istorijas. Pavyzdžiui, šeima galėtų ant sienos nupiešti freską, vaizduojančią Lehio sapną apie gyvybės medį.
 - f) Drauge mokykitės mėgstamiausias eilutes mintinai.
 - g) Skaitykite Raštų ištraukas, susijusias su konkrečiomis progomis, tokiomis kaip Velykos, Kalėdos, krikštas, išventinimas į kunigystę ar šventyklos pašventinimas.
 - h) Drauge tyrinėkite konkrečią evangelinę temą naudodami Raštų rodyklę.
 - i) Veskite šeimos užrašų knygą, kurioje užrašytumėte su Raštų skaitymu susijusius klausimus, tikslus ar įspūdžius.

Pažymėkite, kad jei darosi sunku surinkti šeimą Raštų studijavimui, gimdytojai turėtų atminti, kad jų pastangos tai daryti gali turėti toliau siekiantį poveikį, nei jie įsivaizduoja. Sesuo Zuzana L. Vorner, tarnavusi antrąją patarėja Pradinukų organizacijos visuotinėje prezidentūroje, sakė:

„Savo šeimoje mes bandėme studijuoti Raštus anksti ryte. Bet dažnai susierzindavome, kada vienas mūsų sūnus murmėdavo ir jį vis reikėdavo įkalbinėti išlipti iš lovos. Kai pagaliau jis ateidavo, dažnai padėdavo galvą tiesiai ant stalo. Po daugelio metų, tarnaudamas misijoje, laiške namo jis parašė štai ką: „Ačiū, kad mokėte mane apie Raštus. Noriu, kad žinotumėte, jog visus tuos kartus, kada vaidindavau miegantį, iš tiesų klausydavausi užmerktomis akimis.“ (Žr. Conference Report, Apr. 1996, 109; ar *Ensign*, May 1996, 79.)

Šeimos namų vakaras padeda šeimoms atsilaikyti prieš pasaulio įtaką

Paiškinkite, kad 1915 metais prezidentas Džozefas F. Smitas ir jo patarėjai Pirmojoje prezidentūroje nurodė tėvams pradėti reguliariai rengti „namų vakarą“. Tai turėjo būti laikas, skirtas gimdytojams mokyti savo šeimas evangelijos principų. Pirmoji prezidentūra rašė: „Jei šventieji paklus šiam patarimui, pažadame, kad bus išlietos didelės palaimos. Sustiprės meilė namuose ir paklusnumas tėvams. Izraelio jaunimo širdyse augs tikėjimas, ir jie įgis galios atsispirti blogai įtakai bei juos supančioms pagundoms.“ (Žr. James R. Clark, comp., *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 tom. [1965–1975], 4:339.)

Prezidentas Gordonas B. Hinklis papasakojo, kaip jo tėvai sekė šiuo prezidento Smito patarimu:

„1915 metais prezidentas Džozefas F. Smitas paprašė Bažnyčios žmones rengti šeimos namų vakarus. Mano tėvas pasakė, kad mes tai darysime, todėl prišildydavome svetainę, kur stovėjo motinos fortepijonas, ir darydavome tai, ko prašė Bažnyčios Prezidentas.

Kaip vaikai, buvome prasti atlikėjai. Žaisdami drauge galėjome padaryti įvairiausių dalykų, bet kam nors iš mūsų bandyti padainuoti solo prieš kitus buvo tas pats, kas prašyti, kad ledai išliktų kieti ant virtuvės viryklės. Pradžioje mes kikendavome ir laidydavome pašaipias replikas apie vienas kito pasirodymą. Tačiau mūsų tėvai darbavosi toliau. Mes dainuodavome drauge. Mes meldavomės kartu. Mes tyliai klausydavome, kai motina skaitydavo Biblijos ar Mormono Knygos istorijas. Tėvas mums pasakodavo istorijas iš atminties...

Iš tokių paprastų, nedidelių susirinkimų, vykusių mūsų senojo namo svetainėje, gavosi kažkas neapsakomo ir nuostabaus. Mūsų meilė tėvams sustiprėjo. Meilė savo broliams ir seserims padidėjo. Mūsų meilė Viešpačiui išaugo. Mūsų širdyse suvešėjo dėkingumas už paprastą gerumą. Šie nuostabūs dalykai įvyko dėl to, kad mūsų gimdytojai sekė Bažnyčios Prezidento patarimu. Iš to išmokau kažką didžiai svarbaus.“ (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 211–212.)

Paiškinkite, kad po prezidento Džozefo F. Smito kiekvienas Bažnyčios Prezidentas pabrėžė šeimos namų vakaro svarbą. Mūsų dienomis Pirmoji prezidentūra patarė šeimoms rengti šeimos namų vakarą kiekvieno pirmadienio vakare.

Pažymėkite, kad šeimos namų vakaro programoje visada turėtų būti bendra malda ir pamokėlė, kurią gali vesti gimdytojas arba vienas iš vaikų. Gimdytojai gali padėti mažesniems vaikams paruošti ir vesti pamokas.

Paaiškinkite, kad Bažnyčia išleido įvairios medžiagos, galinčios šeimoms padėti surengti gerus šeimos namų vakarus. Parodykite su savimi į pamoką atsinešą Bažnyčios išleistą medžiagą (žr. „Pasiruošimas“, 3 punktą). Ypač akcentuokite vadovėlį *Family Home Evening Resource Book*, kuris gimdytojams yra vertinga priemonė. Ši knyga yra pagrindinis bažnytinis šaltinis, skirtas padėti šeimoms planuoti ir vesti šeimos namų vakarus. Joje pateiktos pamokos ir idėjos veikloms.

- Be maldos ir pamokos, ką dar galima veikti per šeimos namų vakarus? (Atsakymai gali apimti žaidimus, Raštų skaitymą, giesmių ar dainų dainavimą, šeimos tarybos posėdį bei vaišes.)
- Kaip gimdytojai gali panaudoti šeimos namų vakarą kaip pagalbą savo šeimos poreikiams patenkinti? (Paprašykite klausytojus pateikti idėjų, po to duokite tokių pavyzdžių.)

Vienas tėvas pamokėles šeimos namų vakarams paruošdavo individualiai pasikalbėjęs su savo vaikais. Kalbėdamas su vaiku, jis dažnai užduodavo klausimus apie konkrečias, svarbias sritis, pavyzdžiui: „Ką berniukai mokykloje sako apie mergaites?“ arba „Ar kas nors minėjo narkotikus?“ Vaikų atsakymai padėjo jam suprasti, ką jiems reikia išmokti ir aptarti. Po to juodu su žmona susėsdavo drauge ir suplanuodavo tais poreikiais paremtas pamokėles. Vaikams patikdavo dalintis savo mintimis ir jie buvo paruošti realioms gyvenimo situacijoms.

- Ką gimdytojai gali daryti, kad skatintų kiekvieną šeimos narį dalyvauti šeimos namų vakare?
- Kokios palaimos buvo išlietos ant jūsų šeimos dėl to, kad rengėte šeimos namų vakarus?

Pabaiga

Pabrėžkite, kad kasdieniniai šeimos malda ir bendras Raštų studijavimas bei kas savaitinis šeimos namų vakaras sustiprins šeimos santykius, sutvirtins šeimos narių liudijimus ir paruoš juos tvarkytis su gyvenimo sunkumais.

Jei Dvasia skatina, išsakykite meilę savo šeimai ir paliudykite apie šioje pamokoje bei šitame kurse aptartas tiesas.

Nurodykite *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* 66–70 puslapius. Paraginkite klausytojus peržvelgti šios pamokos doktrinas ir principus ir 1) pasiūlyti bent vienu pasiūlymu, esančiu „Pritaikymo idėjų“ skyrelyje bei 2) perskaityti prezidento Gordon B. Hinklio straipsnį „Šeimos maldos palaimos“ ir vyresniojo L. Tomo Perio straipsnį „Todėl buvau kiek pamokytas“. Pažymėkite, kad sutuoktinių poroms gali būti labai naudinga bendrai skaityti ir aptarti klausytojo vadovėlio straipsnius.

Papildoma medžiaga

Šeimyninis dalyvavimas tinkamoje poilsinėje veikloje

Paaiškinkite, kad šalia šeimos maldos, bendro Raštų studijavimo ir šeimos namų vakaro tinkama poilsinė veikla gali padėti šeimoms išvystyti stiprius meilės ir vienybės ryšius. Gimdytojai turėtų planuoti laiką, kada tokioje veikloje galėtų dalyvauti visa jų šeima. Prezidentas Ezra Taftas Bensonas patarė: „Kurkite šeimyninių

atostogų, kelionių ir iškylų tradicijas. Vaikai visada brangins tuos bendros veiklos atsiminimus.“ (Žr. Conference Report, Oct. 1987, 63; ar *Ensign*, Nov. 1987, 51.)

- Ką duoda bendras šeimos dalyvavimas poilsinėje veikloje?

Apgalvokite, ar diskusijai pagyvinti nevertėtų pasidalinti kai kuriais jūsų pačių sugalvotais arba čia pateiktais pasiūlymais:

- a) Bendrai dalyvaudami įdomioje veikloje šeimos nariai išugdys didesnę meilę ir santarvę.
 - b) Jie linksmai praleis laiką kartu ir kurs santykius, kurie tęsis visą jų gyvenimą.
 - c) Vaikams bus gera su savo gimdytojais ir jie noriau klausys gimdytojų patarimo ir seks juo.
- Ką jūs prisimenate apie šeimos veiklas savo vaikystėje? Kaip šios veiklos paveikė jūsų gyvenimą?

Pakvieskite klausytojus pasidalinti linksmų, įdomių ir įsimintinų šeimos veiklų, nereikalaujančių didelių išlaidų, idėjomis.

Santuokos ir šeimos santykių kurso B dalies pamokų apžvalga

Tai buvo paskutinė Santuokos ir šeimos santykių kurso B dalies pamoka. Jei dėstėte visą kursą, pagalvokite, ar nevertėtų panaudoti tokį pratimą:

Kiekvienam klausytojui duokite po lapą popieriaus ir tušinuką arba pieštuką. Paprašykite klausytojų per tris minutes užrašyti doktrinas ir principus, kuriuos jie prisimena iš šio kurso 9–16 pamokų. Tegul jie pabraukia doktrinas ir principus, kurie jiems yra patys reikšmingiausi. Paskatinkite juos pasiruošti išsakyti savo mintis apie keletą iš tų pabrauktų dalykų. Jeigu jiems reikia pagalbos, naudokitės turinio lentele, esančia šio vadovėlio v–vii puslapiuose arba kurso apžvalga *Santuokos ir šeimos santykių kurso klausytojo vadovėlio* vii–viii puslapiuose.

Po trijų minučių pakvieskite kiekvieną klausytoją perskaityti vieną punktą iš savo sąrašo ir paaiškinti, kodėl jis yra jam toks reikšmingas. Klausytojų mintis apibendrinkite lentoje ir pažymėkite kiekvienos nuomonės svarbą. Tuomet išsakykite savo pastebėjimus. Jei dar liks laiko, pakartokite šį pratimą.

Padėkokite savo mokiniams už dalyvavimą šiame kurse ir paraginkite juos ir toliau gyventi pagal doktrinas ir principus, kuriuos jie aptarė šitame kurse. Taip pat skatinkite juos periodiškai skaityti dokumentą „Šeima. Pareiškimas pasauliui“ drauge su savo šeima ir sekti jame duotu patarimu savo namuose.